

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Společenská odpovědnost podniků – environmentální
reporting zemědělských podniků v České republice**

Bc. Lenka Procházková

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lenka Procházková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Společenská odpovědnost v podnikání – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice

Název anglicky

Corporate social responsibility – environmental reporting of agricultural companies in Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce bude zhodnocení a návrh možnosti zlepšení reportování o společenské odpovědnosti v podnikání se zaměřením na environmentální oblast. Dílčím cílem diplomové práce bude analýza poskytovaných informací a nefinančního reportingu aktivit o CSR v oblasti environmentálního pilíře u zemědělských podniků působících na území České republiky. Dalším dílčím cílem bude zjistit postoje zemědělských podniků k reportingu a jeho přínosu. Dalším dílčím cílem bude zjistit fungování reportingu ve vybraných zemědělských podnicích.

Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí bude zpracována na základě studia dokumentů. Informace budou získávány z veřejně dostupné databáze aplikace MERK a bude provedena komparativní obsahová analýza webových stránek, při které bude rozhodujícím faktorem online uvedení informací o společensky odpovědných aktivitách podniku v environmentální oblasti. Konkrétně budou analyzovány informace z oblasti CSR aktivit, politiky životního prostředí a politiky integrovaného způsobu řízení. Kvalitativní analýza bude provedena formou polostandardizovaných rozhovorů s odpovědnými zástupci vybraných zemědělských podniků, které proběhnou na základě sestaveného scénáře dotazování. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova: 1. Úvod, 2. Cíl práce a metodika, 3. Teoretická východiska, 4. Charakteristika prostředí, 5. Terénní šetření, 6. Zhodnocení výsledků a diskuze, 7. Závěr, 8. Seznam použitých zdrojů, 9. Přílohy

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Společenská odpovědnost podniku, CSR, tři pilíře, sociální pilíř, ekonomický pilíř, environmentální pilíř, reporting, CSR reportování, stakeholders

Doporučené zdroje informací

BĚLČÍK, M. – PAVLÍK, M. *Společenská odpovědnost organizace : CSR v praxi a jak s ní dál*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3157-5.

CRANE, A., MCWILLIAMS A., MATTEN D., MOON J., STEGEL D. *The Oxford handbook of corporate social responsibility*. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 0199211590.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.

FREEMAN, R., E. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-15174-0.

KASĀPAROVA', K., KUNZ, V. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. Praha: Grada, Management (Grada), 2013. ISBN 978-80-247-4480-3.

KULDOVÁ, L. *Společenská odpovědnost firem : [etické podnikání a sociální odpovědnost v praxi]*. Kanina: OPS, 2010. ISBN 978-80-87269-12-1.

KUNZ, V. *Společenská odpovědnost firem: CSR v praxi a jak s ní dál*. 1. vyd. Praha: Grada. Expert (Grada), 2012. ISBN 978-80-247-3983-0.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 26. 10. 2017

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Společenská odpovědnost podniků – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 3. 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Varvažovské, PhD., která vedla mou diplomovou práci, za její odbornou pomoc a rady. Dále chci poděkovat zástupcům společnosti IMPER CZ, s. r. o., kteří mi zpřístupnili data ze svého databázového systému Merk, která byla nezbytná pro zpracování obsahové analýzy praktické části mé diplomové práce.

Společenská odpovědnost podniků – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá společenskou odpovědností podniků. Soustředí se na důležitou součást konceptu společenské odpovědnosti, kterou je podnikový reporting.

V teoretické části diplomové práce jsou popsány základní definice, principy a pojmy společenské odpovědnosti podniků. Je zde vymezena historie vývoje konceptu společenské odpovědnosti v České republice. Je zde popsán současný stav konceptu a legislativní rámec, který vývoj a implementaci principů společenské odpovědnosti v České republice zajišťuje. Dále se práce zaměřuje na reporting společenské odpovědnosti jak z hlediska mezinárodních konceptů v oblasti reportování, tak z pohledu podnikového reportingu. Společenskou odpovědnost podniků tvoří celkem tři pilíře, diplomová práce je zaměřena na environmentální oblast. Praktická část diplomové práce je věnována obsahové analýze a polostandardizovaným rozhovorům. Interpretace výsledků terénního šetření směřuje k vyhodnocení úrovně reportingu v environmentální oblasti společenské odpovědnosti českých zemědělských podniků provozujících svou činnost na území České republiky.

Klíčová slova: společenská odpovědnost podniků, CSR, reporting, environmentální oblast, zemědělství, životní prostředí, stakeholdeři

Corporate social responsibility – environmental reporting of agricultural companies in the Czech Republic

Abstract

This diploma thesis deals with corporate social responsibility. It focuses on an important part of corporate social responsibility which is corporate reporting.

In the theoretical part of this diploma thesis basic terms and principles of corporate social responsibility are defined. This diploma thesis contains the history of the development of corporate social responsibility concept in the Czech Republic. It describes the current state of the concept and the legislative framework that ensures the development and implementation of the CSR principles in the Czech Republic. This diploma thesis focuses on reporting corporate social responsibility both in terms of international reporting concepts and corporate reporting. Corporate social responsibility consists of three pillars; this diploma thesis is focused on the environmental pillar. The practical part of this diploma thesis is devoted to content analysis and semi-standardized interviews. The interpretation of the results of the investigation is aimed at evaluating the level of environmental CSR reporting of Czech agricultural companies which operate in the Czech Republic.

Keywords: corporate social responsibility, CSR, reporting, the environmental, agriculture, environment, stakeholders

Obsah

1 Úvod.....	15
2 Cíl práce a metodika	16
3 Teoretická východiska.....	18
3.1 Společenská odpovědnost podniků.....	18
3.1.1 Definice CSR.....	19
3.1.2 Stakeholdeři.....	23
3.1.3 Pilíře společenské odpovědnosti.....	26
3.1.4 Výhody a nevýhody CSR.....	30
3.1.5 Koncept CSR v České republice	32
3.2 Reporting společenské odpovědnosti.....	34
3.2.1 Mezinárodní směrnice upravující CSR reporty.....	39
3.2.2 Reporting společenské odpovědnosti v číslech	48
3.2.3 Reporting společenské odpovědnosti v České republice	51
3.3 Environmentální oblast CSR.....	53
3.3.1 Environmentální management.....	57
3.3.2 Environmentální reporting	67
4 Charakteristika prostředí	73
4.1 Základní funkce zemědělství.....	73
4.2 Zemědělství v České republice.....	75
4.2.1 Zemědělství v České republice v číslech	76
4.2.2 Výsledky odvětví zemědělství pro rok 2018.....	81
5 Terénní šetření.....	82
Základní charakteristika kvantitativního a kvalitativního výzkumu	82
5.1 Obsahová analýza	83
5.1.1 Základní a výběrový soubor – sběr dat.....	84
5.2 Polostandardizované rozhovory	88
5.2.1 Polostandardizované rozhovory se zástupci zvolených subjektů.....	89
6 Výsledky a diskuze	90
6.1 Obsahová analýza	90
6.1.1 Výběrový soubor – statistické vyhodnocení	91
6.2 Polostandardizované rozhovory	101
6.2.1 Oblast CSR.....	101
6.2.2 Oblast nefinančního reportingu.....	103
6.2.3 Oblast mezinárodních standardů	105

7 Závěr.....	107
8 Seznam použitých zdrojů.....	109
9 Přílohy.....	118

Seznam obrázků

Obrázek 1	Tři pilíře CSR – 3P	26
Obrázek 2	Tři pilíře CSR – triple bottom line.....	27
Obrázek 3	Příklady témat společenské odpovědnosti v jednotlivých oblastech.....	28
Obrázek 4	Příklady CSR aktivit v jednotlivých oblastech	29
Obrázek 5	Kroky předcházející tvorbu CSR reportu	35
Obrázek 6	Standardy řízení a Normativní rámce podle Kašparové a Kunze	39
Obrázek 7	Schéma znázorňující zavedení EMAS.....	60
Obrázek 8	Demingův cyklus při zavádění EMS	66
Obrázek 9	Typy zpráv zahrnující informace z oblasti životního prostředí.....	68
Obrázek 10	Schéma znázorňující zvolené subjekty pro polostandardizované rozhovory, tři základní oblasti dotazování a jejich témata.....	89
Obrázek 11	Schéma znázorňující tři základní oblasti dotazování a jejich témata.....	101

Seznam tabulek

Tabulka 1	Definice CSR – vývoj od 50. let 20. století	20
Tabulka 2	Definice CSR z pohledu odborných organizací	21
Tabulka 3	Stakeholderi a jejich očekávání od podniku.....	25
Tabulka 4	Hlavní části zprávy CSR.....	38
Tabulka 5	Univerzální standardy GRI	47
Tabulka 6	Specifické standardy GRI	47
Tabulka 7	Nejvíce zastoupená odvětví průmyslu a služeb v programu EMAS v %	58
Tabulka 8	Přímé a nepřímé aspekty posuzované v rámci programu EMAS.....	61
Tabulka 9	Rozdíly mezi EMAS a ISO 14 001	64
Tabulka 10	Rozdíly mezi EMAS a EMS.....	65
Tabulka 11	Historie uplatňovaných modelů reportingu	67
Tabulka 12	Cílové zainteresovaných subjekty pro příjem environmentální zprávy	70
Tabulka 13	Mezinárodní a certifikační standardy, normativní rámce reportování	71
Tabulka 14	Vybrané ukazatele pozice agrárního sektoru v národním hospodářství v letech 2015-2016, uvedené v procentních bodech.....	80
Tabulka 15	Základní rozdíly mezi kvantitativním a kvalitativním výzkumem	82
Tabulka 16	Základní parametry a vybraná kritéria zvolená pro tvorbu základního souboru z aplikace Merk společnosti IMPER CZ, s.r.o.....	85
Tabulka 17	Počet subjektů v základním souboru, rozdělení podle právní formy	86
Tabulka 18	Velikost podniku podle počtu zaměstnanců	87
Tabulka 19	Rozdělení podniků do skupin CZ-NACE.....	87
Tabulka 20	Počet podniků ve výběrovém souboru podle jejich velikosti	91
Tabulka 21	Rozdělení podniků do skupin CZ-NACE podle jejich velikosti.....	93
Tabulka 22	Rozdělení podniků do skupin CZ-NACE podle jejich velikosti v %	93
Tabulka 23	Zdroj a forma publikovaných informací podle velikosti podniku	94
Tabulka 24	Druhy informací a certifikací podle velikosti podniku	95
Tabulka 25	Korelační matice pro znázornění závislosti mezi jednotlivými environmentálními oblastmi, které byly předmětem nefinančního reportingu	98
Tabulka 26	Koeficient determinace pro znázornění závislosti mezi jednotlivými environmentálními oblastmi, které byly předmětem nefinančního reportingu v %.....	98

Tabulka 27 Korelační matice pro znázornění závislosti mezi jednotlivými informacemi, které byly předmětem nefinančního reportingu.....	99
Tabulka 28 Koeficient determinace pro znázornění závislosti mezi jednotlivými informacemi, které byly předmětem nefinančního reportingu v %.....	99
Tabulka 29 Vypočtené hodnoty analýzy kategoriálních dat	99
Tabulka 30 Vypočtené hodnoty analýzy kategoriálních dat	100

Seznam grafů

Graf 1	G250 – Zahrnutí CSR reportingu do výročních zpráv, vývoj 2011–2017 v %	48
Graf 2	Celosvětový růst CSR reportování od roku 1993	49
Graf 3	Míra reportingu podle sektorů (srovnání let 2015 a 2017 v %)	50
Graf 4	Nejvíce zastoupená odvětví průmyslu a služeb v programu EMAS, členské státy Evropské unie, rok 2018 uvedeno v %	59
Graf 5	Produkce zemědělského odvětví za období 1998-2017, uvedeno v mld. Kč [běžných cenách]	76
Graf 6	Struktura produkce zemědělského odvětví za rok 1998 a rok 2017, uvedeno v %	77
Graf 7	Produkce zemědělského odvětví na 1 hektar zemědělské půdy za rok 1998 a rok 2017, uvedeno v %	77
Graf 8	Počet zaměstnanců v sekci A – zemědělství, lesnictví a rybářství (CZ-NACE) v letech 2000-2017, uvedeno v tis.	78
Graf 9	Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v sekci A – zemědělství, lesnictví a rybářství (CZ-NACE) v letech 2000-2017, uvedeno v Kč	79
Graf 10	Struktura obhospodařované zemědělské půdy v roce 2002 a v roce 2017, uvedeno v %	79
Graf 11	Podíl jednotlivých zemědělských výrob na celkovém výsledku zemědělské produkce za rok 2018, uvedeno v %	81
Graf 12	Četnost podniků v jednotlivých skupinách CZ-NACE ve výběrovém souboru	91
Graf 13	Rozložení četností ve výběrovém souboru podle velikosti podniků	92
Graf 14	Rozložení četností ve výběrovém souboru podle právní formy podniků	92
Graf 15	Četnost CSR, ENVI informací, certifikátů ISO, PEFC, C-o-C a jiných	95
Graf 16	Zavedený environmentální systém řízení podniku podle jejich velikosti	96
Graf 17	Zavedený integrovaný systém řízení podniku podle jejich velikosti	96
Graf 18	Četnost environmentálních oblastí vykázaných v nefinančním reportu	97

Seznam použitých zkratk

CSR – corporate social responsibility

CIR – Centrum inovací rozvoje

BLF – Business Leaders Forum

BpS – Byznys pro společnost

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MZE – Ministerstvo zemědělství

MF – Ministerstvo financí

GSP – Global Sullivan Principles

GRI – Global Reporting Initiative

LHSF – Nadace Leona H. Sullivana

EMAS – Eco Management Audit Scheme

EMS – Environmental Management System

ISO – International Organization for Standardization

ÚNMZ – Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví

HSE Report – Health, Safety and Environmental Report

SD Report – Sustainable Development Report

CSR Report – Corporate Social Responsibility Report

ČSÚ – Český statistický úřad

HPH – hrubá přidaná hodnota

SAPS – jednotná platba na plochu

fo – fyzická osoba podnikající podle živnostenského oprávnění

z.p. – zemědělský podnikatel

s.p. – státní podnik

v.o.s. – veřejná obchodní společnost

k.s. – komanditní společnost

a.s. – akciová společnost

s.r.o. – společnost s ručením omezeným

A-CSR – Asociace společenské odpovědnosti

1 Úvod

Tématem diplomové práce je environmentální reporting jako součást společenské odpovědnosti podniku. Koncept společenské odpovědnosti podniku vychází ze základní myšlenky, že prioritou pro podnikatelské subjekty není pouhá tvorba a maximalizace zisku, ale také dobrovolné přijetí etických a morálních principů, které směřují k dlouhodobé prosperitě, uplatnění principů udržitelného rozvoje a budování dobrého jména podniku. Koncept společenské odpovědnosti se netýká pouze velkých společností, ale začíná být uplatňován i v podnicích, které spadají do kategorie středních a malých podniků. Manažeři si uvědomují potřebu a nutnost formulace cílů podniku, které zahrnují přijetí odpovědnosti podniku vůči zaměstnancům, zákazníkům, spřízněným subjektům, místní komunitě a prostředí, ve kterém podnik působí. Ne pouze každý jedinec, ale i podnik by měl být odpovědný za svou činnost.

V České republice spadá historie společenské odpovědnosti již do období první republiky, kdy Tomáš Baťa uplatňoval ve svém podnikání morální a etické principy, ze kterých koncept společenské odpovědnosti vychází. Koncept společenské odpovědnosti prošel v České republice vývojem a v současné chvíli je na národní úrovni realizován prostřednictvím Rady kvality a nevládních organizací, které zajišťují tvorbu metodiky a uvedení principů společenské odpovědnosti do praxe. Rozvoj společenské odpovědnosti České republiky směřuje k jejímu hospodářskému růstu a růstu její konkurenceschopnosti.

Důležitou součástí společenské odpovědnosti je vykazování zavedených principů CSR do praxe nazývané reporting. Reporting je významný nástroj pro podniky, jak získat informace o implementaci principů společenské odpovědnosti a jejich dopadech. Umožňuje vyhodnocení přijatých opatření. Reportování je zaměřeno na všechny oblasti konceptu společenské odpovědnosti. Reporty obsahují všeobecnou část, která se zabývá uplatněním mezinárodních principů CSR. K sestavení reportů a vyhodnocení konkrétních dat napomáhají indikátory, které jsou stanoveny pro každou oblast CSR zvlášť. Nejpodstatnější část reportů tvoří vyhodnocení společenské odpovědnosti z hlediska podnikového, kdy se jedná o vyhodnocení konkrétních společensky odpovědných činností a jejich dopadů na podnik. Podniky by měly vnímat koncept společenské odpovědnosti jako konkurenční výhodu, nikoliv jako byrokratickou zátěž. Koncept společenské odpovědnosti je důležitým prostředkem pro formulaci základních principů každého podniku a reporting výkazem a zpětnou vazbou uvedení těchto principů do praxe.

2 Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je vyhodnocení úrovně environmentálního reportingu zemědělských podniků v České republice a návrh možnosti zlepšení reportování společenské odpovědnosti v podnikání se zaměřením na environmentální oblast. Dílčím cílem diplomové práce je analýza poskytovaných informací a nefinančního reportingu v environmentální oblasti u vybraných zemědělských podniků vykonávajících svou činnost na území České republiky. Dalším dílčím cílem diplomové práce je vyhodnocení postoje konkrétního podniku a zainteresovaných vybraných subjektů k reportingu a jeho přínosu.

V teoretické části diplomové práce je zpracována literární rešerše odborné literatury a studia dokumentů na téma společenské odpovědnosti podniku a environmentálního reportingu podniku. Jsou zde vymezeny základní pojmy a jejich definice. Diplomová práce se zaměřuje na reportování, a to jak z pohledu mezinárodních konceptů, z pohledu environmentálních indikátorů tak i z pohledu podnikového. Koncept společenské odpovědnosti podniku se uplatňuje ve třech základních oblastech, diplomová práce je zaměřena na oblast environmentální. V teoretické části jsou rozvedeny základní principy environmentálního reportingu, způsoby environmentálního řízení podniku a základní rozdělení environmentálního reportingu na interní a externí reportování.

V navazující praktické části je provedeno terénní šetření, a to formou obsahové analýzy a polostandardizovaných rozhovorů vedoucí k vyhodnocení vybraných environmentálních aspektů nefinančního reportingu u zemědělských podniků působících na území České republiky.

V rámci obsahové analýzy je stanoven dílčí cíl, a to komparativní obsahová analýza webových stránek podniků a zjištění, jak podniky reportují o společensky odpovědném chování a vyhodnocení získaných četností. Základní soubor je získán z databáze firem Merk společnosti IMPER CZ, s.r.o. Databáze firem Merk je moderní webová aplikace, která je považována za nejaktuálnější a nejobsáhlejší marketingovou databázi firem a živnostníků v České a Slovenské republice. Databáze firem Merk obsahuje data z účetních závěrek, finanční analýzu, rating, základní ekonomické indikátory EBIT, EBITDA, informace o zadluženosti a mnoho dalších aktuálních informací. V databázi Merk jsou vybrány podniky, které splňují základní parametry výběru: působnost v sekci zemědělství a ve všech třech jeho odvětvích, činnost je vykonávána na území České republiky, podniky

vykazují obrat, zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance, mají k dispozici funkční webové stránky v českém jazyce, které je možné analyzovat. Z tohoto základního souboru jsou analyzovány informace, zda podniky přijaly koncept společenské odpovědnosti a jakým způsobem vykazují společensky odpovědné aktivity na svých webových stránkách. Do tabulky, která slouží jako výchozí datový soubor pro tvorbu výběrového souboru, jsou zaneseny následující informace: zda je podnik společensky odpovědný, zda poskytuje souhrnné informace o společensky odpovědných aktivitách podniku ze všech oblastí (ekonomická, sociální a environmentální) nebo zda poskytuje environmentální informace nefinančního charakteru zvláště a v jaké podobě. Výběrový soubor je dále analyzován. Jsou zjišťovány informace, zda podnik informuje o společensky odpovědných aktivitách obecně, nebo má k dispozici samostatný dokument, zda podnik vytvořil a přijal politiku životního prostředí, jak byla politika zveřejněna a je-li součástí integrovaného systému řízení podniku. Dále je posuzováno, zda obsah a struktura environmentální zprávy odpovídá formě a základním principům mezinárodní iniciativy GRI, zda podniky přijaly normy ČSN EN ISO 14001, ČSN ISO 9001, zda mají certifikace PEFC, C-o-C, případně jiné certifikáty, které jsou v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Polostandardizované rozhovory jsou provedeny se zástupci zvolených subjektů na základě sestavených scénářů dotazování, které jsou uvedeny v přílohách této diplomové práce. Polostandardizované rozhovory jsou zaměřeny na vyhodnocení úrovně environmentálního reportingu v konkrétním zemědělském podniku, úrovně environmentálního reportingu z pohledu vládních a nevládních institucí, vyhodnocení přínosu přijetí konceptu CSR, pozitiva a negativa v oblasti reportování. Dále jsou zkoumány využívané a podporované mezinárodní standardy pro vykazování nefinančních informací.

V závěru diplomové práce je obecné shrnutí ohledně přínosu společenské odpovědnosti a významu reportování. Konkrétní poznatky vyplývající z terénního šetření, a to, jak postupovat při tvorbě reportingu, jsou v závěru shrnuty jako doporučení a obecné principy, které je potřeba aplikovat při tvorbě reportů CSR. Interpretace výsledků terénního šetření směřuje k vyhodnocení úrovně reportingu v environmentální oblasti společenské odpovědnosti českých zemědělských podniků provozujících svou činnost na území České republiky.

3 Teoretická východiska

Teoretická část diplomové práce obsahuje zpracovanou literární rešerši na téma společenské odpovědnosti podniku a environmentálního reportingu podniku. Jsou zde vymezeny základní pojmy a jejich definice. Dále je teoretická část diplomové práce zaměřena na reportování, a to jak z pohledu mezinárodních konceptů, z pohledu využití environmentálních indikátorů při tvorbě reportingu tak i z pohledu podnikového. V teoretické části jsou rozvedeny základní principy environmentálního reportingu, způsoby environmentálního řízení podniku. Závěr je věnován základnímu rozdělení environmentálního reportingu a vymezení rozdílů mezi interním a externím reportováním.

3.1 Společenská odpovědnost podniků

Corporate social responsibility je pojem, který je překládán jako společenská odpovědnost podniků a využíváme pro něj zkrácený název CSR. Společenská odpovědnost v podnikání je koncept, který můžeme chápat jako podnikání poháněné hodnotami. (Zadražilová a kolektiv, 2010, s.1)

Počátky konceptu CSR spadají do 2. poloviny 20. století. V padesátých letech 20. století byl formulován základní princip CSR v knize Social responsibilities of the Businessman, jejímž autorem je Howard R. Bowen. Ten formuloval princip konceptu CSR jako závazné jednání podnikatele, které je žádoucí z hlediska cílů a hodnot společnosti. Významný mezník v oblasti formulování konceptu CSR nastal v roce 1979, kdy Archie B. Carroll navrhl, aby koncept odpovědnosti zahrnoval celkem 4 oblasti a to: ekonomickou odpovědnost, zákonnou odpovědnost, etickou odpovědnost a filantropickou odpovědnost. Koncept CSR se vyvíjí po desetiletí. Rozmach konceptu nastal od 80. let minulého století. Zejména po roce 2000 můžeme sledovat exponenciální rozvoj společenské odpovědnosti. (Kunz, 2012, s. 14)

Rozvoj konceptu CSR souvisí s angažovaností firem a organizací, které začaly samy vytvářet vlastní etické kodexy a programy směřující k odpovědnému podnikání. Jedná se o reakci na požadavky zainteresovaných subjektů a spotřebitelů, kteří chtějí být informováni o aspektech a dopadech podnikových činností na okolí a životní prostředí, o společensky odpovědných aktivitách, o odpovědnosti firem a organizací vůči zaměstnancům, dodavatelům a spolupracujícím subjektům. (Zadražilová a kolektiv, s. 1)

Koncept CSR připomíná koncepci udržitelného rozvoje. Podnikání nevede ke tvorbě krátkodobých zisků, ale vede k naplnění cílů, které zaručují obchodní perspektivu a prosperitu podniku i vzhledem k neustále měnícím se podmínkám. Podniky jsou vlastníky nehmotných aktiv, která jsou skutečným bohatstvím. Těmito aktivy jsou myšleny pověst, technologie, know-how a další. (Carroll, 1999)

3.1.1 Definice CSR

Pojmy společenská odpovědnost a firemní filantropie bývají zaměňovány, ale jejich význam není totožný. Každý z těchto pojmů má svůj specifický význam a vzájemně se v modelech konceptu CSR doplňují. Firemní filantropie je chápána jako teorie vstupů a výstupů, kdy firma vrací společnosti zpět určité bohatství, které vytvořila díky vstupům pocházejícím právě od společnosti. CSR je pyramida, která je složena ze čtyř vrstev – ekonomická, právní, etická a filantropická odpovědnost. Filantropie je jev žádoucí a ceněný. Ve skutečnosti je firemní filantropie považována za nejméně důležitou kategorii společenské odpovědnosti. (Carroll, 1991, s. 42)

Po celá desetiletí probíhají debaty, co pojem CSR přesně znamená. Akademici chtějí vymezit pojem na základě vztahů mezi podnikajícími subjekty, společností a zainteresovanými subjekty. Přestože je společenská odpovědnost vymezena jako nástroj, kterým je vyjádřeno očekávání společnosti, pokud jde o vymezení role podniků a jejich odpovědnosti, nemůže být žádná formulace považována za definici konceptu. Akademičtí pracovníci zavádí definice společenské odpovědnosti od 50. let dvacátého století. Doposud nebyl nalezen konsensus o obecně přijímané definici společenské odpovědnosti. Definice jsou interpretovány z mnoha úhlů pohledu a oborů. Mísí se v nich jak pojmy udržitelný rozvoj, sociální smlouva, podniková etika, podnikové občanství, firemní správa věcí veřejných aj. Pojem společenská odpovědnost zahrnuje širokou škálu témat a oblastí působnosti. Přesto v koncepci společenské odpovědnosti chybí společný původ a myšlenka konceptu společenské odpovědnosti, které by byly akceptovány většinou zainteresovaných stran. V posledních třiceti letech byly formulovány základní principy konceptu společenské odpovědnosti, avšak žádná z formulovaných definic akademických výzkumníků nebyla přijata jako oficiální definice CSR. (Kakabadse, Rozuel, Lee–Davies, 2005, s. 280)

Tabulka 1 Definice CSR – vývoj od 50. let 20. století

Autor	Definice
Howard R. Bowen (1953)	CSR je povinnost podnikatelů prosazovat a přijímat rozhodnutí, která jsou v souladu s cíli podniku a žádoucí z hlediska hodnot společnosti.
William C. Frederick (1960)	Sociální odpovědnost v konečném důsledku představuje postoj veřejnosti k hospodářským a lidským zdrojům společnosti. Principem společenské odpovědnosti je, že tyto omezené hospodářské a lidské zdroje jsou využívány pro uspokojení potřeb celé společnosti, nikoliv pro uspokojení zájmů úzce vymezené skupiny soukromých osob a firem.
Milton Friedman (1962)	Existuje jen jedna jediná společenská odpovědnost podnikání a tou je využívat zdroje za účelem růstu a tvorby zisku. Vše ale musí probíhat v souladu s pravidly otevřené a volné soutěže.
K. Davis and R. L. Blomstrom (1966)	Sociální odpovědnost je závazek každého jedince, že je schopen posoudit dopady svých rozhodnutí a jednání na celý sociální systém.
Prakash Sethi (1975)	Sociální odpovědnost představuje situaci, kdy chování podniků odpovídá převládajícím společenským normám, hodnotám a očekáváním.
Archie B. Carroll (1979)	Sociální odpovědnost podniku představuje souhrn ekonomických, právních a etických očekávání společnosti od organizací v určitém okamžiku.
Thomas M. Jones (1980)	Společenská odpovědnost představuje pojem, kdy korporace mají povinnost zakládat společenské skupiny (vyjma akcionářů) a s nimi stanovit závaznou smlouvu o spolupráci.
Donna J. Wood (1991)	Základní myšlenkou společenské odpovědnosti podniku je, že podnikání (samostatná oblast ekonomických činností) a společnost jsou navzájem propojeny. Nemůžeme je posuzovat jako samostatné entity.
G. C. Baker (2003)	Společenská odpovědnost podniku je o tom, jak společnost řídí obchodní procesy a vytváří tak celkový pozitivní dopad na celou společnost.

Zdroj: vlastní zpracování; citováno dle Kakabadse, Rozuel, Lee-Davies (2005)

V současné době neexistuje jednotná celosvětově uznávaná definice pojmu Corporate social responsibility. Jedná se o koncept, který je založen na dobrovolném zapojení firem a organizací. Dobrovolnost konceptu umožňuje zájmovým skupinám poměrně široké možnosti pojetí konceptu a jeho interpretaci. (Kunz, 2012 s. 15)

Tabulka 2 Definice CSR z pohledu odborných organizací

Organizace	Definice
Světová podnikatelská rada pro udržitelný rozvoj (2003)	Společenská odpovědnost podniků je závazek firem, že směřují k udržitelnému ekonomickému rozvoji ve spolupráci se zaměstnanci, jejich rodinami, místní komunitou a celou společností s cílem zlepšit kvalitu života všech zainteresovaných subjektů.
CSR Europe (2001)	Sociální odpovědnost podniků je způsob, jakým společnost řídí a zlepšuje svůj sociální a environmentální dopad (inovace strategie, organizace a činnosti společnosti). Tím dochází k vytváření hodnot pro akcionáře a zainteresované subjekty.
Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – OECD (2003)	Podnikání má přinášet kapitálovým vlastníkům dostatečné výnosy, má docházet k rozvoji investičních příležitostí, tvorbě pracovních příležitostí, výrobě zboží a poskytování služeb. Nicméně společenská odpovědnost podniků tuto základní funkci podnikání přesahuje. Podniky totiž dodržují nejen legislativní rámec, ale rovněž se snaží splnit očekávání společnosti, která nejsou stanovena zákonem.
Amnesty International (2002)	Podnikající subjekty by měly uznat, že nezbytnou podmínkou pro výkon jejich činnosti (tj. výroba a poskytování zboží a služeb a generování zisku) je přijetí a uznání ochrany lidských práv a svobod.
Evropská koalice pro odpovědnost (2003)	Firmy mají ve své přímé sféře vlivu i v okrajových činnostech vždy zachovávat principy ochrany lidských práv a svobod.

Zdroj: vlastní zpracování; citováno dle Kakabadse, Rozuel, Lee-Davies (2005)

Odborné organizace vytváří definice společenské odpovědnosti podniků, které mají koncept CSR charakterizovat.

Prvním důležitým znakem CSR je, že součástí dlouhodobé vize podniku, je nejen tvorba ekonomického zisku, ale také tvorba nehmotných aktiv, která nejsou měřitelná. Těmito aktivy jsou myšleny budoucí ziskovost a sociální síla podniku. V praxi to představuje schopnost podniku obstát i v dynamicky měnícím se prostředí a tvorba sítě sociálních vztahů a vazeb. Druhým důležitým znakem CSR je princip dobrovolnosti. V praxi to představuje situaci, kdy podnik dodržuje nejen zákony a legislativní nařízení, ale dobrovolně dodržuje morální a etické principy, které jsou nad rámec právních norem. (Carroll, 1999). Pro CSR jsou důležité tři oblasti: ekonomická, sociální a environmentální. V těchto oblastech je přijímána dobrovolná odpovědnost podniků za jejich aktivity.

Jones navrhl instrumentální teorii zainteresovaných stran, podle které je CSR podnikovým nástrojem, jehož prostřednictvím podniky získávají přístup a možnost využívat zdroje a získávat podporu všech zainteresovaných subjektů. (Jones, 1999)

Firma jako taková není izolovanou jednotkou, je součástí politického, ekonomického a sociálního prostředí společnosti. Firma by měla aktivně přistupovat k hledání výhod konceptu CSR a přisvojit si myšlenku tohoto konceptu. Prioritou pro firmy není tvorba krátkodobých cílů a maximalizace zisku, ale také přijetí dlouhodobých cílů a tvorba optimálního zisku. (Dytrt, 2006, s. 104, 108)

Evropská komise uvedla definici CSR v dokumentu Zelená kniha z roku 2011. Podle Evropské komise je *„CSR je dobrovolné integrování sociálních a ekologických hledisek do každodenních firemních operací a interakcí s firemními stakeholdery.“* (Pavlík, Bělčík, 2010, s. 19).

Podle Business Leaders Forum *„společenská odpovědnost podniků je dobrovolný závazek firem, že se budou chovat v rámci svého podnikání odpovědně k prostředí i společnosti, ve které podnikají.“* Z definice společnosti Business Leaders Forum vyplývá, že firmy dobrovolně přijímají etické standardy, snaží se minimalizovat dopady své činnosti na životní prostředí a okolí, ve kterém působí. Snaží se nastavit standardní a dobré vztahy se zaměstnanci a zainteresovanými subjekty, snaží se podporovat region, ve kterém působí. Tímto firmy získávají benefit oproti konkurenci, protože jsou nositeli pozitivních trendů a zástupci firem, které pozitivně mění podnikatelské prostředí. Tímto se firmy stávají atraktivnější pro spotřebitele a spolupracující subjekty. (Business Leaders Forum, 2018)

3.1.2 Stakeholderi

Poprvé bylo slovo stakeholder použito v roce 1963 na Stanford Research Institute. Slovo definovalo stakeholders jako „*skupiny lidí, bez jejichž podpory by organizace přestala existovat.*“ (Freeman, Reed, 1983, s. 88). Průkopníkem v oblasti definice a užití pojmu stakeholders byl Edward Freeman, který vybudoval teorii stakeholderů. Poznatky z teorie stakeholderů jsou využívány dodnes.

Na teorii Edwarda Freemana navázal Thomas M. Jones, který v roce 1995 publikoval Instrumentální teorii stakeholderů. Teorie je založena na propojení konceptu stakeholderů a ekonomických teorií. Jádrem teorie se opírá o morální a etické principy. V praxi se jedná o propojení stakeholderského způsobu řízení podniku a cíli podniku, jakými jsou tvorba a maximalizace zisku. Závěr studie Thomase M. Jonese zahrnuje výsledky jeho výzkumu, který sledoval uplatnění teorie v praxi. Základem vztahů všech zainteresovaných stran je důvěra a vůle spolupracovat. Podniky tím získávají konkurenční výhodu. Dochází tak k popření neoklasické teorie, že základem podnikání je pouhá tvorba a maximalizace zisku. Z výzkumu Instrumentální teorie stakeholderů vyplývá, že altruistické chování podniků se v dlouhodobém měřítku může obrátit ve jejich prospěch. (Jones, 1995)

Normativní stakeholderská teorie považuje za základ řízení podniku dodržování morálních a etických principů, které jsou nadřazeny ekonomickým zájmům podniku. Management podniku by měl přijímat rozhodnutí, která jsou v souladu s morálními principy společnosti a která směřují k tvorbě a růstu stakeholderských hodnot, které jsou pro všechny zainteresované subjekty přijatelné. (Quinn, Jones, 1995, s. 72)

Z teorií stakeholderů vyplývají definice pojmu stakeholder. Od 60. let 20. století bylo akademickými pracovníky vyřčeno mnoho definic pojmu stakeholder. Důvodem, že doposud nebyl nalezen konsensus pro stanovení jednotné a všeobecně uznávané definice pojmu stakeholder, je rozdílný přístup a volba kritérií pro hodnocení stakeholderů. Základem Freemanovy teorie je definice stakeholderů, ze které vyplývá, že stakeholdery jsou jednotlivci nebo skupiny, kteří mohou ovlivnit podnik nebo jsou sami činností podniku ovlivněni. Tato obecná Freemanova definice není odbornou veřejností akceptována. (Freeman, 1984, s. 54). Z úzce specifikované definice pojmu stakeholder naopak vyplývá, že stakeholderi jsou pouze ti, kteří jsou pro podnik relevantní a je potřeba je posuzovat a rozdělovat podle jejich vlivu na podnik, součástí je i posouzení legitimacy a původu jejich vlivu. (Agle, Mitchell, Wood, 1997, s. 857)

Pojem stakeholders, který je pro koncept CSR nezbytný, můžeme přeložit jako všechny zainteresované strany. Stakeholdeři jsou všechny osoby, instituce a organizace, které mají vliv na chod podniku anebo naopak jsou podnikem samy ovlivněny. Do skupiny stakeholderů řadíme zaměstnance, investory, zákazníky, obchodní partnery, dodavatele, odbory, další spolupracující korporace a firmy, zástupce státní správy a místní samosprávy, média, mezinárodní organizace, neziskové organizace, občanská sdružení, nátlakové skupiny a další. Zainteresované strany – stakeholdery můžeme rozdělit na stakeholdery primární a sekundární. Primární stakeholdeři mají přímý vliv na chod podniku nebo jsou podnikem sami ovlivněni (vlastníci, investoři, zaměstnanci, dodavatelé, odběratelé, obchodní partneři aj.). Sekundární stakeholdeři nepřímo ovlivňují chod podniku (vládní instituce, veřejnost, zástupci veřejné správy a územní samosprávy, neziskové organizace, občanská sdružení, obchodní sdružení aj.). (Čerešňáková, 2013, s. 17)

Každý podnik by měl znát své stakeholdery a svou činností směřovat k poznání jejich potřeb a požadavků. Jedná se o velmi složitý proces, protože požadavky všech zainteresovaných stran jsou odlišné. Vlastníci a investoři usilují o maximalizaci zisku, zákazníci vyžadují produkt (výrobek nebo službu) v odpovídající kvalitě a za rozumnou cenu, zaměstnanci očekávají mzdu v odpovídající výši, zaměstnanecké benefity, motivaci, kariérní růst, dobré pracovní podmínky, dodavatelé prosazují platbu za své služby včas a dlouhodobou spolupráci, orgány veřejné správy a místní samosprávy dohlíží na plnění legislativy a legislativních norem, místní komunita usiluje o podporu ze strany podniku. (Steinerová, Václavíková, Mervart, 2008, s. 16)

Z tohoto důvodu firma definuje skupinu klíčových stakeholderů, kteří mají významný vliv na organizaci. Firma by měla klíčové stakeholdery zapojit do procesu svého fungování a rozhodování a měla by jim věnovat zvýšenou pozornost. Klíčoví stakeholdeři by měli být přizváni k projednávání a diskuzi stěžejních rozhodnutí a strategií podniku. (Pavlík, Bělčík, 2010, s. 78)

Systém řízení podniku, který je orientován na stakeholdery, tzv. stakeholder's management je důležitý nástroj, který umožňuje řídicím pracovníkům obstát v dynamicky měnícím se prostředí, umožňuje lépe reagovat na změny v jednotlivých odvětvích a tím umožňuje růst podniku i v obtížných a neustále měnících se podmínkách. (Savage a kolektiv, 1991)

Tabulka 3 Stakeholderi a jejich očekávání od podniku

Stakeholderi	Očekávání od podniku
Vlastníci a investoři	zisk růst hodnoty podniku transparentnost
Zákazníci	kvalitní produkty a služby přiměřená cena produktu poprodejní servis
Obchodní partneři	kvalita smluv včasné plnění závazků
Zaměstnanci	přiměřená mzda a nefinanční benefity za odvedenou práci dobré pracovní podmínky profesní růst a možnost vzdělávání sladění osobního a profesního života
Místní komunita	finanční a materiální podpora získání know-how od firemních dobrovolníků
Environmentální neziskové organizace	ekologická výroba, produkty a služby minimální zátěž podniku na životní prostředí

Pramen: Bateman 2003; citováno dle Steinerová, Václavíková, Mervart (2008, s. 16)

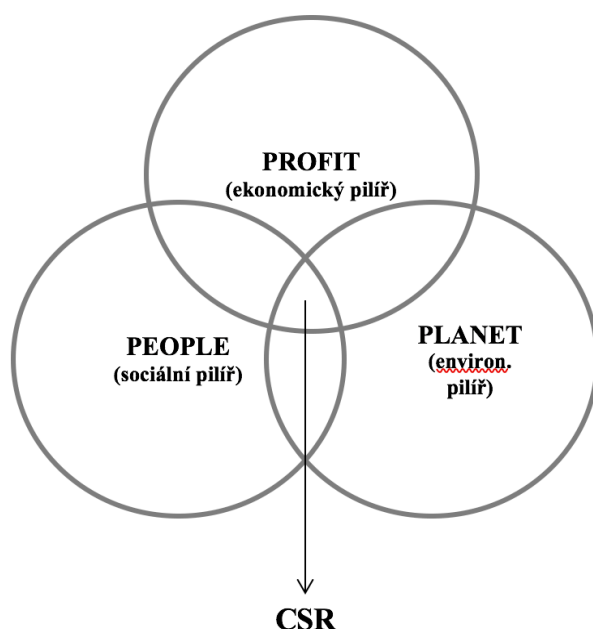
Stakeholderi mohou být rozděleni podle intenzity jejich vazby k podniku a příslušností ke zvolenému atributu. Z této myšlenky vychází Teorie tří atributů. Podle posouzení intenzity vazby mezi stakeholderem a podnikem a kombinací tří atributů: „moc“, „legitimita“, „naléhavost“ bylo vytvořeno osm skupin stakeholderů. Průnikem atributů došlo k vymezení pojmů latentní stakeholderi (jeden atribut), stakeholderi očekávající pozornost (dva atributy), definitivní stakeholderi (všechny tři atributy, tyto jsou pro podnik klíčoví). (Agle, Mitchell, Wood, 1997, s. 864)

Model řízení podniku stakeholdery představuje situaci, kdy podnik nebo organizace vědomě reaguje na požadavky stakeholderů. Vlastníci a manažeři nejsou v tomto modelu jediným a nejdůležitějším rozhodujícím subjektem. V tomto modelu jsou manažeři vnímáni jako jedni ze stakeholderů, kteří přijímají ekonomická rozhodnutí, která jsou v souladu se společenskými/sociálními vizemi podniku, protože tyto dvě oblasti od sebe nelze separovat. (Zadrazilová a kolektiv, 2010, s. 137)

3.1.3 Pilíře společenské odpovědnosti

Pro CSR jsou důležité tři oblasti: ekonomická, sociální a environmentální. V těchto oblastech přijímají podniky dobrovolnou odpovědnost za své aktivity. Vyjmenované oblasti tvoří tři základní pilíře CSR. Odborně jsou tři pilíře nazývány zkratkou 3P (profit, people, planet). Společenská odpovědnost podniků je koncept, který je dobrovolný a působí na principu samoregulace. Aktivity podniků v oblasti CSR jsou rozmanité a pokrývají mnoho činností, které jsou následně do těchto tří oblastí členěny. (Pavlík, Bělčík, 2010, s. 25)

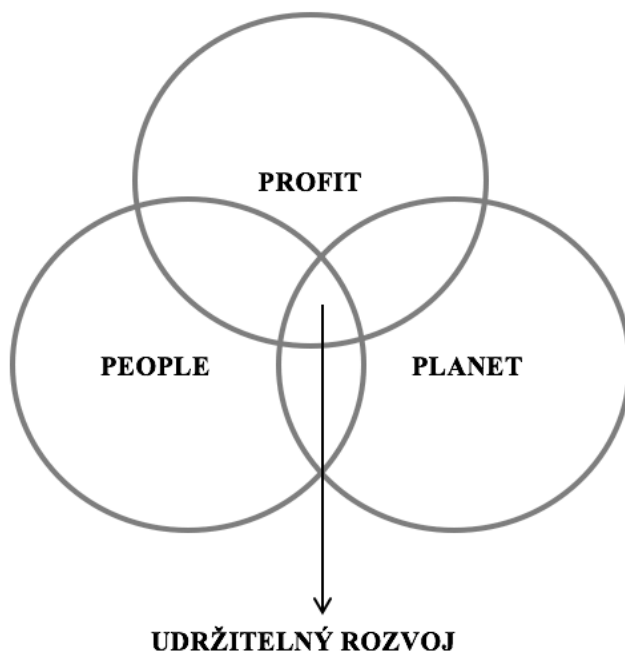
Obrázek 1 Tři pilíře CSR – 3P

Zdroj: vlastní zpracování, citován: Pavlík, Bělčík, 2010, str. 25

Trojí zodpovědnost neboli triple bottom line znamená, že se podnik řídí myšlenkou, že jeho chování firmy by mělo směřovat k ekonomické prosperitě, environmentální kvalitě a společenskému kapitálu. Pokud podnik uplatňuje myšlenku triple bottom line, pak se podnik soustřeďuje jak na ekonomický růst, tak i na environmentální a sociální aspekty své činnosti. (Business Leaders Forum, 2018, slovník pojmů)

Obrázek 2 Tři pilíře CSR – triple bottom line

Zdroj: vlastní zpracování, citován Kunz, 2010, s. 20

Trojí zodpovědnost neboli triple bottom line znamená, že se podnik řídí myšlenkou, že jeho konání by mělo směřovat k tvorbě profitu, k minimalizaci dopadů jeho činností na všechny složky životního prostředí, mělo by být přínosné pro komunitu a celkově pro společnost. Pokud podnik uplatňuje myšlenku triple bottom line, pak směřuje k realizaci základních pravidel udržitelného rozvoje. (Business Leaders Forum, 2018)

Společenská odpovědnost podniků je postavena na stejných pilířích jako principy udržitelného rozvoje. Udržitelný rozvoj je podle Ministerstva životního prostředí charakterizován jako alternativní model, kdy se společnost vyvíjí na základě respektování přirozených environmentálních limitů hospodářského růstu. Koncepce pro hospodářský a společenský vývoj respektují omezené kapacity ekosystémů a směřují k zachování biologické rozmanitosti a přírodních hodnot. Konkrétní definice udržitelného rozvoje vychází ze zprávy Komise OSN pro životní prostředí z roku 1987 a zní: „*Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.*“ (Ministerstvo životního prostředí, 2018)

Norma ČSN ISO 26000 obsahuje pokyny pro oblast společenské odpovědnosti. Norma byla zpracována Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Norma ISO při zpracování metodických pokynů v oblasti CSR vychází z rozdělení CSR do tří oblastí. V normě je uvedeno, že „podnik je odpovědný za dopady svých rozhodnutí a aktivit na okolní společnost a ekonomiku a životní prostředí.“ Dále, že „podnik je odpovědný za přijetí opatření, která vedou k prevenci vzniku nepředpokládaných a nezamýšlených negativních dopadů.“ (ČSN ISO 26000, 2011, s. 25)

Témat, která zahrnuje společenská odpovědnost je velké množství. Každý podnik podniká v jiném prostředí, sektoru, má jinou organizaci, zaměstnance, dodavatele, zákazníky. Popsat všechna témata společenské odpovědnosti u podniků je nereálné. Témata společenské odpovědnosti se neustále obměňují, aktualizují, a to v důsledku přijatých legislativních opatření, změn morálních a etických pravidel společnosti, která se vyvíjí. (Koubská, Hralová, 2006, s. 9)

Obrázek 3 Příklady témat společenské odpovědnosti v jednotlivých oblastech

ENVIRONMENTÁLNÍ	SOCIÁLNÍ	EKONOMICKÁ
<ul style="list-style-type: none"> • Materiálová spotřeba • Spotřeba vody • Spotřeba energie • Zábor půdy • Emise a odpady • Hluk • Biologická rozmanitost • Doprava 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdraví a bezpečnost práce • Rozmanitost práce • Soulad pracovního a osobního života • Pracovní podmínky • Dětská práce • Vzdělávání a profesní růst • Bezpečnost a zdraví spotřebitelů • Dopad na místní komunitu • Firemní filantropie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomická výkonnost • Investiční politika • Řízení firmy • Odměňování managementu a zaměstnanců • Odvody daní • Státní podpora • Korupce a úplatkářství • Sřety zájmů • Ochrana autorských práv • Politické působení a lobbying

Zdroj: CIR – Centrum inovací rozvoje, 2006, s. 9

Společensky odpovědný podnik by se měl zaměřit na všechny tři oblasti konceptu CSR a měl by své aktivity rovnoměrně rozdělit mezi ně. Tři pilíře společenské odpovědnosti se vzájemně prolínají a doplňují, v tomto duchu by měly být směřovány i CSR aktivity podniku a přizpůsobovat se jim. (Koubská, Hralová, 2006, s. 4)

Ekonomický pilíř

Ekonomický pilíř zahrnuje ekonomickou oblast, ve které by měl společensky odpovědný podnik realizovat svou činnost transparentně, měl by budovat pozitivní vztahy s investory, zákazníky, dodavateli, obchodními partnery a dalšími subdodavatelskými subjekty. Sledovanými indikátory v ekonomické oblasti jsou dopady činností podniku na lokální, národní i globální ekonomiku, dalšími ukazateli jsou ukazatelé zaměstnanosti.

Sociální pilíř

Sociální pilíř zahrnuje sociální neboli filantropickou oblast, ve které by měl společensky odpovědný podnik realizovat odpovědný přístup k zaměstnancům a okolní komunitě. Sledovanými indikátory v sociální oblasti jsou zdraví, bezpečnost, vzdělávání a kulturní rozvoj občanů, jak podnik svou činností ovlivňuje jejich životní úroveň.

Environmentální pilíř

Environmentální pilíř zahrnuje environmentální oblast, ve které by měl společensky odpovědný podnik evidovat a vnímat dopady své činnosti na životní prostředí (živou i neživou přírodu), na ekosystémy, půdu, vodu, vzduch. Svou činnost by měl společensky odpovědný podnik vykonávat tak, aby zátěž a dopady na výše uvedené složky životního prostředí byly co nejmenší a aby došlo k eliminaci čerpání vzácných přírodních zdrojů, jejichž množství není neomezené. (Steinerová, Václavíková a Mervart, 2008, s. 3)

Obrázek 4 Příklady CSR aktivit v jednotlivých oblastech

	Ekonomická oblast	Sociální oblast	Environmentální oblast
Stakeholdeři	Trh <ul style="list-style-type: none">■ vlastníci a investoři■ zákazníci/spotřebitelé■ dodavatelé a další obchodní partneři■ vládní instituce■ média	Pracovní prostředí <ul style="list-style-type: none">■ zaměstnanci■ odbory Místní komunita <ul style="list-style-type: none">■ neziskové organizace■ veřejnost	Životní prostředí <ul style="list-style-type: none">■ environmentální skupiny■ další mluvčí za životní prostředí
CSR aktivity	<ul style="list-style-type: none">■ vytvoření etického kodexu■ transparentnost■ uplatňování principů dobrého řízení■ odmítání korupce■ včasné placení faktur■ kvalitní a bezpečné produkty a služby■ poprodejní servis■ marketingová a reklamní etika■ ochrana duševního vlastnictví■ inovace a udržitelnost	<ul style="list-style-type: none">■ zdraví a bezpečnost■ vzdělávání a rozvoj■ vyváženost pracovního a osobního života■ rovné příležitosti■ rozmanitost na pracovišti (ženy, etnické minority, handicapovaní a starší lidé)■ podpora propuštěných zaměstnanců <ul style="list-style-type: none">■ firemní dárcovství (finanční i materiální)■ firemní dobrovolnictví■ sociální integrace■ vzdělávání■ podpora kvality života občanů (sport/kultura)■ rozvoj zaměstnanosti a místní infrastruktury	<ul style="list-style-type: none">■ recyklační program■ úspora energie/vody■ hospodaření s odpady■ omezení používání nebezpečných chemikálií■ balení a přeprava■ soulad s normami a standardy (ISO, EMAS a další)■ ekologická výroba, produkty a služby■ ochrana přírodních zdrojů

Zdroj: Evropská komise 2004, citace: Steinerová, Václavíková a Mervart, 2008, s. 3

3.1.4 Výhody a nevýhody CSR

CSR představuje moderní koncept podnikání. Pokud se podnik rozhodne přijmout zásady CSR, v praxi to představuje zahrnutí principů společenské odpovědnosti na všech úrovních řízení a činností podniku. Principy se neuplatňují na úkor ekonomického profitu, lidských zdrojů a společenských vztahů a vazeb nebo na úkor výše investic v environmentální oblasti a prevence dopadů podnikových činností na složky životního prostředí. Každý podnik by měl uplatnit principy společenské odpovědnosti tak, aby došlo k jejich synergickému efektu. (Kašparová, Kunz, 2013, s. 17)

Pokud se podnik rozhodne zavést principy společenské odpovědnosti do svého řízení, očekává od implementace těchto principů přínos. Koncept společenské odpovědnosti přináší podnikům výhody, ale jako u každé činnosti, tak i zde jsou prokázány nevýhody zavádění pravidel společenské odpovědnosti do praktických činností podniků. Motivace podniků pro zavedení principů společenské odpovědnosti je rozdílná. Pro velké podniky je rozhodujícím faktorem pro přijetí společenské odpovědnosti zlepšení jejich image, zvýšení hodnoty produktu (výrobku nebo služeb), zvýšení atraktivity pro koncové spotřebitele, vyšší úroveň predikace a řízení rizik, vyšší úroveň řízení lidských zdrojů. Pro střední a malé podniky je hlavní motivací především vybudování loajality u koncových spotřebitelů, lepší pozice firmy na trhu, zlepšení vztahů se zaměstnanci, spolupracujícími subjekty, místní komunitou, úřady a zainteresovanými subjekty, získání konkurenční výhody, nastavení efektivního a transparentního řízení podnikových činností, aplikace inovačních procesů. Požadovaným výsledkem těchto činností je úspora nákladů, spokojení a loajální zákazníci a zaměstnanci, dobrá pozice firmy na trhu, stabilita, efektivita a rentabilita podnikových procesů, efektivní a stabilní řízení podniku. Každý podnik následně vyhodnocuje, co jim uplatnění společenské odpovědnosti přineslo. (Koubská, Hralová, 2006, s. 22)

Převážná část výhod, které podniky získají při zavedení CSR, jsou nefinančního charakteru a jejich účinek se neprojeví okamžitě. Je důležité, aby si podniky tento fakt uvědomovaly a nepřikládaly přínosům a získaným výhodám menší váhu a důležitost. Zástupci podniků by měli brát v úvahu dlouhodobý efekt, a to budování dobrého jména, značky, loajálních zákazníků a zaměstnanců, kvalitních a dobrých vztahů se zainteresovanými subjekty jako výhodu, jejíž hodnota je nevyčíslitelná a pro efektivní řízení podnikových činností nezbytná. (Kašparová, Kunz, 2013, s. 17)

Koncept CSR má své zastánce, ale i odpůrce. Mezi výraznou osobnost, která se řadí k odpůrcům konceptu společenské odpovědnosti, je Milton Friedman. Tento nositel Nobelovy ceny prosazuje jedinou společenskou odpovědnost podniku a tou je podle něj tvorba a maximalizace zisku. Friedman považuje aktivity v oblasti společenské odpovědnosti za nerentabilní, diskutabilní a za zbytečné plýtvání zdroji podniku, které by podnik mohl využít na tvorbu a maximalizaci zisku. (Friedman, 1970)

V dnešní době publikuje řada kritiků své názory, které vychází z Friedmanova přístupu ke konceptu CSR. Profesor Robert Reich z Kalifornské univerzity v Berkley označuje CSR jako koncept, který může podkopávat principy demokracie a představuje rozptýlení podnikatelského sektoru do oblastí, které mu nepřísluší. Reich označuje koncept CSR jako nástroj, který se nebezpečně rozmáhá. Jeho přijetí firmy zneužívají jako určitou formu lobbingu v politickém prostředí. Velké firemní korporace podle něj vehementně přijímají zásady společenské odpovědnosti, získávají tak cenný nástroj, jak ovlivnit stakeholdery, mínění široké veřejnosti, politické postoje a následně vládní regulace a opatření. V České republice je kritikem konceptu CSR Petr Čaník, který vyučuje na Vysoké škole ekonomické v Praze. Ten poukazuje na fakt, že mnohé podniky vytváří pouze dojem, že jsou společensky odpovědné. Pojem „pinkwashing“ označuje situaci, kdy podnik vytváří pouhou iluzi, že je společensky odpovědný. Dojem z podniku je tak postaven na nerealistických faktech. Pojem „greenwashing“ lze volně přeložit jako lakování na zeleno. V konkrétní situaci se jedná o to, že podnik prezentuje svou činnost jako ekologickou a environmentálně zaměřenou. Ve skutečnosti tomu tak není. Podnik klame nejen zákazníka, ale všechny stakeholdery. (Kunz, 2012, s. 41)

Kritický pohled na koncept CSR je nezbytný pro jeho další rozvoj, protože poukazuje na jeho nedostatky. Argumenty kritiků mohou přispět k odstranění nedostatků a nastavení mechanismů přijetí a implementace CSR, aniž by docházelo ke zneužití základní myšlenky společenské odpovědnosti. Pokud podnik nepřijme alespoň základní pravidla společenské odpovědnosti, může v budoucnu dojít k řadě situací, které ho z podnikatelského hlediska diskvalifikují. Konkrétně se jedná: sankce a pokuty ze strany úřadů, vyšší provozní náklady, neefektivita podnikových procesů, vysoká fluktuace zaměstnanců, nestabilita podniku, negativní public relations, snížení atraktivity firmy, špatné vztahy se stakeholdery, špatná image podniku, v nejhorším případě ztráta zákazníků, dobrého jména podniku a jeho pověsti. (Koubská, Hralová, 2006, s. 23)

3.1.5 Koncept CSR v České republice

Historie rozvoje konceptu společenské odpovědnosti v České republice je rozdělena do dvou období. Období předlistopadové a období po listopadu 1989. V předlistopadovém období byl nejvýznamnější osobností v oblasti rozvoje společensky odpovědného chování Tomáš Baťa. Baťovy morální principy, které uplatňoval ve svém podnikání, byly základem společensky odpovědného chování. V povědomí veřejnosti zůstává koncept péče o Baťovy zaměstnance a zajištění důstojných podmínek pro jejich práci a bydlení. Baťa budoval vztah se zaměstnanci na základě loajálního přístupu, rovných příležitostí, systému školení zaměstnanců, odpovídající a spravedlivě rozdělené mzdy. Baťa se snažil kladně působit na okolí a region, ve kterém působil. Rozvoj města Zlín, občanské infrastruktury a odpovídajících vzdělávacích institucí, to vše bylo uplatnění principů společenské odpovědnosti v praxi. (Pokluda, 2004)

V polistopadovém období, konkrétně v počátku devadesátých let došlo k obnovení tradice firemního dárcovství. Toto období se vyznačovalo nesystematickým a mnohdy nekontrolovatelným rozdělováním finančních a nefinančních darů. Následovala fáze, kdy firmy přecházely k podpoře konkrétních sektorů a subjektů. Celkově vedla tato cílená podpora k větší efektivitě poskytované pomoci. Firmy viděly výsledky a podpora se stala dlouhodobou záležitostí. Cílená a dlouhodobá podpora přešla volně do fáze, která je u českých firem a organizací pozorovatelná v současné době. Společenská odpovědnost firem není postavena pouze na dobrovolném dárcovství konkrétním subjektům a podpoře konkrétních sektorů. Společenská odpovědnost se zformovala do komplexního přístupu firem k zaměstnancům, dodavatelům, okolí, regionu a prostředí, ve kterém působí. Společenská odpovědnost spočívá v integraci ekonomických, sociálních a ekologických aspektů do všech činností firmy, a to ve spolupráci se všemi zainteresovanými subjekty. (CSRPORTAL, 2018)

Usnesením vlády č. 458/2000 byl přijat Program Národní politiky kvality. Realizaci Programu Národní politiky kvality zajišťuje Rada kvality České republiky, která zároveň stanovuje strategii v oblasti společenské odpovědnosti. Rada kvality spadá do gescce Ministerstva průmyslu a obchodu dále jen „MPO“, které zajišťuje její řízení a umožňuje její činnost. Na celostátní úrovni dochází k vytváření metodiky, odpovídajících podmínek a odstraňování prvků byrokracie, aby byla dodržována transparentnost a koncept společenské odpovědnosti byl uplatňován ve státní správě a územní samosprávě.

Na propagaci a koordinaci činností v oblasti CSR se podílí kromě MPO a Rady kvality další subjekty, kterými jsou nevládní organizace Byznys pro společnost (BpS), Business Leaders Forum (BLF), Institut společenské odpovědnosti v Ostravě, Asociace společenské odpovědnosti v Plzni a další regionální subjekty. Na regionální úrovni vznikají asociace, které sdružují podniky, instituce veřejné správy a samosprávy, neziskové organizace a další subjekty, které usilují o rozvoj konceptu CSR. Tyto asociace zajišťují informace a propagaci konceptu CSR. Asociace mají možnost přístupu k malým a středním podnikům, kterým mohou přiblížit koncept společenské odpovědnosti. (Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací v České republice, 2018)

V České republice je vytvořen Národní akční plán o společenské odpovědnosti, který specifikuje, že konceptem CSR by se měly zabývat komerční podniky, ale také nestátní neziskové organizace a orgány státní a územní samosprávy. Na přípravě národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice se podílely jednotlivé ministerské resorty, podnikatelské subjekty a zástupci akademické sféry. Cílem tohoto strategického dokumentu je rozvíjet koncept společenské odpovědnosti organizací v České republice, který je podle vlády České republiky postaven na principu dobrovolnosti a samoregulace. Ve strategickém dokumentu jsou jednotlivé aktivity, které směřují k rozvoji konceptu CSR a přispívají tak tím k hospodářskému rozvoji a růstu konkurenceschopnosti České republiky.

Národní akční plán je průběžně aktualizován a doplňován. V současné chvíli je realizován Národní akční plán o společenské odpovědnosti v České republice 2016-2018. Národní akční plán o společenské odpovědnosti v České republice na léta 2019-2023 je předložen vládě České republiky a čeká se na jeho projednání. (MPO, 2018)

Podle průzkumu společnosti IPSOS CSR & Reputation Research 2017 Češi očekávají od velkých firem v oblasti CSR především šetrný přístup k životnímu prostředí, férový přístup k zaměstnancům a jsou ochotni si připlatit za výrobek, který je šetrný k životnímu prostředí. Češi jsou třikrát ochotnější doporučit produkt (výrobek nebo službu) od firmy, která je podle nich společensky odpovědná a jejíž činnost tak vnímají.

Manažeři podle průzkumu už nevidí v CSR pouhé příspěvky na charitu a dobrovolnou činnost a aktivity. Vnímají CSR jako koncept, který směřuje k udržitelnému rozvoji a dlouhodobému působení v konkrétních oblastech a lokalitách. (Newsletter MPO, 2018, s. 5)

3.2 Reporting společenské odpovědnosti

Reportování je manažerský nástroj, který umožňuje prezentovat společensky odpovědné aktivity podniku zainteresovaným subjektům a široké veřejnosti. Současně je reportování nástrojem, kterým lze měřit a vyhodnotit angažovanost podniku v oblasti společensky odpovědných aktivit. (Kuldová, 2010).

V roce 1987 Gray definoval CSR reportování jako: „*proces komunikování sociálních a environmentálních dopadů způsobených hospodářskou činností podniku určitým zájmovým skupinám a společnosti jako celku.*“ (Gray, 1995).

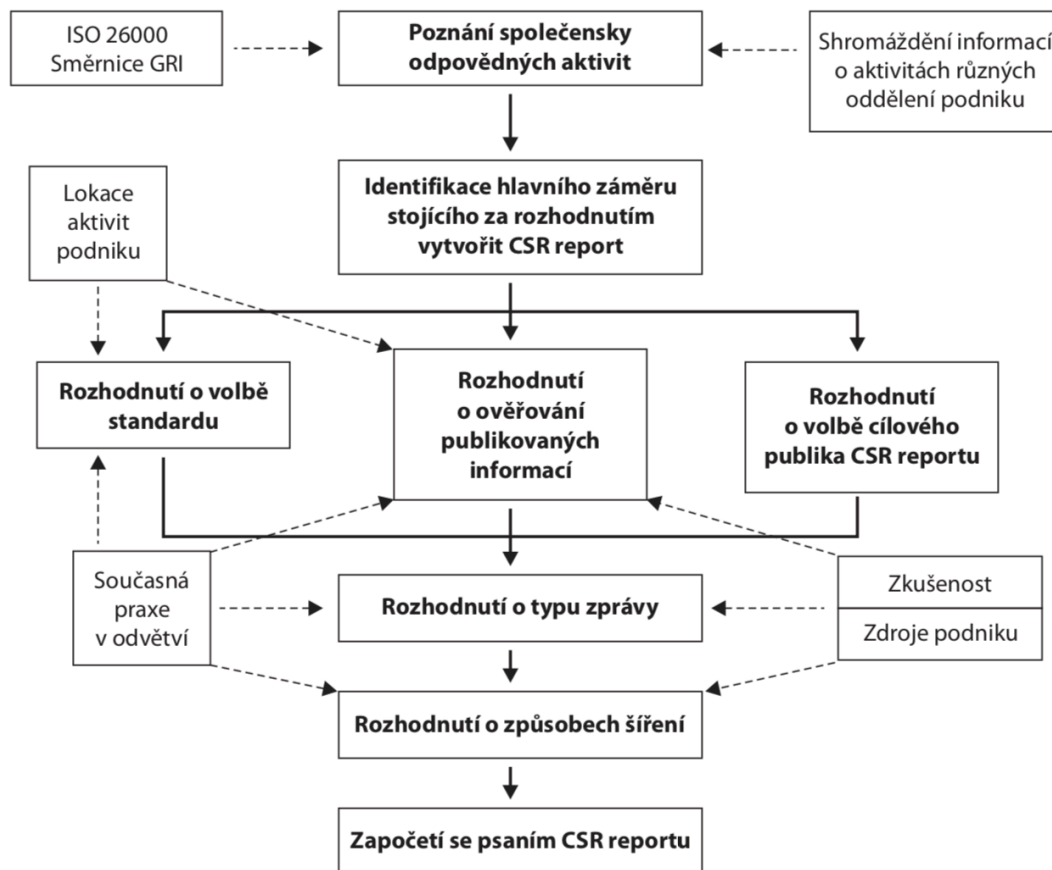
Byly vytvořeny základní teorie, které vysvětlují motivaci podniků k reportování CSR aktivit a tvorbě nefinančních reportů. První teorií je teorie legitimního přístupu. Podnik reportuje o svých společensky odpovědných aktivitách, protože vychází z přesvědčení, že podnik je ovlivněn společností, a naopak samotná společnost je ovlivněna podnikem. Druhou teorií představuje teorie stakeholderů. Podnik reportuje o společensky odpovědných aktivitách a informuje tím všechny zainteresované subjekty, protože každý stakeholder ovlivňuje podnik, a to odlišnou intenzitou. (Kašparová, Kunz, 2013)

Zvyšující se zájem o CSR vyvolává požadavky na zpětné vykazování společensky odpovědných aktivit. Zájmové skupiny usilují o vyšší transparentnost především u velkých korporací. Korporace a podniky si uvědomují, že četnost a způsob zveřejňování informací mohou zvýšit jejich konkurenceschopnost a potenciál jejich existence. (Bonsón, Bednárová, 2015)

Tvorba a interpretace zpráv vykazujících společensky odpovědné aktivity podniku jsou časově a finančně náročné. Manažeři často pozbývají jistotu, jestli zprávy obsahují všechny požadované informace a zda je možné jejich prostřednictvím dosáhnout požadovaných cílů. Informace uvedené ve zprávách slouží k informovanosti a pro potřeby všech zainteresovaných subjektů. (Brooks, Oikonomou, 2018)

Reportování o společensky odpovědných aktivitách podniku bývá ovlivněno řadou aspektů. Důležitým aspektem je sektor, ve kterém podnik působí. Větší množství CSR reportů lze očekávat od společností působících v primárním a sekundárním sektoru než od podniků působících v sektoru terciárním. Dalšími aspekty jsou velikost podniku. Velký podnik představuje široké spektrum stakeholderů, kteří vyžadují informace o CSR aktivitách. Územní působení podniku je důležitým aspektem, protože je propojen s otázkou místní kultury, zvyklostí a legislativního rámce. (Kutlák, Procházková, 2017, s. 65)

Obrázek 5 Kroky předcházející tvorbu CSR reportu

Zdroj: Kašparová, Kunz, 2013, s. 67

Reportování společenské odpovědnosti v praxi představuje proces, kdy podniky zpracovávají různé zprávy a reporty, ve kterých vykazují své společensky odpovědné činnosti. Zpracovávání reportingu společenské odpovědnosti je dominantou nadnárodních korporací. CSR reporty jsou pro ně nástrojem, jak komunikovat jejich přístup ke společenským tématům, životnímu prostředí, principům udržitelného rozvoje. Dále jak jsou schopny realizovat své závazky, jaké postoje a hodnoty zastávají. Všechna tato témata jsou předmětem CSR reportování a přispívají k budování dobrého jména, prestiže, podání důkazů kvalitního a moderního systémů řízení společensky odpovědných podniků. CSR reporty obsahují základní informace o korporaci, jaký vztah korporace zastává ke svým zaměstnancům, životnímu prostředí a místní komunitě, vyhodnocená rizika a dopady konkrétních činností korporace na jednotlivé složky životního prostředí, plánované a zrealizované společensky odpovědné činnosti. Kritici namítají, že verifikace informací

uvedených v reportech společenské odpovědnosti je obtížná. Každá ze zainteresovaných stran má možnost verifikovat údaje obsažené v konkrétním CSR reportu. Firmy jsou motivovány k uvedení pravdivých údajů faktem, že CSR report je pro ně nástroj, jak oslovit širší cílovou skupinu lidí a informovat je o své angažovanosti v oblasti CSR. (Pavlík, Bělčík, 2010, s. 47)

Podnik může komunikovat jak směrem k veřejnosti – externí forma komunikace, tak směrem k zaměstnancům a spolupracujícím subjektům – interní forma komunikace. (Steinerová, Václavíková a Mervart, 2008, s. 22)

Externí formy komunikace:

- přímý marketing,
- osobní prodej,
- public relations,
- prezentace firmy prostřednictvím odborných organizací,
- reklama,
- CSR reporty,
- využití nástrojů podpory prodeje (online prodej, zákaznická linka aj.),
- uvedení dodržení standardů a norem na obalech neboli produktové značení,
- etický kodex,
- spolupráce s médii,
- získávání ocenění a komunikace jejich obdržení široké veřejnosti.

Interní formy komunikace:

- nástěnky, poutače,
- pravidelné porady,
- školení zaměstnanců,
- vnitřní internetové rozhraní – intranet,
- vlastní informační systém,
- emaily,
- oběžníky, směrnice, vnitřní předpisy,
- pohovory při přijímacím řízení. (Skácelík, 2010)

Pro podniky je koncept CSR skvělou příležitostí, jak zvýšit svou konkurenceschopnost. Aby podniky využily koncept CSR ve svůj prospěch a růst, je potřeba, aby své CSR aktivity komunikovaly. Firmy mohou komunikovat své CSR aktivity přes následující komunikační nástroje:

- Výroční zprávy CSR, které jsou jak v tištěné, tak elektronické verzi. Zprávy jsou obvykle zveřejňovány v digitální podobě ve formátu PDF a HTML.
- Firemní webová prezentace, která obsahuje jak důležité informace, tak kontaktní linku a prostor pro diskuzi a položení dotazů.
- Bezplatná telefonní informační linka.
- Public relations – konkrétně aktivní komunikace se zástupci médií, aktivity, placená inzerce, partnerství, podpora, sponzoring. (Steinerová, Václavíková a Mervart, 2008, s. 22)

Podle nizozemské organizace Global Reporting Initiative je nezbytné při tvorbě reportů o CSR respektovat závazné principy, které vedou k tomu, že CSR reporty jsou stakeholdery považovány za relevantní a důvěryhodné. Mezi základních principy patří:

- Každé informaci, aspektu nebo indikátoru je přiřazen konkrétní stupeň důležitosti. Jejich následné seřazení vede k roztřídění informací a určení jejich důležitosti.
- Ke každému stakeholderovi je uvedeno, jaká očekávání má od podniku a jak s ním podnik spolupracuje a komunikuje.
- Podnik vykazuje své společensky odpovědné aktivity, a to v kontextu všech tří klíčových oblastí CSR. Report CSR je ze strany podniku zpracováván pravidelně a včas zveřejněn.
- Report obsahuje úplné informace – pozitivní i negativní. Report je vyvážený. Informace jsou podávány srozumitelně a přehledně. Je umožněno srovnání informací v čase. Porovnání informací umožňuje následné vyhodnocení společensky odpovědných aktivit podniku. Informace by měly splňovat 4 základní kritéria: přesnost, úplnost, srozumitelnost, srovnatelnost. (Steinerová, Václavíková a Mervart, 2008, s. 23)

Tabulka 4 Hlavní části zprávy CSR

Hodnoty, vize a strategie	Profil organizace	Popis CSR aktivit ve třech základních oblastech
Uvedení firemních hodnot a vize. Začlenění CSR do podnikové strategie. Vytvoření cílů ve všech třech oblastech CSR. Popis zapojení stakeholderů. Informace o použité metodologii. Průvodní slovo ředitele, které obsahuje zhodnocení klíčových částí zprávy z pohledu vrcholného managementu podniku.	Základní přehled o organizaci a odvětví, ve kterém působí. Zařazení činností podle příslušných statických jednotek CZ NACE. Informace o produktech a službách. Organizační a vlastnická struktura, Ekonomické ukazatele vycházející z rozvahy, výkazu zisku a ztráty. Výčet přijatých kodexů a získaných certifikací.	Popis činností a aktivit, které jsou určeny pomocí kvantitativních a kvalitativních indikátorů. Například indikátory GRI. Je potřeba využít schválenou metriku, aby uvedené údaje byly považovány za důvěryhodné. Uvedení konkrétních společensky odpovědných aktivit podniku v praxi a na konkrétních příkladech.

Zdroj: vlastní zpracování, citace: Steinerová, Václavíková a Mervart, 2008, s. 23

Byl zaznamenán celosvětový trend v oblasti CSR reportingu. Trend představuje verifikace informací obsažených ve zprávách třetími osobami nebo nezávislými subjekty. Velké korporace kladou důraz na tvorbu sítě společensky odpovědných dodavatelů, tzn. podmínkou pro uzavření obchodního kontraktu je přijetí a začlenění subdodavatelské firmy do konceptu CSR. Podniky kladou důraz na vykázaní aktivit, které proběhly v minulosti, dochází také k popsání vizí a strategií. Podnik zveřejňuje, kam se bude ubírat jeho ekonomická činnost v budoucnu. Důležitou součástí CSR reportů je finanční vyhodnocení dopadu společensky odpovědných aktivit na ekonomické ukazatele podniku. Stále více podniků se snaží vyčíslit finanční výnosy z implementace konceptu CSR do podnikové strategie. (Pavlík, Bělčík, 2010)

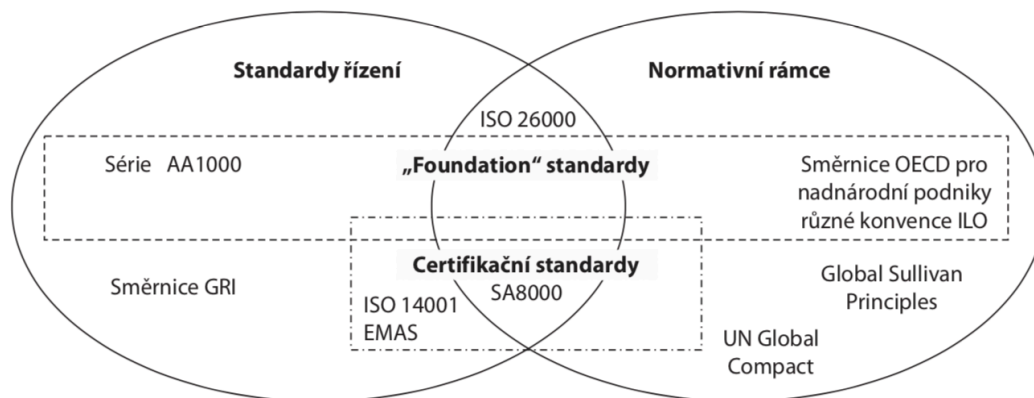
Podle nizozemské organizace Global Reporting Initiative je nezbytné, aby zprávy byly přístupné online a v reálném čase. Zprávy musí obsahovat aktuální a relevantní data, která jsou neustále aktualizována. Každý stakeholder má možnost informace posoudit a ověřit jejich správnost. Vývoj finančního reportingu směřuje k rozvoji aplikací umožňující lepší přístup, třídění a analýzu elektronických dat. Digitální éra a rozvoj elektronického rozhraní pro tvorbu nefinančních reportů je na vzestupu a podniky jej aplikují do svých informačních systémů. (GRI, 2019)

3.2.1 Mezinárodní směrnice upravující CSR reporty

V současné době neexistuje jednotná definice, která by vymezila rámec konceptu CSR. Díky nejednotným výkladům CSR vznikla řada standardů, které se společensky odpovědným aktivitám věnují a snaží se vymezit rámec působnosti konceptu. Sjednocení a systematizace standardů je žádoucí, ale cesta k praktickému sjednocení terminologie a mezinárodních standardů vymezujících koncept CSR je obtížná.

Standardy, které se věnují problematice CSR dělíme na normativní rámce a standardy řízení. Normativní rámec tvoří směrnice, které obsahují široké pojetí konceptu CSR, jedná se o vymezení pojmu. Druhou skupinu tvoří standardy řízení, kdy hovoříme o standardech série AA1000 a sérii směrnic GRI, které obsahují informace k implementaci společensky odpovědných aktivit do strategie podniků a jejich následné vykazování. Z normativních rámců a standardů řízení vychází certifikační standardy ISO, SA8000 a EMAS, které jsou metodickým rámcem zavádění konceptu CSR do praktických činností podniku. Získání certifikačních standardů a jejich vykazování je známkou společensky odpovědného chování podniku. (Kašparová, Kunz, 2013, s. 47)

Obrázek 6 Standardy řízení a Normativní rámce podle Kašparové a Kunze

Zdroj: Kašparová, Kunz, 2013, s. 48

Normativní rámce jsou univerzální dokumenty, které mají obecnou působnost. Mezi normativní rámce řadíme Směrnici OECD pro nadnárodní podniky různé konvence ILO, Global Sullivan Principles a UN Global Compact.

Směrnice OECD pro nadnárodní podniky různé konvence ILO

Směrnice OECD pro nadnárodní podniky, dále jen „Směrnice“, byla přijata Radou OECD a je součástí Deklarace OECD o mezinárodních investicích a nadnárodních podnicích. Ve směrnici jsou zakotveny základy dobrovolných zásad a standardů společensky odpovědných aktivit podniků. Základy dobrovolných zásad a standardy CSR ukotvené v této směrnici jsou v souladu s principy CSR, mezinárodními zákony a mezinárodně uznávanými standardy.

Směrnice obsahuje doporučení, zásady a normy, které jsou pro podniky dobrovolné a nejsou právně vymahatelné. Určité části ze Směrnice mohou být součástí mezinárodních dohod a závazků, dané země mohou implementovat vybrané části Směrnice do své legislativy a učinit z nich vnitrostátní zákon. Směrnice nenahrazuje vnitrostátní předpisy a není jim nadřazena.

Směrnice se týká všech subjektů nadnárodního podniku, čímž je myšleno jak mateřských společností, tak místních subjektů působících na území daného státu. Vlády zemí, které směrnici přijaly, podporují dodržování principů a zásad Směrnice. V praxi to představuje zakotvení Směrnice do právního řádu dané země a vybudování národních kontaktních míst, která budou Směrnici prosazovat. Vlády zemí, které Směrnici signifikovaly, se zavazují k participaci na tvorbě postupů, které umožní vyřešit výklad Směrnice vzhledem k neustále měnícím se podmínkám a prostředí. (OECD, 2003, s. 3)

Ze směrnice vyplývají obecná doporučení pro podniky:

- Podnikům se doporučuje spolupracovat a účastnit se panelových diskuzí, které vedou ke svobodě slova, svobodě internetu – konkrétně ke svobodě online vyjadřování, komunit a spolků.
- Podnikům se doporučuje, aby se zajímaly a implementovaly do svých vnitřních předpisů mezinárodně uznávané standardy. Aby uplatňovaly zásady odpovědného řízení v praxi, jakými jsou například odpovědné řízení dodavatelského řetězce, aj. (MPO, 2013, s. 6)

Ze směrnice vyplývají obecné zásady, které by podniky měly začlenit do své obchodní strategie a podnikatelského cíle. Konkrétně se jedná o následující doporučení, podniky by měly:

- Přispívat k hospodářskému a sociálnímu rozvoji, k ochraně životního prostředí, a to v souladu s principy udržitelného rozvoje.
- Uznávat a dodržovat mezinárodní lidská práva, která vyplývají z Listiny základních práv a svobod.
- Podporovat spolupráci s místní komunitou, rozvíjet činnost podniku na místních i mezinárodních trzích.
- Rozvíjet lidský kapitál, a to formou edukace zaměstnanců a tvorbou nových pracovních příležitostí.
- Řídit podnik v souladu s principy řádného hospodáře a řádného řízení podniků.
- Vyhýbat se porušování lidských práv, dále nepřekračovat zákonem stanovené limity v oblasti bezpečnosti práce, životního prostředí, daňových zákonů aj.
- Vytvořit podnikovou politiku a zajistit povědomí o vnitropodnikové politice mezi zaměstnanci a širokou veřejností.
- Neuplatňovat sankce vůči zaměstnancům, kteří upozorňují na nekalé praktiky podniky, a to jak vedoucí pracovníky, tak příslušné orgány (finanční úřad, policie, inspektorát práce aj.).
- Provádět due diligence, což je pojem, který lze přeložit jako proces náležité péče. Povinností každého managementu podniku je aplikovat systém řízení rizik.
- Snažit se identifikovat a předcházet vzniku negativních dopadů, které souvisí s činností podniku. Zároveň identifikovat a přecházet vzniku externalit.
- Šířit zásady odpovědného chování podniků mezi zainteresované subjekty, jakými jsou například obchodní partneři nebo dodavatelé.
- Komunikovat a informovat všechny zainteresované subjekty a zohlednit jejich názor do plánů a rozhodnutí, které mohou na ně mohou mít reálné dopady.
- Angažovanost v místních politických seskupeních není žádoucí. (MPO, 2013, s. 4-5)

Ze Směrnice dále vyplývá, že podniky by měly zajistit pravdivé, včasné, aktuální a pravidelné informace, které odpovídají skutečnosti a informují o reálném stavu podniku. Informace by měly přispět k lepšímu povědomí o struktuře, činnosti, ekonomických ukazatelích a ekonomické stabilitě podniku. Nevyžaduje se zveřejňování informací, které by byly předmětem obchodního tajemství nebo by mohly snížit konkurenceschopnost podniku a jeho postavení na obchodních trzích. Důležitou součástí činnosti podniku je účetnictví a audit, které by měly být zpracovávány v souladu s legislativou a mezinárodními standardy. Podniky by měly zveřejňovat také informace nefinančního charakteru.

Podniky by měly zpřístupnit následující základní informace: název podniku, místo výkonu činnosti, organizační strukturu, kontakty na odpovědné osoby, sídlo mateřské společnosti a dceřiných společností, jasnou a prokazatelnou majetkovou strukturu, členy správních orgánů společnosti, finanční ukazatele, hospodářský výsledek společnosti, strategii a vizi společnosti, jednotlivé řídicí struktury společnosti. (OECD, 2003, s. 9-14)

Směrnice se dále zabývá vztahy mezi podnikem a:

- zaměstnaností a zaměstnanci,
- životním prostředím,
- eliminací úplatkářství,
- ochranou zájmů spotřebitelů,
- oblastí vědy a techniky,
- ochranou hospodářské soutěže,
- včasným plněním daňových povinností a zajištěním podílu na financování veřejných rozpočtů daných zemí, na jejichž území je podnikatelská činnost podniku realizována. (OECD, 2003, s. 9-14)

Z prováděcích pokynů Směrnice vyplývá, že každá z přístupujících zemí je povinna vybudovat Národní kontaktní místa, která podporují zavedení principů Směrnice do praxe. Národní kontaktní místa tvoří vládní úředník nebo vládní úřad, případně se jedná o samostatně zřízenou organizaci. Povinností národních kontaktních míst je vybudování a udržování vztahů vládních, nevládních (zájmových) organizací a podnikatelských subjektů, zajištění aktuálních a kvalitních informací a podpory, zpracování a předložení výroční zprávy o výsledcích jejich činnosti. (OECD, 2003, s. 16-18)

Global Sullivan Principles

Global Sullivan Principles, dále jen „GSP“, jsou světově nejznámější principy pro uplatnění společenské odpovědnosti v podnikání. GSP je celosvětově rozšířeným normativním rámcem konceptu CSR, který je součástí Deklarace lidských práv, kterou přijala Organizace spojených národů. Jméno GSP vychází od Leona H. Sullivana, který byl známým bojovníkem za lidská práva a který představil GSP v roce 1999 na zvláštním zasedání Organizace spojených národů.

System GSP usiluje o přijetí spravedlivé vnitropodnikové politiky, která se bude vztahovat na všechny zainteresované subjekty. GSP rozšiřují pojem společenské odpovědnosti z pouhého dodržování právních norem a legislativy k nastavení a dodržování norem, které povedou k blahu celé společnosti.

Zásady, které vyplývají z GSP a měly by být součástí strategií podniků:

- Respekt a podpora ochrany lidských práv a svobod ze strany podniků. Podniky jednají se svými zaměstnanci, klienty, dodavateli, místními komunitami, v nichž působí, spravedlivě a čestně.
- Rozvoj, podpora a nabízení rovných příležitostí zaměstnanců. Nezneužívat a nevyužívat lidských zdrojů z tzv. zranitelných skupin (např. dětská práce).
- Respektovat právo zaměstnanců sdružovat se (např. odborové organizace).
- Poskytovat zaměstnanců spravedlivou odměnu za jejich práci.
- Chránit zdraví zaměstnanců, dodržovat legislativu a zásady bezpečnosti práce.
- Jednat v souladu s duševním vlastnictvím a ochranou autorských práv.
- Pozitivně působit na místní komunity.
- Prosazovat šíření těchto zásad.

Těchto osm zastřešujících zásad vede podniky k tomu, aby se spojily a využily svou globální, tržní sílu k tomu, aby plnily své obchodní cíle společensky odpovědným způsobem.

Nadace Leona H. Sullivana, dále jen „LHSF“ eviduje seznam podniků a organizací, které se zavázaly fungovat v souladu s GSP. Za registraci v LHSF se neplatí žádné poplatky. Zaregistrované podniky jsou povinny předložit LHSF jednou ročně zprávu vykazující dosažení podnikových cílů v souladu s GSP. (Alexis, 2010)

UN Global Compact

UN Global Compact je významná celosvětově působící platforma pro prosazování společenské odpovědnosti. Iniciativa UN Global Compact sdružuje podnikatelské subjekty, vládní organizace, nevládní a neziskové organizace, subjekty z veřejného sektoru.

Deset základních principů UN Global Compact vyplývají z Všeobecné deklarace lidských práv, Deklarace z Rio de Janiera o životním prostředí, Deklarace Mezinárodní organizace práce o základních principech a právech v práci, Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci. Deset základních principů UN Global Compact pokrývá čtyři oblasti: lidská práva, pracovní podmínky, životní prostředí a protikorupční opatření.

Podle těchto principů by podniky měly v oblasti lidských práv:

- Dodržovat a respektovat mezinárodně uznávaná lidská práva.
- Měly by se ujistit, že nedochází v rámci jejich činností k porušování lidských práv.

V oblasti pracovních podmínek by měly podniky dodržovat následující principy:

- Uznávání a podpora sdružování zaměstnanců, respektování a uznání jejich práva na kolektivní vyjednávání.
- Odstranění všech forem nucených a povinných prací.
- Zrušení a prevence proti využívání dětské pracovní síly.
- Odstranění diskriminace a nerovných podmínek v zaměstnání.

Pro oblast životního prostředí jsou uplatňovány následující zásady:

- Podniky by měly podporovat preventivní opatření v oblasti ochrany životního prostředí.
- Podpora vzniku iniciativ a hnutí, které prosazují větší odpovědnost za ochranu životního prostředí.
- Podpora rozvoje a využívání technologií., které jsou šetrné k životnímu prostředí.

V oblasti protikorupčních opatření platí jedna zásada:

- Podniky by měly proti korupci bojovat na všech frontách včetně potírání vyděračství a braní úplatků.

UN Global Compact podporuje podniky, aby podnikaly odpovědně v souladu s deseti závaznými principy a podnikly strategické kroky, které vedou k prosazení společenských cílů, jejichž podstatou je udržitelný rozvoj. (UN Global Compact, 2019)

Série AA1000

V roce 1995 byla založena britská nezisková organizace AccountAbility. Tato organizace formulovala sérii standardů nazývanou AA1000. Série AA1000 zahrnuje mezinárodní standardy, které využívá široké spektrum globálních, nadnárodních a soukromých podniků. Dále tyto standardy využívají vlády jednotlivých zemí, vládní a nevládní organizace. Série standardů AA1000 představuje pro podniky jednoduchý, praktický rámec, jak uplatňovat hlavní zásady společenské odpovědnosti spolu s důrazem na udržitelný rozvoj a zároveň nastavení integrace neboli zapojení všech zainteresovaných subjektů do procesů rozhodování a řízení. Těmito kroky mohou podniky prokázat svou důvěryhodnost, transparentnost a konkrétní vykonané společensky odpovědné aktivity.

Sérii AA1000 tvoří od roku 2018 celkem čtyři standardy:

- AA1000APS neboli AA1000 AccountAbility Principles Standard je mezinárodně uznávaný rámec, který poskytuje podnikům základní informace, jakým způsobem identifikovat a reagovat na výzvy, které souvisí s udržitelným rozvojem, dále obsahuje metodiku, jakým způsobem určit priority v této oblasti.
- AA1000AS neboli AA1000 Assurance Standard je mezinárodně uznávaný rámec, který obsahuje vypracovanou metodologii, která pomáhá hodnotit podniky, které se rozhodly přijmout principy AccountAbility
- AA1000SES neboli AA1000 Stakeholder Engagement Standard je mezinárodně uznávaný rámec, který pomáhá podnikům v zapojení co nejširší skupiny stakeholderů do podnikových činností a rozhodovacích procesů.
- AA1000AP neboli AA1000 International Accepted Principles je mezinárodně uznávaný rámec, který obsahuje základní principy a pokyny, které pomohou podnikům identifikovat a stanovit si priority pro nastavení udržitelného rozvoje v jednotlivých sférách podnikových činností. Jedná se o zcela nový systém, který byl začleněn do série norem AA1000 v roce 2018 a který se využívá pro hodnocení výkonnosti podniku v oblasti řízení a nastavení principů udržitelného rozvoje s cílem zlepšit výkonnost podniku. Obsahuje sadu principů, které mohou být použity v kombinaci s jakýmkoliv dalším standardem nebo pokyny a je cenným nástrojem pro reportování společensky odpovědných aktivit podniku. (Kim, Carter, Misser, 2018)

Global Reporting Initiative – GRI

Global Reporting Initiative, dále jen „GRI“ je mezinárodní nezisková organizace, která působí ve veřejném zájmu a rozvíjí vizi udržitelné globální ekonomiky. Snaží se nastavit mechanismy, které pomohou podnikům implementovat společensky odpovědné aktivity do systému řízení podniku. Do využívání směrnic GRI se zapojilo více než devadesát zemí na světě a v databázi GRI pro zveřejňování informací o udržitelnosti je nyní evidováno více než 25 tisíc reportů. Celkem 30 zemí přijalo rámec směrnic GRI jako závazný, implementovaly ho do své legislativy a stal se nedílnou součástí jejich politik. Organizace GRI se zaměřuje na poskytování poradenství, služeb a informací v oblasti reportingu, dále se soustředí na rozvoj aktivit, podporu produktů a uzavírání nových partnerství, které směřují ke zvýšení povědomí o podnikovém reportingu v oblasti aktivit udržitelného rozvoje a motivaci podniků, aby reporty zpracovávaly. (GRI's Reporting 2025 Project, 2015)

Z analýzy společnosti KPMG publikované v roce 2017 vyplývá, že GRI zůstává nejrozšířenějším rámcem standardů, jak reportovat o udržitelnosti. Výkonný ředitel GRI Tim Mohin uvedl, že vývoj GRI je symbolem sofistikovanosti reportingu a odkazy na standardy GRI se vyskytují ve více než sto politikách po celém světě.

Zveřejňování informací o udržitelném rozvoji a tlak ze strany vládních institucí a spotřebitelů podněcuje v podnicích zavést společensky odpovědné aktivity. Podniky získávají možnost identifikovat rizika, lépe je řídit a využívat nových příležitostí. Prostřednictvím norem GRI reportují veřejné organizace, soukromé podniky, globální společnosti, nadnárodní podniky, velké, střední a malé podniky. Reportování prostřednictvím norem GRI podporuje podniky a směřuje ke zlepšení jejich ekonomické prosperity, ke zlepšení životního prostředí, ke zlepšení vztahů se zainteresovanými subjekty, zvýšení jejich důvěryhodnosti, transparentnosti a zlepšení jejich pověsti. (GRI, 2019)

Základní předpoklady pro využití metodiky GRI:

- Koncept CSR je zaveden do systému řízení podniku.
- Koncept CSR je v podniku zaveden ve všech třech oblastech – tj. ekonomický, environmentální a sociální pilíř.

GRI představují celosvětově uznávané standardy, které obsahují metodiku, jak zpracovávat reporty pro vykázání ekonomických, environmentálních a sociálních dopadů podniku, udržitelných činností podniku a vyhodnocení pozitivního nebo negativního přístupu organizace k udržitelnému rozvoji. GRI jsou standardy, které jsou modulární, což znamená, že jsou vzájemně propojeny a svým obsahem na sebe navazují a vedou podniky krok po kroku ke zpracování zprávy o udržitelném rozvoji. GRI obsahuje tři univerzální standardy, které využívá každý zaregistrovaný subjekt, dále GRI obsahuje tři specifické standardy, kdy každý z nich je zaměřen na specifickou oblast. (GRI, 2019)

Tabulka 5 Univerzální standardy GRI

Organizace GRI	Informace ke zveřejnění	Manažerský přístup
GRI 101	GRI 102	GRI 103
Úvod, jak používat standardy GRI.	Metodika, jak reportovat ucelené informace o podniku.	Metodika, jak přistupovat k identifikaci podstatných témat při řízení podniku a zpracovat jejich report.

Zdroj: vlastní zpracování, citace: GRI, 2019

Tabulka 6 Specifické standardy GRI

Ekonomická oblast	Environmentální oblast	Sociální oblast
GRI 200	GRI 300	GRI 400
Každý ze standardů je zpracován pro danou oblast a obsahuje metodiku, jak sestavit report a vykázat správně informace.		

Zdroj: vlastní zpracování, citace: GRI, 2019

3.2.2 Reporting společenské odpovědnosti v číslech

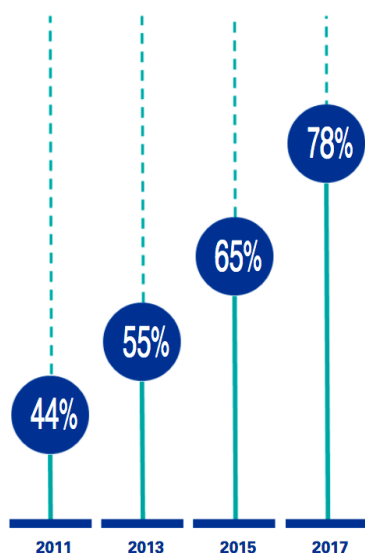
Na konci roku 2017 provedla společnost KPMG analýzu nefinančního reportingu u celkem 49 zemí světa. Analýza zahrnovala také Českou republiku. Pracovníci KPMG se zaměřili na 250 největších globálních společností na světě a v každé z 49 zemí vytypovali stovku největších podniků působících na území daného státu. Nefinanční reporting analyzovali prostřednictvím výročních zpráv, CSR reportů, reportů o udržitelnosti a informací uvedených na webových stránkách. KPMG zveřejňuje výzkum o společenské odpovědnosti od roku 1993. V roce 2017 byly zveřejněny výsledky poslední analýzy.

Odborníci z členských firem KPMG identifikovali v každé zemi sto největších podniků. Identifikace byla provedena na základě místních důvěryhodných zdrojů a tržního kapitálu. Sto největších podniků příslušných každé zemi bylo identifikováno jako skupina N100.

Skupina G250 představuje 250 největších společností na světě. Skupina G250 byla sestavena na základě ukazatelů a hodnocení uvedených v žebříčku Fortune Global 500 pro rok 2016.

Z grafu vyplývá trend u velkých společností zahrnovat CSR reporty do výročních zpráv. Velký nárůst lze zaznamenat mezi lety 2015 a 2017 a to 13 %.

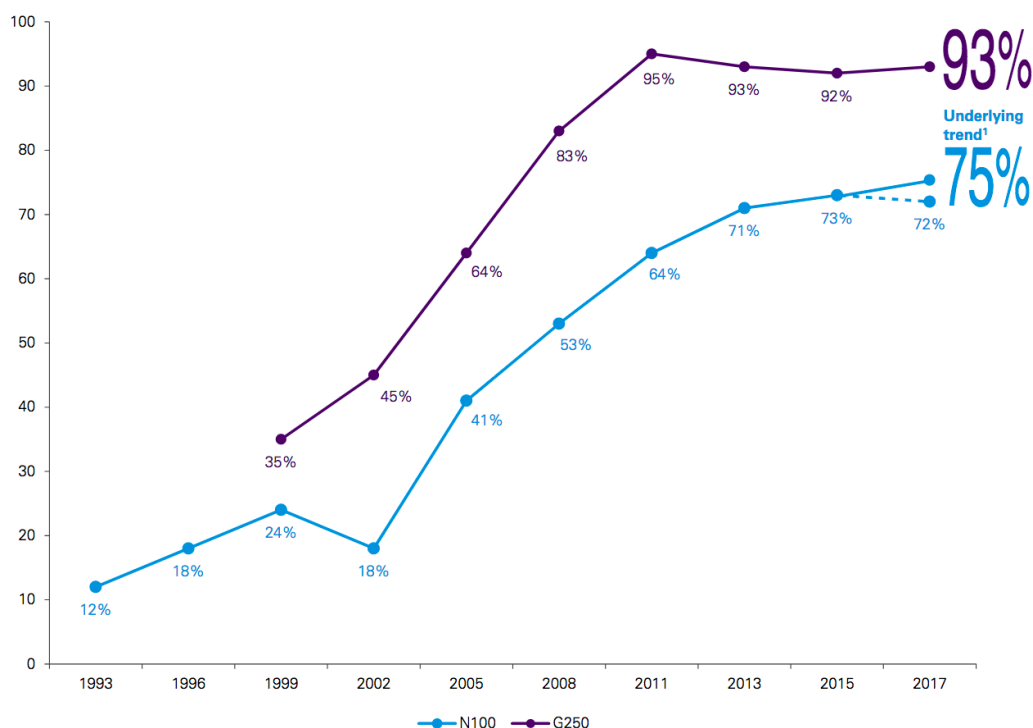
Graf 1 G250 – Zahrnutí CSR reportingu do výročních zpráv, vývoj 2011–2017 v %

Zdroj: Analýza společnosti KPMG o vykazování CSR, 2017

Z průzkumu společnosti KPMG vyplývá, že největší podniky ve vybraných 49 zemích světa udržují v oblasti růstu zpracovaných CSR reportů krok s 250 největšími globálními společnostmi. Míra reportování CSR aktivit byla v devadesátých letech stabilní a oscilovala okolo dvaceti procent. V důsledku rozvoje a přijetí mezinárodních standardů došlo na přelomu tisíciletí ke zlomovému nárůstu počtu zpracovaných CSR reportů. V roce 2017 je v grafu zaznamenán pokles na hodnotu 72 %, který byl způsoben zařazením pěti nových zemí do analýzy nefinančního reportingu. V nově zařazených zemích není koncept CSR příliš rozvinut. Výsledky byly tedy upraveny na reálnou hodnotu 75 % a byl znázorněn trend růstu zpracovaných CSR reportů ve skupině N100.

Graf 2 Celosvětový růst CSR reportování od roku 1993

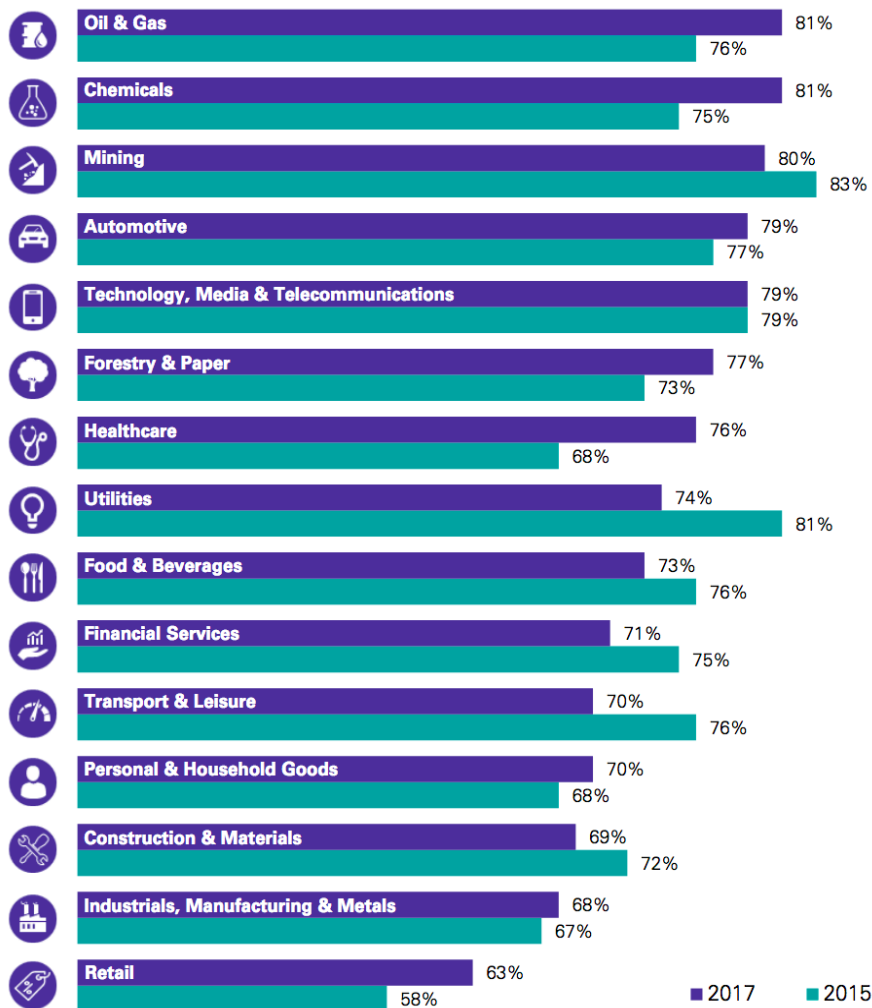

Zdroj: Analýza společnosti KPMG o vykazování CSR, 2017

Z průzkumu společnosti KPMG provedeném v roce 2017 dále vyplývá, že v roce 2017 celkem u 3 zkoumaných sektorů z celkového množství 15 je míra CSR reportování 80 % a více. Největší hodnostu CSR reportů dosahuje oblast těžebního, petrochemického a chemického průmyslu. Je důležité si povšimnout nárůstu v sektoru maloobchodu a to o 5 % oproti roku 2015.

Sektor maloobchodu vykazuje nejnižší míru CSR reportingu, a to i přes fakt, že dopad maloobchodů na společnost a složky životního prostředí není zanedbatelný a společensky odpovědné aktivity jsou v tomto sektoru spotřebiteli vyžadovány.

Graf 3 Míra reportingu podle sektorů (srovnání let 2015 a 2017 v %)

Zdroj: Analýza společnosti KPMG o vykazování CSR, 2017

Oblast CSR reportování prochází obdobím expanze a růstu. V příštích letech je v oblasti reportování o společenské odpovědnosti očekáváno sjednocení standardů a požadavků na obsah zpráv. Z průzkumu vyplývá, že reportování není dominantou pouze nadnárodních společností, ale i podniky ze skupiny N100 si uvědomují, že ignorace udržitelného rozvoje a CSR aktivit by mohla představovat potenciální ohrožení jejich budoucí existence. Pokud chtějí podniky setrvat v podnikatelském prostředí, musí začít

zpracovávat reporty z vnitřního prostředí a přizpůsobovat obchodní strategii požadavkům společnosti.

Je žádoucí odstranit rozdíly mezi různými standardy vykazování a nastavit jednotný rámec pro vykazování společensky odpovědných aktivit. Nastavení jednotného rámce vykazování by mělo poskytnout vládám jednotlivých zemí a příslušným odborným organizacím nástroj pro vytvoření a jasnou formulaci nové legislativy a úpravu stávajících předpisů. Jednotný rámec vykazování by měl v konečném důsledku usnadnit podnikům tvorbu reportů, protože i nadnárodní společnosti působící napříč zeměmi a kontinenty by měly jednotný návod, jak reportovat o společensky odpovědných aktivitách. Všechny uvedené kroky směřují ke společnému cíli a tím je nárůst míry vykazování o společensky odpovědných aktivitách.

3.2.3 Reporting společenské odpovědnosti v České republice

Do právního řádu České republiky byla implementována směrnice Evropské unie 2014/95/EU o „Zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se diverzity vybranými velkými společnostmi a skupinami“, dále jen směrnice EU. Z této směrnice EU vyplývá povinnost, že všechny subjekty veřejného zájmu jsou povinné reportovat nefinanční ukazatele. Nefinanční reporty musely podniky poprvé zpracovávat v roce 2018 a to za účetní období, které počínalo 1. ledna 2017. Nařízení vyplývající ze směrnice EU jsou závazné pro podniky, které mají obrat větší než 1,5 miliardy českých korun, minimální počet zaměstnanců je pět set a hospodaří s majetkem, který má hodnotu minimálně půl miliardy českých korun. Povinnosti vyplývající ze směrnice EU se vztahují na cca 6 000 podniků ve všech členských státech Evropské unie. Nařízení vyplývající ze směrnice EU se dále týkají subjektů veřejného zájmu, mezi které patří banky, pojišťovny. Do této skupiny patří podniky, které jsou pro fungování státu klíčové, u nás v České republice hovoříme o podniku ČEPRO, a. s. (KPMG, 2017, Hospodářská komora ČR, 2016)

Přestože je směrnice začleněna do právního systému České republiky, nedošlo k nastavení systému požadavků a penalizací v oblasti nefinančního reportingu. Povinnost zpracovávat nefinanční reporting se vztahuje pouze na subjekty veřejného zájmu, oblast působnosti nebyla rozšířena na další soukromé subjekty, pro ty zůstává nefinanční reporting dobrovolnou záležitostí. Výsledkem implementace směrnice je meziroční nárůst

zpracovaných nefinančních reportingů, ale Česká republika je stále hluboce pod světovým průměrem a úroveň nefinančního reportingu je hodnocena jako netransparentní a nedostačující.

Na konci roku 2017 provedla společnost KPMG analýzu nefinančního reportingu u celkem 49 zemí světa. Analýza zahrnovala také Českou republiku. Odborníci z členských firem KPMG identifikovali v každé zemi sto největších podniků. Identifikace byla provedena na základě místních důvěryhodných zdrojů a tržního kapitálu. Sto největších podniků příslušných každé zemi bylo identifikováno jako skupina N100. Nefinanční reporting analyzovali prostřednictvím výročních zpráv, CSR reportů, reportů o udržitelnosti a informací uvedených na webových stránkách. Podle analýzy společnosti KPMG z roku 2017 vyplývá, že 51 % podniků ze skupiny N100 v České republice reportuje své nefinanční ukazatele. V letech 2015-2016 to bylo 43 % podniků ze skupiny N100. I přes nárůst 8 % patří Česká republika k nejméně transparentním zemím v oblasti reportingu nefinančních ukazatelů. Celkové množství společností zpracovávajících reporting nefinančních ukazatelů je hluboce pod průměrem a je jedno z nejnižších na světě. Nejvíce využívanou metodikou v oblasti tvorby nefinančního reportingu je v České republice metodika GRI. Standard GRI je plně kompatibilní s požadavky směrnice EU a roční zprávy podniků zpracované podle standardu GRI splňuje požadavky na nefinanční reporting. Nefinanční ukazatele reportují zejména podniky z primárního sektoru, nejvíce byly zastoupeny podniky zabývající se těžebním a chemickým průmyslem. (KPMG, 2017)

Existují dva způsoby, jak povinnost reportovat o nefinančních ukazatelích uchopit a realizovat. První způsob představuje pochopení reportingu nefinančních ukazatelů jako další byrokratickou zátěž, kterou je potřeba na delegovat na někoho kompetentního a splnit zákonné požadavky. Druhý způsob je nefinanční reporting pojmut jako nástroj, pomocí kterého může podnik integrovat hodnoty, zapojit do systému rozhodování zaměstnance, zlepšit strategii a vizi podniku, objevit nové příležitosti a způsoby rozhodování, a to vše směřuje k růstu podniku a jeho výkonnosti. (Hospodářská komora ČR, 2016)

Podle Sandry Feltham, ředitelky konzultační společnosti Flagship, která je partnerem GRI „je v České republice stále velký počet firem, které mají v oblasti nefinančního reportingu a celé oblasti CSR mezery. Je potřeba doplnit jejich vzdělání. Téměř 80 % firem nezná legislativu, která se nefinančním reportingem zabývá. Firmy v České republice vnímají nefinanční reporting jako trend, ale nevnímají ho negativně.“ (Enviweb, 2018)

3.3 Environmentální oblast CSR

Nárok na příznivé životní prostředí vyplývá z článku 35 ústavní Listiny základních práv a svobod. Politika životního prostředí disponuje různými nástroji, které jsou uplatňovány v oblasti ochrany životního prostředí. Tyto nástroje můžeme rozdělit do několika skupin.

Normativní nástroje

Normativní nástroje představují souhrn pravomocí orgánů státní správy a samosprávy, pomocí kterých mohou tyto subjekty vynucovat plnění legislativních opatření a donutit a ovlivnit chování znečišťovatelů. Do skupiny normativních nástrojů dále patří: povolení, souhlasy a rozhodnutí oficiálních úřadů, stanovené limity emitovaných znečišťujících látek, EIA – posuzování vlivů na životní prostředí, SEA – přeshraniční posuzování vlivů na životní prostředí, výrobní standardy, technologické a výrobní normy.

Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje představují nepřímé nástroje, jak ovlivnit znečišťovatele, a to prostřednictvím trhu. Do ekonomických nástrojů řadíme: poplatky, daně, dotace, daňové úlevy.

Dobrovolné nástroje

Dobrovolné nástroje představují činnosti podniků, které jsou nad rámec právního řádu a norem. Podniky dobrovolně aplikují principy a výrobní postupy, které jsou šetrnější k životnímu prostředí. Mezi dobrovolné nástroje řadíme: značení ekologicky šetrného výrobku, environmentální systém řízení podniku, LCA – posuzování životního cyklu výrobku, zavedení environmentálního systému účetnictví, čistší produkce, přijetí společensky odpovědného chování do strategie podniku.

Informační nástroje

Informační nástroje slouží ke sběru, analýze a poskytování informací z oblasti životního prostředí. Jedná se o registry, workshopy, vzdělávací instituce, vzdělávací semináře. (Cenia, 2019)

Organizační a institucionální nástroje

Organizační a institucionální nástroje tvoří právní normy, strategické a koncepční dokumenty, které jsou nezbytné v oblasti ochrany životního prostředí. (Cenia, 2019)

V České republice je realizován plán pro efektivní ochranu životního prostředí, který spadá do gesce Ministerstva životního prostředí. Plán pro realizaci efektivní ochrany životního prostředí se nazývá Státní politika životního prostředí České republiky. V současnosti je realizována Státní politika životního prostředí pro roky 2012-2020. Hlavním cílem Státní politiky životního prostředí České republiky 2012–2020 je zajistit pro všechny občany republiky zdravé a kvalitní životní prostředí. Dalšími dílčími cíli Státní politiky životního prostředí je efektivní využívání přírodních zdrojů, minimalizovat dopady lidských činností na jednotlivé složky životního prostředí, snižovat dopady na životní prostředí v rámci přeshraniční spolupráce. Státní politika životního prostředí České republiky je rozdělena do čtyř hlavních oblastí, základními oblastmi jsou:

- ochrana přírody a krajiny,
- ochrana přírodních zdrojů a zajištění jejich udržitelného využívání,
- ochrana klimatu a ovzduší,
- bezpečné prostředí.

V roce 2015 bylo Ministerstvem životního prostředí zpracováno střednědobé hodnocení Státní politiky životního prostředí a plnění konkrétních úkolů z ní vyplývajících. Ze střednědobého hodnocení Státní politiky životního prostředí České republiky 2012-2020 vyplývá, že první období realizace strategického plánu v oblasti ochrany životního prostředí bylo věnováno tvorbě legislativního rámce, kdy byly vypracovány strategické dokumenty, které se Státní politikou životního prostředí souvisí. Česká republika jako člen Evropské unie implementuje do svého právního řádu legislativní i nelegislativní strategické dokumenty EU, které jsou součástí společné evropské environmentální politiky. Z vypracovaných strategických dokumentů vyplývají konkrétní úkoly, které je potřeba v souvislosti s plněním cílů Státní politiky životního prostředí realizovat. V roce 2019 zahájilo Ministerstvo životního prostředí přípravné práce pro sestavení nového strategického plánu, tj. Státní politiky životního prostředí pro období 2021-2030, která bude předložena vládě České republiky ke schválení na konci roku 2020. ((Ministerstvo životního prostředí, 2019)

Ze Státní politiky životního prostředí České republiky 2012-2020 vyplývají prioritní oblasti Operačního programu Životního prostředí. Operační program Životního prostředí je nastaven na období 2014-2020 a umožňuje čerpání finančních prostředků z Fondu soudržnosti a z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V programovacím období 2014-2020 byly vyčleněny na projekty v oblasti ochrany životního prostředí finanční prostředky ve výši 2,75 miliardy eur. Operační program je realizován v pěti prioritních oblastech:

- zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní,
- zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech,
- odpady, materiálové toky, ekologické zátěže a rizika,
- ochrana a péče o přírodu a krajinu,
- energetické úspory. (Operační program Životní prostředí, 2019)

Životní prostředí a jeho ochrana je důležitým strategickým rámcem, který je řešen na národní, nadnárodní a globální úrovni. Od 70. let minulého století je životní prostředí a jeho ochrana hlavní otázkou, která je řešena v rámci mezinárodních organizací, konferencí, úmluv, protokolů a smluv. Každý podnik by se měl snažit eliminovat negativní dopady své činnosti na jednotlivé složky životního prostředí, jakými například jsou: hluk, emitování znečišťujících látek, tvorba odpadů, změna vzhledu a rázu krajiny, využívání přírodních zdrojů, dopravní infrastruktura a její využívání. Podstatou environmentálních společensky odpovědných aktivit je jejich komunikace a zveřejňování. (Kunz, 2017, s. 25)

Veškeré aktivity podniku v oblasti životního prostředí by měly být komunikovány, a to jak interně (směrem k zaměstnancům) tak externě (dodavatelé, odběratelé, široká veřejnost). Environmentální komunikace podniku by měla splňovat následující podmínky:

- veřejnost má právo být informována,
- veřejnost by měla být obeznámena o strategii, cíli a plánech podniku,
- měl by být rozvíjen dialog s veřejností, budovány vzájemné vztahy a důvěra,
- zaměstnanci by měli být plně informováni o strategii, cíli a plánech podniku,
- měla by být systematická, věcná, pravdivá, aktuální, měla by probíhat obousměrně, neměla by být narušována vnějšími vlivy. (Vaněček, 2000)

Environmentální oblast CSR je zaměřena na tyto konkrétní činnosti:

- Podniky omezují negativní dopady svých činností na jednotlivé složky životního prostředí.
- Podniky vytváří ekologickou politiku, podle které řídí ekologicky šetrnou výrobu.
- Podniky zavádí environmentální systém řízení – EMS. Systém řízení podniku EMS je zaváděn a certifikován v souladu s mezinárodními normami (ISO 14 001, EMAS, ISO 26 000 aj.).
- Podniky investují do technologií, které jsou v souladu s ekologickými standardy a směřují k plnění limitů a norem. Zavádění ekologických technologií představuje velké investice, které podnikům na druhou stranu poskytují konkurenční výhodu.
- Podniky vyhodnocují environmentální výkonnost.
- Podniky chrání přírodní zdroje a snaží se minimalizovat jejich využívání. Snaží se využívat obnovitelné zdroje energie.
- Podniky zavádí systém odpadového hospodářství.
- Podniky se snaží minimalizovat svůj dopad na dopravní infrastrukturu a její přetížení, hledají alternativní způsoby přepravy surovin, výrobků nebo zaměstnanců.
- Outsourcing podniků je v souladu s dodržováním environmentálních principů.
(Kunz, 2017, s. 27)

Mezi další konkrétní činnosti patří úspory energií, vody, důsledné třídění odpadů a jejich recyklace, využívání recyklovatelných zdrojů pro výrobu obalů, snižování spotřeby pohonných hmot, využívání ekologicky přátelských produktů, využívání ekologicky šetrných materiálů. Environmentální odpovědnost je souborem celé řady aktivit, které podniky mohou uplatňovat napříč celým spektrem svých činností. (Kunz, 2017, s. 28)

Z uvedených environmentálních činností podniků vyplývá, že environmentálně odpovědnými mohou být nejen výrobní podniky, ale také podniky nevýrobní. Podniky působící v terciárním sektoru nevěnují konceptu CSR a reportování společenských aktivit tolik pozornosti, protože nepovažují dopady svých činností na životní prostředí za tak silné.

3.3.1 Environmentální management

EMAS (Eco Management Audit Scheme)

Dne 25. listopadu 2009 bylo přijato Nařízení evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a audit (EMAS), které navazuje na původní nařízení č. 761/2001. (Esipa, 2019)

„Systém EMAS je program Společenství pro systém řízení podniku a auditu z hlediska ochrany životního prostředí o dobrovolné účasti organizací. Slouží k hodnocení a zlepšení celkového vlivu činností organizací na životní prostředí a poskytnutí příslušných informací veřejnosti a jiným zúčastněným stranám.“

Z nařízení vyplývá, že dobrovolná účast organizací v systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí, dále jen „EMAS“, by měl být dostupný pro všechny organizace, jejichž činnost má dopady na životní prostředí. EMAS byl měl organizacím pomoci získat finanční prostředky, které jsou nezbytné pro snížení jejich dopadů na životní prostředí. Z nařízení dále vyplývá, že systém EMAS musí být proveden v celé Evropské unii na základě jednotných pravidel, postupů a požadavků. Tzn. je dán jednotný rámec systému EMAS, každý ze států Společenství má možnost přizpůsobit EMAS vnitrostátní legislativě. Všechny členské státy Evropské unie se zavazují, že budou nastavovat legislativní podmínky tak, aby došlo k motivaci podniků participovat na systému EMAS a dobrovolnému zavedení principů EMAS do jejich systému řízení. Podniky tím získají výhody, zvýší se jejich konkurenceschopnost, dojde k úspoře nákladů a zlepšení jejich mediálního obrazu a povědomí u veřejnosti. V nařízení je kladen důraz na zapojení malých a středních podniků do systému EMAS. Malé a střední podniky získají snadnější přístup k informacím, finančním dotacím a podporám, veřejným institucím. Na zapojení malých a středních podniků do systému EMAS je kladen velký důraz. Členské státy Evropské unie jsou povinny sestavit a přijmout legislativu a nařízení, která budou motivovat střední a malé podniky na účasti v systému EMAS. Členské státy zajistí šíření povědomí o programu EMAS, a to ve spolupráci s ekologickými sdruženími, průmyslovými svazy, odbornými organizacemi, odborovými organizacemi, regionálními a místními organizacemi. Budou vytvářeny odborné publikace, budou využívány tiskové zprávy, mediální výstupy a propagační akce.

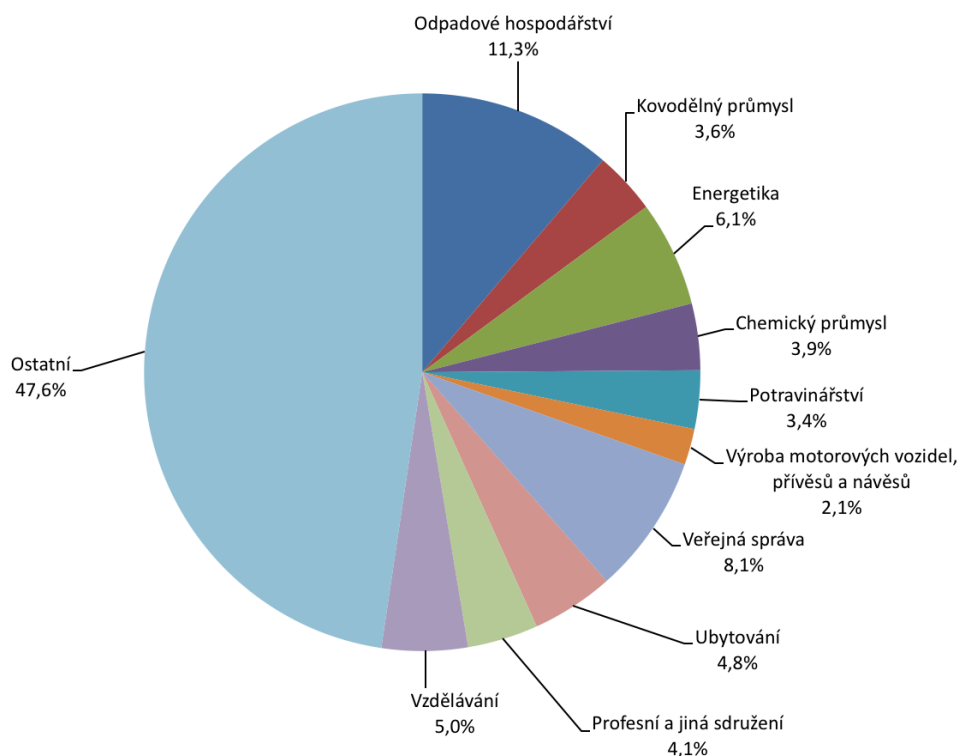
„Cílem programu EMAS je podporovat neustálé zlepšování celkového vlivu činností organizací na životní prostředí.“ Cílů programu EMAS podniky dosáhnou, budou-li vytvářet a zavádět systémy řízení z pohledu ochrany životního prostředí, pravidelně, pravdivě a systematicky hodnotit zavedené environmentální systémy řízení, vést otevřený dialog s veřejností, stakeholdery a poskytovat jim pravdivé a objektivní informace o dopadech podnikových činností na jednotlivé složky životního prostředí, aktivně zapojovat zaměstnance a motivovat je k účasti na zavádění systémů řízení podniku z pohledu ochrany životního prostředí. Každý členský stát přijme a učiní opatření, aby byla veřejnost informována o cílech EMAS. (Nařízení č. 1221/2009, Cenia, 2001, s. 1-4)

Tabulka 7 Nejvíce zastoupená odvětví průmyslu a služeb v programu EMAS v %

Odvětví	2012	2015	2018
Odpadové hospodářství	453	396	435
Kovodělný průmysl	226	94	141
Energetika	263	225	237
Chemický průmysl	219	123	149
Potravinářství	154	121	131
Výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů	105	61	81
Veřejná správa	500	370	313
Ubytování	257	143	185
Profesní a jiná sdružení	200	100	159
Vzdělávání	186	99	193
Ostatní	1 907	2 196	1 842
Celkem	4 470	3 928	3 866

Zdroj: www.emas-register.eu, zpracování: vitejtenazemi.cz/cenia

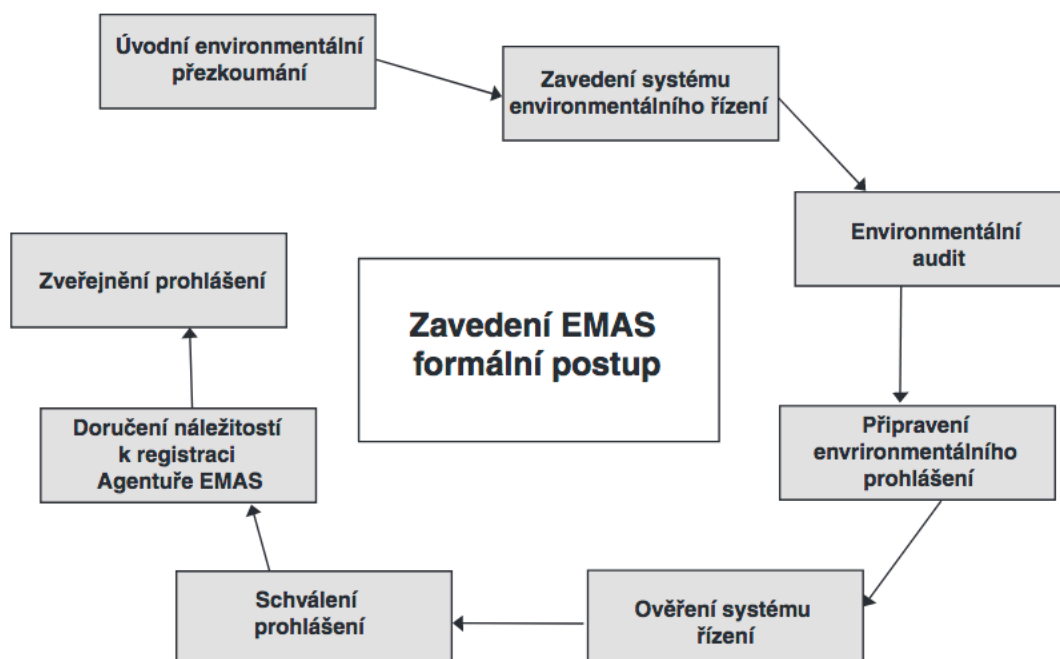
Graf 4 Nejvíce zastoupená odvětví průmyslu a služeb v programu EMAS, členské státy Evropské unie, rok 2018 uvedeno v %

Zdroj: www.emas-register.eu, zpracování: vitejtenazemi.cz/cenia

Aby byl podnik zařazen do národního registru programu EMAS, musí splnit základní podmínky: provést úvodní analýzu a vyhodnotit stav životního prostředí, identifikovat a vyhodnotit dopady podnikových činností na jednotlivé složky životního prostředí, zajistit harmonizaci s právními předpisy a legislativou vztahující se nejen k environmentální oblasti, ale také k otázce bezpečnosti práce a pracovního prostředí, sestavit a schválit politiku životního prostředí, stanovit environmentální cíle podniku, strategii, jak těchto cílů dosáhnout a aplikovat je do praxe. Podnik, ve kterém je zaveden systém EMS má definovanou organizační strukturu, pracovníci mají rozdělené pravomoci a odpovědnosti. Je nastaven systém monitoringu podnikových činností a podnikových informací. EMS je v podniku pravidelně kontrolován prostřednictvím interního a externího auditu, nejdéle v tříletém cyklu. Povinným výstupem implementace EMS je environmentální prohlášení podniku, které je povinné a musí být ověřeno nezávislým akreditovaným subjektem a zpřístupněno veřejnosti. (Enviweb, 2019)

Obrázek 7 Schéma znázorňující zavedení EMAS

Zdroj: Klášterka, Růžička, Babička, Remtová, 2007, s. 4

Environmentální prohlášení je zpráva, která obsahuje informace o vlivu činností podniku na životní prostředí. Informace jsou určeny zainteresovaným subjektům, subjektům veřejné správy a samosprávy, široké veřejnosti. Environmentální prohlášení je základním nástrojem programu EMAS, na který je kladen velký důraz. Environmentální prohlášení obsahuje informace, které jsou pro příjemce relevantní, transparentní, přehledné, srozumitelné, v potřebném rozsahu a formě. Environmentální prohlášení musí splňovat předepsaná kritéria a obsahovat následující informace:

- popis jednotlivých činností organizace, výrobků nebo poskytovaných služeb,
- seznam činností podniku a jejich dopad na jednotlivé složky životního prostředí,
- environmentální politiku podniku, která obsahuje popis environmentálních cílů podniku, environmentální strategii podniku a zavedený environmentální systém řízení podniku,
- jakých výsledků v environmentální oblasti podnik dosáhnul,

- soupis požadavků, které jsou pro podnik závazné a které vychází z platné legislativy,
- jméno akreditovaného ověřovatele environmentálního prohlášení, včetně čísla jeho licence a data ověření environmentálního prohlášení. (Cenia, 2019)

Tabulka 8 Přímé a nepřímé aspekty posuzované v rámci programu EMAS

Přímé aspekty	Nepřímé aspekty
emise do ovzduší	design výrobku
emise do vody	investice
odpady	nové trhy
využití půdy	výběr služby
přírodní zdroje	správní úkony
hluk, zápach, vibrace	plánování
doprava	sortiment výrobků
rizika, havárie a další	partneři
vliv na biologickou rozmanitost a další	dodavatelský řetězec a další

Zdroj: Klášterka, Růžička, Babička, Remtová, 2007, s. 4

V České republice zajišťuje agendu EMAS Cenia, česká informační agentura životního prostředí. Organizace, které zavedly program EMAS do svého řízení deklarují, že jejich činnosti jsou v souladu s principy ochrany životního prostředí, že dbají na ochranu životního prostředí a zvažují a redukují dopady na životní prostředí, které vznikají při výrobě jejich produktů nebo poskytování jejich služeb. Jedná se o dobrovolné činnosti organizací, které jsou nad rámec legislativních požadavků. EMAS se nedotýká pouze činnosti soukromých podniků, ale také organizací, které spadají do státní správy a samosprávy. Podle databáze EMAS je v České republice v současné chvíli v programu zaregistrováno 21 podniků, které mají platnou registraci. 1 podnik je zaregistrován v rámci společné registrace. Registrace jsou vydávány na omezenou dobu, součástí registrace je zveřejnění environmentálního prohlášení každého zaregistrovaného subjektu. (Emaseu, 2019)

Norma ČSN EN ISO 14 001

ISO – International Organization for Standardization je nezávislá, nevládní instituce, která sídlí v Ženevě ve Švýcarsku. Úkolem této organizace je navázání spolupráce v oblasti tvorby mezinárodních norem. Celkem je v ISO sdruženo 164 národních normativních úřadů zastoupených zemí. Mezinárodní normy se týkají specifikace produktů, služeb, systémů zajišťujících bezpečnost, kvalitu a efektivitu procesů. Normy přispívají k usnadnění komunikace, navázání spolupráce, rozvíjení a nárůstu mezinárodního obchodu. V současné chvíli eviduje ISO 22 560 vydaných mezinárodních norem a jim přidružených dokumentů, které pokrývají všechna odvětví. (International Organization for Standardization, 2019)

V České republice zajišťuje technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví v oblasti technických norem a předpisů Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, „dále jen ÚNMZ“, který byl zřízen samostatným zákonem č. 20/1993 Sb. ÚNMZ je organizací, která spadá do gesce ministerstva průmyslu a obchodu. Od 1. ledna 2018 přešly tvorba, vydávání a distribuce technických norem do gesce nové organizace – České agentury pro standardizaci. (ÚNMZ, 2019)

Mezinárodní standardy ze skupiny 14000 jsou zaměřeny na systémy environmentálního managementu v organizacích. Všechny standardy jsou vydávány Mezinárodní organizací pro standardizaci (ISO). Každý ze standardů cílí na jednotlivé činnosti organizací, pomáhá identifikovat a vyhodnotit dopady těchto činností na jednotlivé složky životního prostředí. V praxi pomáhají podnikům identifikovat environmentální aspekty jejich činností, vyhodnotit je, nastavit strategii v oblasti jejich zmírnění nebo trvalého odstranění, a to vše v souladu s principy udržitelného rozvoje a zvýšení environmentální výkonnosti podniků. Neexistuje standard 14000. Jedná se pouze o zastřešující dokument. Každý podnik si musí z následujících norem vybrat jednu konkrétní, která pokrývá oblast řešené problematiky. Z řady ISO 14000 jsou klíčové a podniky v praxi nejvíce zaváděné normy ISO 14001 a ISO 14004. (ManagementMania, 2019)

ISO 14001 je mezinárodní standard pro řízení životního prostředí v organizaci. Obsahuje metodiku, jak identifikovat dopady činností organizace na jednotlivé složky životního prostředí, jak definovat cíle v oblasti ochrany životního prostředí, jak zavádět preventivní opatření, která pomohou podnikům zmírnit jejich celkový environmentální

dopad, zvýšit jejich environmentální výkonnost a zlepšit vnitropodnikové procesy. Normu a její působnost můžeme rozdělit do pěti hlavních oblastí:

- environmentální politika,
- strategické plánování,
- implementace normy a ostrý provoz,
- audit, zavedení opravných prostředků,
- vyhodnocení – zpětná vazba ze strany managementu.

V praxi se norma ISO 14001 uplatňuje jak v soukromém, tak veřejném sektoru. Normu zavádí soukromé podniky, subjekty veřejné správy a samosprávy, organizace z neziskového sektoru. Pro aplikaci normy nejsou specifikovány požadavky na velikost, lokalitu a právní formu subjektu, který normu implementuje do systému řízení. Norma je aplikovatelná v jakémkoliv odvětví. V normě jsou specifikovány požadavky na systém environmentálního managementu. Normu nemusí podnik zavádět ve všech vnitropodnikových procesech, ale pouze na jeho jednotlivých úrovních, které byly pro certifikaci normou ISO 14001 identifikovány. V rámci zavádění normy ISO 14 001 jsou posuzovány přímé dopady činností podniku na životní prostředí a jeho jednotlivé složky. Certifikace normou ISO představuje proces udělení certifikace ISO 14001 a to ze strany nezávislé certifikační organizace, která následně provádí jednou ročně pravidelný audit certifikovaných činností. Veřejným dokumentem, který je výsledkem zavedení normy ISO 14001 je environmentální politika podniku/organizace, environmentální prohlášení není vyžadováno. Cílem environmentální politiky podniku je aktivní řízení podniku v souladu s principy udržitelného rozvoje, aplikace principů nejlepší praxe směřující k ochraně životního prostředí. Zavedení normy představuje pro podniky nástroj, který zvyšuje jejich konkurenceschopnost. Podniky, které podstoupily proces certifikace a získaly certifikát ISO 14001 jsou environmentálně odpovědné a jejich hlavní prioritou je ochrana životního prostředí.

V září roku 2015 vyšla aktualizace normy ISO 14001:2004, která již není akceptována a považována za platnou. Platnou verzí je aktualizovaná norma ISO 14001:2016. Součástí aktualizované verze jsou požadavky na použití systému environmentálního managementu. Norma ISO 14001 je kompatibilní s normami řady ISO 9000. (Krčma a kolektiv, 2016)

Tabulka 9 Rozdíly mezi EMAS a ISO 14 001

Rozsah	EMAS	ISO 14 001
System managementu	ANO	ANO
Zavedení systému	v celém systému podniku, nikoliv pouze v jeho částech	možné i v částech podniku
Kontrola akreditovaného nezávislého subjektu	povinná	doporučená
Veřejné dokumenty	environmentální politika a environmentální prohlášení	pouze environmentální politika
Environmentální prohlášení	povinné	není požadováno
Zakončení procesu	ověření environmentálního prohlášení	certifikace
Posuzování vlivů	přímé i nepřímé environmentální aspekty	přímé environmentální aspekty
Zakončení procesu zajišťuje	akreditovaný environmentální posuzovatel	auditor certifikační organizace
Četnost a metodologie provádění auditů	nejdéle tříletý cyklus	nestanovena
Registrace	odpovědné orgány členských států	u jednotlivých certifikačních organizací
Použití loga	ano – logo EMAS	není
Registr vlivů	je vyžadován	doporučený

Zdroj: vlastní zpracování, citace: CENIA, MŽP, 2019

EMS (Environmental Management System)

EMS neboli environmentální systém řízení podniku je dobrovolný nástroj, který podniky zavádí podle norem ISO z řady 14000, zejména podle normy ISO 14001 a podle evropského programu EMAS.

Tabulka 10 Rozdíly mezi EMAS a EMS

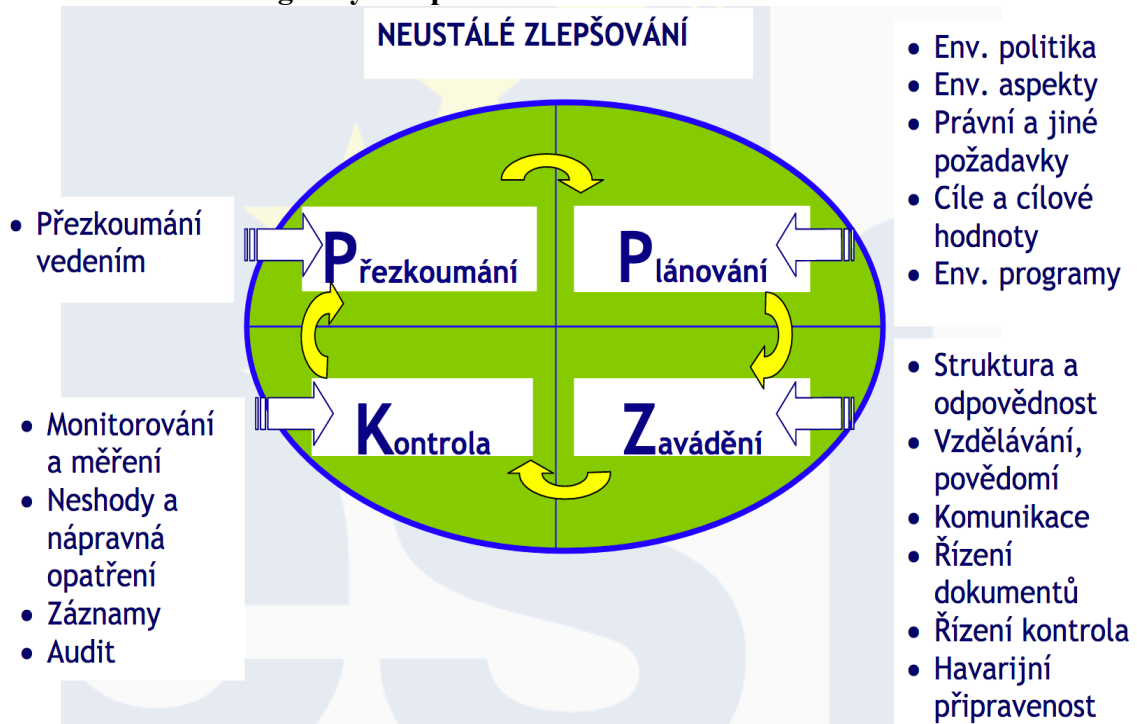
Rozsah	EMAS	EMS
Definice	představuje <u>systémový přístup k řízení environmentálních otázek</u>	představuje <u>konkrétní environmentální systém řízení podniku</u>

Zdroj: vlastní zpracování, citace: CENIA, 2019

EMS přináší podniku výhody finančního i nefinančního charakteru. Mezi výhody patří např. vyšší efektivita činností podniku, identifikace a vyhodnocení rizik tzv. analýza rizik, lepší povědomí veřejnosti o podniku, získání konkurenční výhody a lepšího postavení podniku na trhu. EMS je systém řízení podniku, který je aplikován do všech úrovní podniku, nikoliv do jeho jednotlivých částí. Každá činnost podniku je posuzována z hlediska jejího environmentálního dopadu. Zavedení EMS směřuje k zajištění vyšší efektivity činností, k růstu ziskovosti podniku, implementaci společensky odpovědných aktivit do strategie podniku, a to vše v souladu s principy udržitelného rozvoje. Podniky jsou pro zavedení EMS motivovány následujícími důvody: získání informací a přehledu o organizační struktuře, provozu a jednotlivých činnostech podniku, uspořádání všech činností, jejich organizace a přehlednost, vyhodnocení environmentálních dopadů jednotlivých činností podniku, harmonizace s právními předpisy, dodržení legislativních požadavků, budování a nastavení vztahů se subjekty veřejné správy, samosprávy, dále budování vztahů s odbornou a širokou veřejností, získání konkurenční výhody v podobě certifikátu EMAS nebo ISO 14001. Konkrétní přínos podniky spatřují v úsporách provozních nákladů, zvýšení důvěryhodnosti a zlepšení image podniku, reálném snížení negativních dopadů činností podniku na jednotlivé složky životního prostředí, úspory surovin a energií, možnosti ucházet se o veřejné zakázky, participovat na veřejných zakázkách (jako subdodavatel), možnosti získat státní dotace, podporu, které jsou podmíněny certifikací ISO 14001 nebo registrací v programu EMAS. (Enviweb, 2019)

Základem EMS je Demingův model řízení „PLAN-DO-CHECK-ACT“, jehož zásady jsou stavebním prvkem environmentálního způsobu řízení. (Vavřínek, CENIA 2013, s. 5)

Obrázek 8 Demingův cyklus při zavádění EMS

Zdroj: Vavřínek, CENIA 2013, s. 5

EMS vychází z principů programu EMAS, konkrétně:

- stanovení environmentální politiky podniku,
- sestavení environmentální strategie podniku,
- vytyčení environmentálních cílů podniku,
- plánování konkrétních environmentálních aktivit,
- zavádění environmentální politiky do podnikových činností,
- měření environmentálních aktivit a jejich vyhodnocení,
- revize environmentální politiky podniku, zvýšení efektivity environmentálních činností podniku,
- poskytování informací o environmentálních činnostech podniku zainteresovaným subjektům a široké veřejnosti. (Vavřínek, CENIA, 2013, s. 6)

3.3.2 Environmentální reporting

Environmentální reporting obsahuje environmentální informace, které poskytují podniky. Environmentální reporting není součástí účetní závěrky společnosti a jejich doplňujících příloh a není povinnou součástí výroční zprávy podniku. Environmentální informace se staly v 70. letech 20. století předmětem zájmu formování environmentálního účetnictví a v současné době jsou považovány za nezbytný zdroj informací o podnikových činnostech. (Cunha, Moneva, 2016, s. 86)

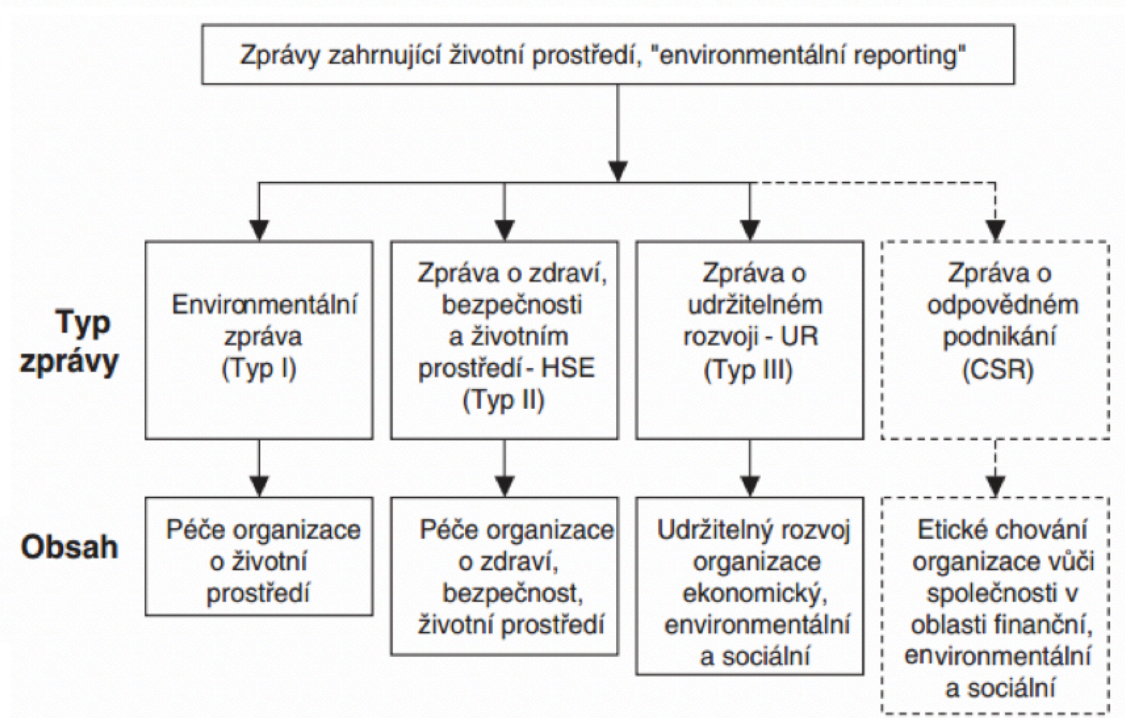
Tabulka 11 Historie uplatňovaných modelů reportingu

Rozsah	Druhy informací	Charakteristika
70. léta 20. století	sociální informace sociální rovnováha	Finanční zprávy obsahující informace o dopadech činností podniků na životní prostředí. Zprávy zahrnují aspekty zájmů spolupracujících subjektů a partnerů podniků.
80. léta 20. století	sociální a/nebo environmentální informace	Údaje uvedené ve výročních zprávách organizací.
90. léta 20. století	environmentální a environmentální finanční informace	Zprávy obsahující informace z implementace environmentálních systémů. Mezinárodní účetní standardy environmentálních aspektů.
2000 a dále	zprávy o udržitelnosti	Zprávy integrující ekonomické, sociální a environmentální aspekty činností podniků.

Zdroj: vlastní zpracování, citace: Cunha, Moneva, 2006, s. 87

Environmentální zprávy jsou rozděleny podle jejich obsahu na čtyři základní typy, které se historicky vyvíjely od 70. let minulého století. Každý podnik sám volí metodiku a typ zprávy, který využije pro tvorbu svého environmentálního profilu a výčet environmentálních aspektů svých činností na jednotlivé složky životního prostředí. (Študent, 2005)

Obrázek 9 Typy zpráv zahrnující informace z oblasti životního prostředí

Zdroj: Študent, 2005

Typ I – Environmentální zpráva (Environmental Report)

Zpráva o stavu životního prostředí obsahuje základní údaje o environmentálních aspektech podniku. Konkrétně se jedná o základní charakteristiku environmentálního chování podniku, vlivu jeho činností na životní prostředí a jeho jednotlivé složky, faktickém stavu životního prostředí v okolí působnosti podniku. Zpráva obsahuje například informace o celkovém množství škodlivých látek emitovaných do ovzduší, odpadovém hospodářství podniku, vodním hospodářství podniku, surovinové spotřebě podniku, spotřebě neobnovitelných (vzácných) přírodních zdrojů, využívání obnovitelných zdrojů podniku. Jedná se o základní typ zprávy, který se začal využívat na přelomu 70.-80. let 20. století. Zprávy byly v tomto období formulovány, protože narůstaly obavy a strach veřejnosti ze znečišťování životního prostředí, klimatických změn a vyčerpání vzácných přírodních zdrojů. Podniky dnes z tohoto základního typu environmentální zprávy vychází, ale vyžadovány jsou pokročilejší typy environmentálních zpráv. Podnik si pro tento typ zprávy zpracovává svou vlastní osnovu. (MŽP, Planeta, 2006, s. 5, 7)

Typ II – Zpráva o zdraví, bezpečnosti a životním prostředí (Health, Safety and Environmental Report, HSE Report)

Tento typ zprávy byl zformulován na počátku 90. let 20. století a fakticky se jedná o rozšíření environmentální zprávy o témata ochrany zdraví a bezpečnosti. Podnik zaujímá závazné stanovisko v problematice ochrany zdraví, bezpečnosti a životního prostředí a iniciuje preventivní opatření pro minimalizaci negativních dopadů. I pro tento typ zprávy podnik zpracovává svou vlastní osnovu. (MŽP, Planeta, 2006, s. 5, 10)

TYP III – Zpráva o udržitelném rozvoji organizace (Sustainable Development Report, SD Report)

V tomto typu reportu je stěžejní nejen problematika environmentální oblasti, ale také ekonomické a sociální oblasti. Tři pilíře podniku – environmentální, ekonomický a sociální jsou základem udržitelného rozvoje a obsahu environmentální zprávy. Zpráva o udržitelném rozvoji organizace je využívána od konce 90. let minulého století. Přelom tisíciletí představoval zlomový nárůst tohoto typu zpráv v oblasti nefinančního reportování. Tento typ zprávy je náročný na zpracování z důvodu množství analyzovaných informací. Zprávy jsou objemné a z jejich obsahu nelze jednoznačně určit, zda jsou všechny činnosti podniků udržitelné. Z obsahu SD Reportů vyplývá, jak jsou podniky schopny integrovat tři základní oblasti (ekonomickou, sociální a environmentální) a jak jsou činnosti podniků v těchto oblastech v souladu s principy udržitelného rozvoje. Podniky ve zprávách nastiňují vizi svého dalšího vývoje, nikoliv konkrétní strategii. U předchozích dvou typů zpráv měly podniky možnost vytvořit si pro jejich sestavení svou vlastní osnovu. U tohoto typu zprávy se podniky musí řídit schválenými postupy (vzory, směrnice), které vychází z uznávaných mezinárodních standardů. (MŽP, Planeta, 2006, s. 5, 11, 12)

Podniky hodnotí udržitelný rozvoj ze dvou pohledů:

- popisují dosažené výsledky z ekonomické, environmentální a sociální oblasti, vyhodnocují ukazatele za určitý časový úsek, které vychází z minulosti,
- popisují výsledky z ekonomické, environmentální a sociální oblasti, kterých by mohly v budoucnu dosáhnout a které směřují k vyhodnocení vnitřního potenciálu podniku a stanovení míry jeho konkurenceschopnosti. (Študent, Planeta, 2006, s. 12)

TYP IV – Zpráva o odpovědném podnikání (Corporate Social Responsibility Report, CSR Report)

Poslední typ environmentální zprávy je zaměřen na vykazování společensky odpovědných aktivit podniku. CSR reporty jsou pro podniky nástrojem, jak komunikovat jejich přístup ke společenským tématům, životnímu prostředí, principům udržitelného rozvoje. Dále jak jsou schopny realizovat své závazky, jaké postoje a hodnoty zastávají. (MŽP, Planeta, 2006, s. 5)

Environmentální reporting je vykazování informací nefinančního charakteru, které jsou určeny všem zainteresovaným subjektům, akcionářům, stakeholderům, odborné a široké veřejnosti.

Tabulka 12 Cílové zainteresovaných subjekty pro příjem environmentální zprávy

Osoby těsně spjaté s organizací	
<ul style="list-style-type: none">• Zaměstnanci• Vlastníci (akcionáři, společníci, družstevníci,...)	
Externí subjekty	
<ul style="list-style-type: none">• Odběratelé a distributoři• Spotřebitelé• Dodavatelé• Banky a finanční instituce• Pojišťovny• Konkurence• Investoři• Ratingové agentury	<ul style="list-style-type: none">• Občané v sousedství organizace a v místě• Širší veřejnost• Představitelé státní správy a samosprávy, úřady• Politici a veřejní činitelé• Sdělovací prostředky• Odborníci na environmentální problematiku• Nevládní organizace• Školy, akademická a výzkumná pracoviště

Zdroj: MŽP, Planeta, 2006, s. 6

Zpracování environmentálního reportingu je činnost podniku, která je dobrovolná a vychází z vlastní iniciativy manažerů podniku. Struktura environmentálního reportingu není jasně definována. Každý podnik určuje rozsah, podobu, strukturu, formu zveřejňování environmentálních informací. (Cunha, Moneva, 2016, s. 86)

V současné době vyplývá zákonná povinnost pro podniky působící na území České republiky evidovat množství a druhy znečišťujících látek emitovaných do ovzduší, vést evidenci a přehled o odpadovém a vodním hospodářství, evidenci o způsobu nakládání s nebezpečnými látkami a přípravky. Evidence je kontrolována ze strany příslušných úřadů obcí s rozšířenou působností, příslušných odborů krajských úřadů, zastupujících orgánů ministerstva životního prostředí, České inspekce životního prostředí a dalších. Podniky začaly využívat informace ze svých vnitřních informačních systémů a evidencí jako podklady pro tvorbu environmentálních zpráv. Stakeholderi, orgány veřejné správy a samosprávy, odborná veřejnost a široká veřejnost získává prostřednictvím environmentálních zpráv informace o environmentálních aspektech a environmentálním profilu podniku. (MŽP, Planeta, 2006, s. 5, 7)

Standardizace environmentálního reportingu v České republice

V České republice není přijat jednotný, unifikovaný standard, pomocí kterého by bylo možné jednoduše srovnat environmentální informace z informačních systémů podniků a organizací, které přijaly EMS. Je vyvíjena iniciativa ze strany vládních i nevládních organizací k nastavení jednotného a unifikovaného systému standardizace environmentálního reportingu, který by zohlednil všechna potřebná kritéria. Standardizace by měla reflektovat kritéria zveřejňovaných informací schválených managementem podniku, možnosti podnikového informačního systému, požadavky stakeholderů, odborné a široké veřejnosti. Jedná se o záležitost, která je v praxi neaplikovatelná. V České republice se uplatňuje při zpracovávání environmentálních zpráv široká škála mezinárodních standardů, certifikačních standardů a normativních rámců o reportování.

Tabulka 13 Mezinárodní a certifikační standardy, normativní rámce reportování

Standardy řízení	Certifikační standardy	Normativní rámce
Série AA1000	ISO 14000	Směrnice OECD pro nadnárodní podniky různé konvence ILO
Směrnice GRI	EMAS	Global Sullivan Principles
	SA8000	UN Global Compact

Zdroj: vlastní zpracování, citování: Kašparová, Kunz, 2013, s. 48

Mezinárodní standardy, certifikační standardy a normativní rámce uvedené v tabulce č. 13 byly popsány v kapitole 3.2.1. Mezinárodní směrnice upravující CSR reporty této diplomové práce.

Norma ČSN EN ISO 14031 Environmentální management – Hodnocení environmentální výkonnosti

Norma ČSN EN ISO 14031 je mezinárodní směrnice, která obsahuje návod, jak používat metodu EPE (metoda hodnocení environmentální výkonnosti) v podniku. Směrnice je aplikovatelná pro všechny druhy podniků a organizací, pro podniky a organizace různých velikostí, typů a místní příslušnosti. Směrnice neposkytuje návod na určení environmentální výkonnosti podniku. Ve směrnici jsou specifikovány indikátory, které slouží k nastavení environmentálního způsobu řízení podniku a pro účely zpracovávání environmentálních zpráv.

Podle normy ISO 14031 jsou rozlišovány následující druhy indikátorů:

- EPI – indikátor environmentálního profilu celé organizace,
- OPI – indikátor profilu provozu celé organizace,
- ECI – indikátory stavu životního prostředí, který lze posuzovat na úrovni místní, regionální a vyšší,
- MPI – indikátory řízení environmentálního profilu. (MŽP, Planeta, 2006, s. 17-18)

Norma ČSN EN ISO 14063 Environmentální management – Environmentální komunikace

Norma ČSN EN ISO 14063 obsahuje návod, jak formulovat obecné zásady podniku, environmentální politiku podniku a jeho environmentální strategii, které souvisí s interní a externí environmentální komunikací podniku. Norma je aplikovatelná pro všechny druhy podniků a organizací, pro podniky a organizace různých velikostí, typů a místní příslušnosti. Norma neobsahuje konkrétní návod, jak sestavit environmentální zprávu. Norma obsahuje obecné zásady, které by měly environmentální zprávy dodržovat a o čem by měly pojednávat. Norma obsahuje ověřené metody, jak přistupovat k environmentální komunikaci. (MŽP, Planeta, 2006, s. 19)

4 Charakteristika prostředí

Zemědělství je tradičním odvětvím národního hospodářství. Od roku 1989, kdy došlo v tehdejší Československé socialistické republice k pádu komunistického režimu, nastala zásadní proměna zemědělského sektoru. Razantní změny se dotýkaly především majetkové struktury a ekonomických ukazatelů. Jednotná zemědělská družstva, která po roce 1948 vznikala v důsledku znárodnění, prošla po roce 1989 řízeným rozpadem, privatizací a restitucemi. Samotný proces nastavení vlastnického režimu v zemědělství je složitý a dodnes není uzavřen. V současné době je proces vlastnických práv komplikován církevními restitucemi a soudními spory o určení vlastnického práva rozsáhlých ploch zemědělské a lesnické půdy. Charakteristickým rysem zemědělství je velká roztržitost ve vlastnictví půdy a přes 80 % zemědělsky využívané půdy je pronajímáno. Struktura zemědělských podniků v České republice neodpovídá trendu západoevropských zemí. V České republice obhospodařují většinu zemědělské půdy subjekty spravující více než 50 hektarů zemědělské půdy. Ekonomická proměna zemědělství se promítla do kvality a kvantity jednotlivých komodit. V současné době produkuje zemědělství komodity, které jsou pod úrovní domácí spotřeby a je potřeba je dovážet. Ministerstvo zemědělství vyvíjí potřebné kroky v souladu se Společnou zemědělskou politikou Evropské unie, aby byly zvýšeny výkony zemědělské produkce a došlo k produkci zemědělských komodit, které mají vývozní potenciál. (Ministerstvo zemědělství, 2019)

4.1 Základní funkce zemědělství

Základní význam zemědělství spočívá v produkci potravin, které jsou nezastupitelné a nenahraditelné. Důležitým faktorem je biologický charakter zemědělské výroby, trvalá obnovitelnost zemědělské produkce a plošný charakter zemědělství.

Základní funkce zemědělství jsou:

- produkční funkce, výroba potravin – zabezpečit výživu obyvatelstva,
- surovinová funkce – zajistit vstupní suroviny pro další průmyslová odvětví,
- ekologická funkce – ochrana přírodních zdrojů,
- krajinnotvorná funkce – udržování rázu krajiny,
- demografická funkce – udržování rurální krajiny, rozvoj rekreačního prostředí,
- sociální funkce – zaměstnanost. (Svatoš, 2018, s. 10-11)

Existence lidské civilizace je podmíněna a spjata se zemědělstvím. Spotřeba potravin je neodkladná a spotřebitelé potravin jsou všichni obyvatelé – z této základní myšlenky vychází myšlenka evropského zemědělství. Evropský model zemědělství je založen na produkci komoditních a nekomoditních výstupů na jedné straně, soukromého a veřejného zboží na druhé straně, přičemž dochází k nastavení vyváženého poměru produkce na obou stranách. Cílem evropského modelu zemědělství je nastavení multifunkčního zemědělství, jehož hlavní úlohou je snižování produkce zemědělských komodit, které jsou málo efektivní a jejichž produkce je nepříznivá k životnímu prostředí. (Svatoš, 2018, s. 7-8)

Další důvody, které vedly k zavedení Společné zemědělské politiky Evropské unie jsou:

- strategická funkce potravin a její význam pro Společenství,
- monitoring a akceptování rozdílných přírodních podmínek členských států pro realizaci Společné zemědělské politiky, nastavení systému podpor a dotací na zemědělskou produkci,
- rozvoj potenciálu vyspělých zemí a podpora zemědělské nadprodukce je žádoucí jev, který směřuje k řešení globálních problémů týkajících se rostoucí populace a nároků na výživu obyvatelstva,
- garance jistoty a soběstačnosti v produkci potravin. (Svatoš, 2018, s. 7)

Zemědělství je v České republice odvětví národního hospodářství, jehož rozvoj je realizován v souladu se Společnou zemědělskou politikou Evropské unie.

Čtyři základní pilíře Společné zemědělské politiky Evropské unie tvoří:

- snižovat rozdíly mezi jednotlivými regiony a zachovávat co největší množství zemědělsky obhospodařovaných ploch,
- zaměřovat se na zemědělskou produkci v souladu se zachováním původního rázu krajiny, údržbou krajiny a ochranou životního prostředí,
- podpora konkurenceschopných a životaschopných zemědělských podniků,
- vzájemné propojení zemědělství se strategií rozvoje venkova a venkovského prostoru. (Svatoš, 2018, s. 10)

4.2 Zemědělství v České republice

Z nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropského společenství č. 1893/2006 vyplývá povinnost zavedení statistické klasifikace ekonomických činností NACE. V České republice byla zavedena klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, která reaguje na technologický rozvoj a změny ve strukturách hospodářství, ke kterým došlo od počátku 90. let. 20. století. Klasifikace je přizpůsobena realitě, je kompatibilní s jinými mezinárodními klasifikacemi a splňuje požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1893/2006. Podle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE je každý sektor národního hospodářství rozdělen do:

- sekce,
- oddílu,
- skupiny,
- třídy.

Klasifikace zemědělství podle CZ-NACE

Zemědělství jako samostatná ekonomická činnost spadá do **SEKCE A – ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ a RYBÁŘSTVÍ**. Sekce A zahrnuje všechny činnosti, které jsou spojené s využíváním rostlinných a živočišných přírodních zdrojů.

Zemědělství je rozděleno do tří oddílů:

- oddíl 01 – Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti,
- oddíl 02 – Lesnictví a těžba dřeva,
- oddíl 03 – Rybolov a akvakultura.

Každý oddíl je rozdělen do příslušných skupin a ty následně do příslušných tříd.

Například chov skotu spadá podle CZ-NACE:

sekce A – zemědělství, lesnictví a rybářství

oddíl 01 – rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti

skupina 01.4 – živočišná výroba

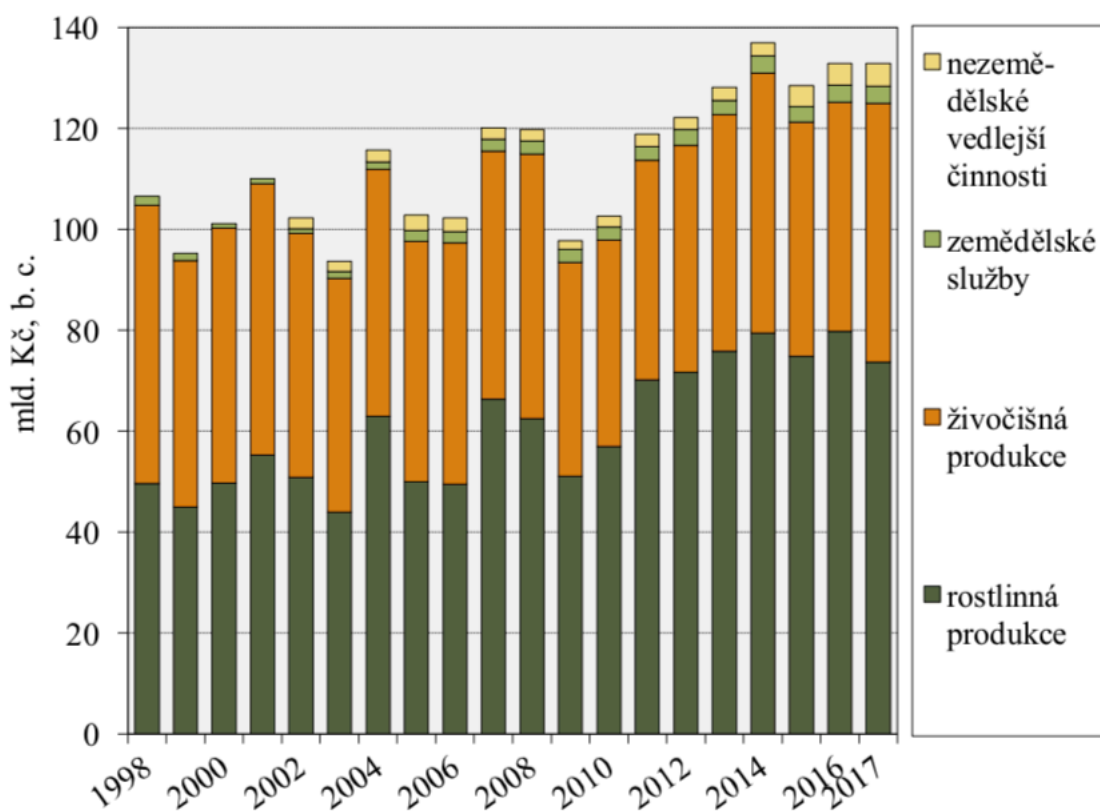
třída 01.41 – chov mléčného skotu nebo třída 01.42 – chov jiného skotu. (ČSÚ, 2019)

4.2.1 Zemědělství v České republice v číslech

Český statistický úřad vydal v roce 2018 publikaci České zemědělství očima statistiky. Publikace obsahuje statistická data, která jsou sestavena do kontinuálních časových řad a umožňují vyhodnotit dlouhodobý vývoj a trendy v oblasti zemědělství od roku 1918. Tato retrospektivní publikace obsahuje statistické informace, které lze vyhodnotit v souvislosti s historickými fakty. Pro potřeby diplomové práce byly využity statistické informace zejména z roku 2017 a z časových řad za období 1998-2017. (Sálusová, ČSÚ, 2018)

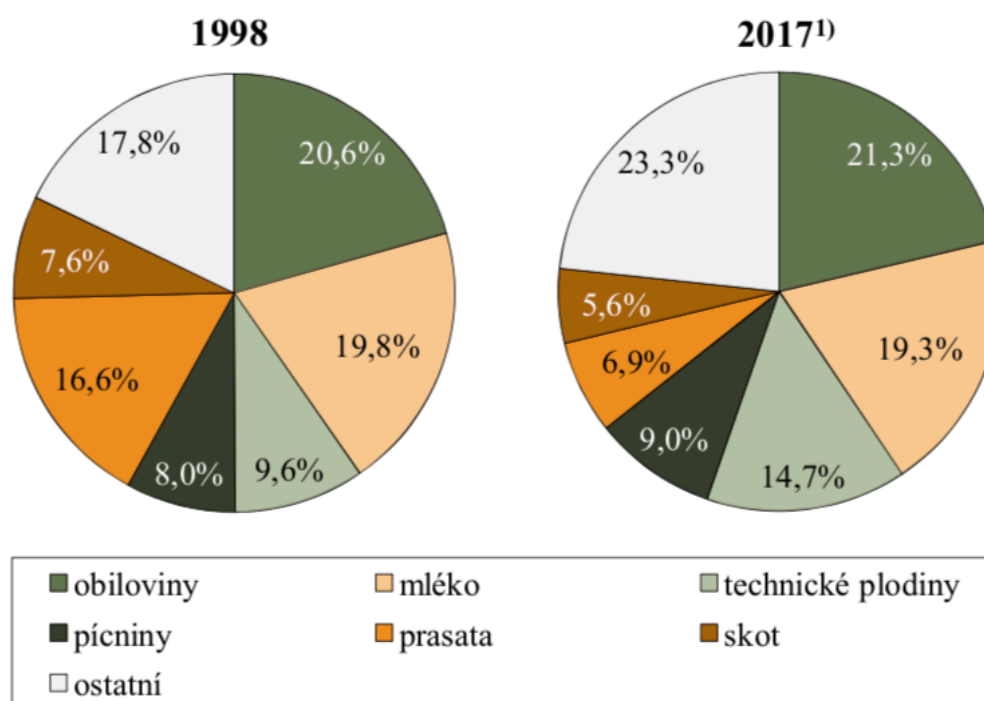
Převažující produkcí v zemědělském odvětví je rostlinná výroba. Od roku 2004 dochází k rozvoji zemědělských služeb a nezemědělských vedlejších činností. Podle předběžných údajů z roku 2017 převažuje v rostlinné výrobě pěstování obilovin, ostatních a technických plodin. V živočišné výrobě převládá produkce mléka.

Graf 5 **Produkce zemědělského odvětví za období 1998-2017, uvedeno v mld. Kč [běžných cenách]**

Zdroj: Sálusová, ČSÚ, 2018, s. 14

Graf 6 **Struktura produkce zemědělského odvětví za rok 1998 a rok 2017,**
uvedeno v %

Zdroj: Sálusová, ČSÚ, 2018, s. 14, *1) uvedeny předběžné údaje

Převažující produkcí v zemědělském odvětví na 1 hektar zemědělské půdy je rostlinná produkce. Došlo významnému poklesu živočišné produkce na 1 hektaru zemědělské půdy a to o 13 %.

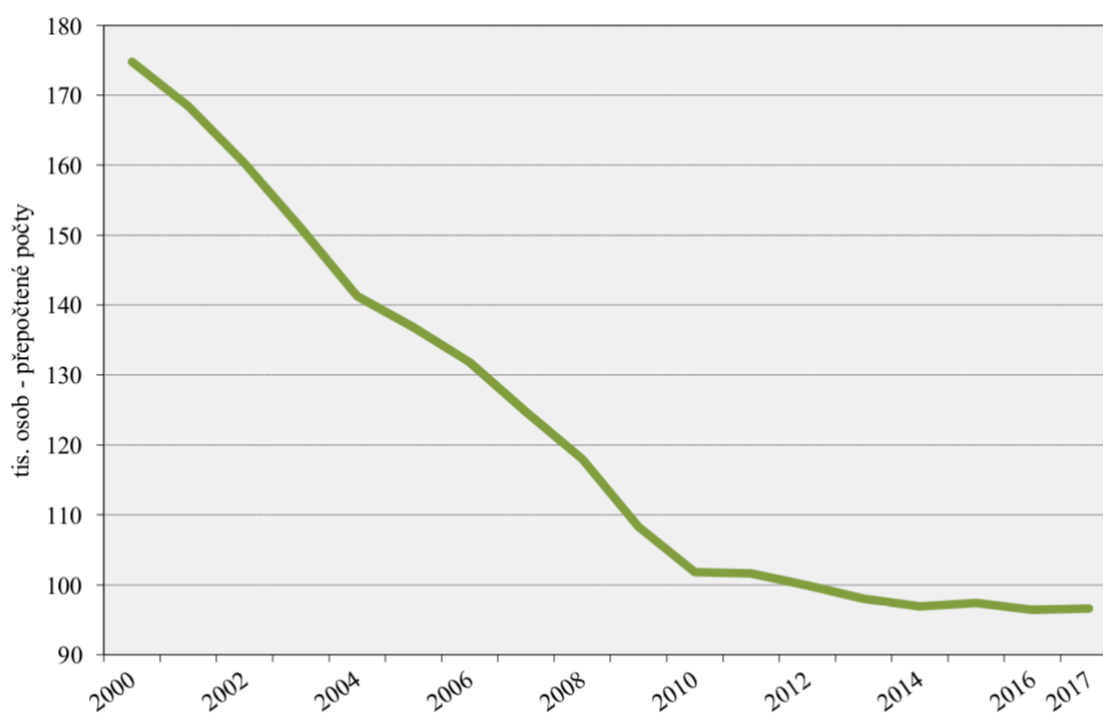
Graf 7 **Produkce zemědělského odvětví na 1 hektar zemědělské půdy za rok**
1998 a rok 2017, uvedeno v %

Zdroj: Sálusová, ČSÚ, 2018, s. 24, *1) uvedeny předběžné údaje

V roce 2000 pracovalo v zemědělství, lesnictví a rybářství celkem 174,8 tisíc zaměstnanců. Během 17 let došlo k poklesu počtu zaměstnanců na 96,4 tisíc. Mezi lety 2000 a 2017 přestalo v sektoru zemědělství, lesnictví a rybářství pracovat celkem 78,2 tisíc zaměstnanců, celkový pokles představuje 44,74 %.

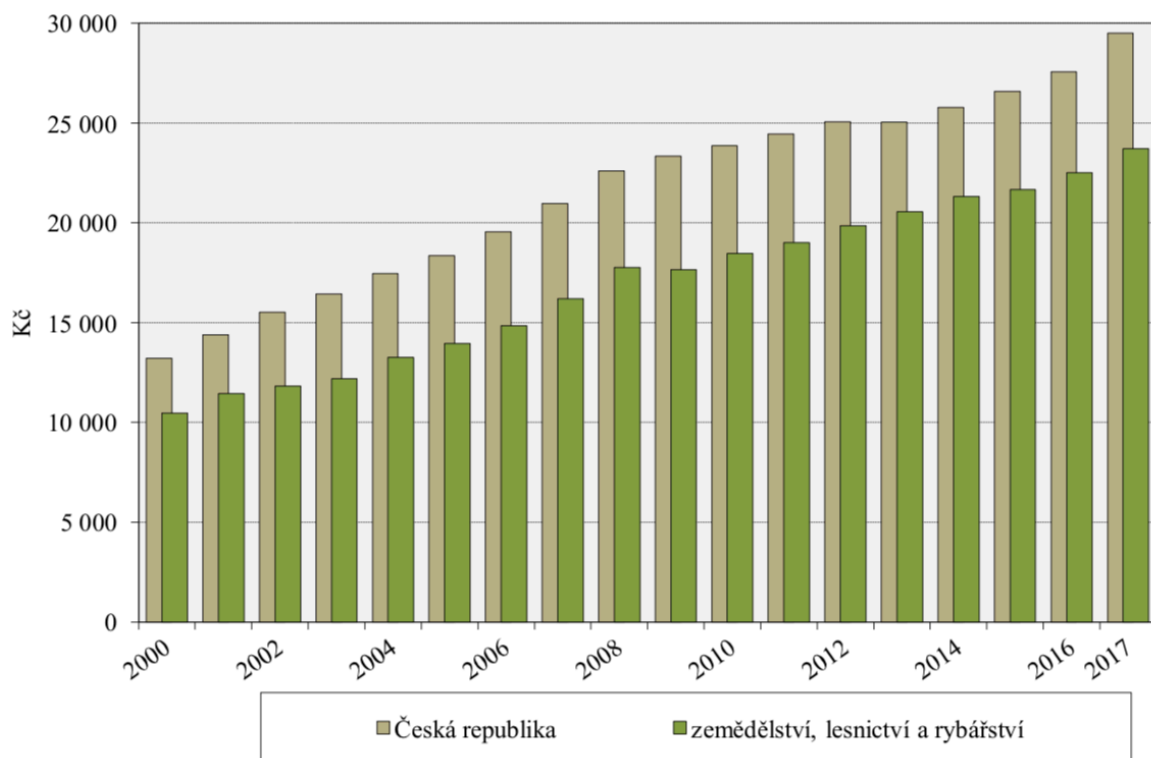
Graf 8 Počet zaměstnanců v sekci A – zemědělství, lesnictví a rybářství (CZ-NACE) v letech 2000-2017, uvedeno v tis.

Zdroj: Sálusová, ČSÚ, 2018, s. 26

V roce 2000 pracovali zaměstnanci v zemědělství, lesnictví a rybářství za průměrnou hrubou měsíční mzdou ve výši 10 456 korun českých. celkem Během 17 let došlo ke zvýšení průměrné hrubé měsíční mzdy na 23 713 korun českých. Nárůst průměrné měsíční hrubé mzdy zaměstnanců v sektoru zemědělství, lesnictví a rybářství v rozmezí let 2000-2017 je ve výši 13 257 korun českých.

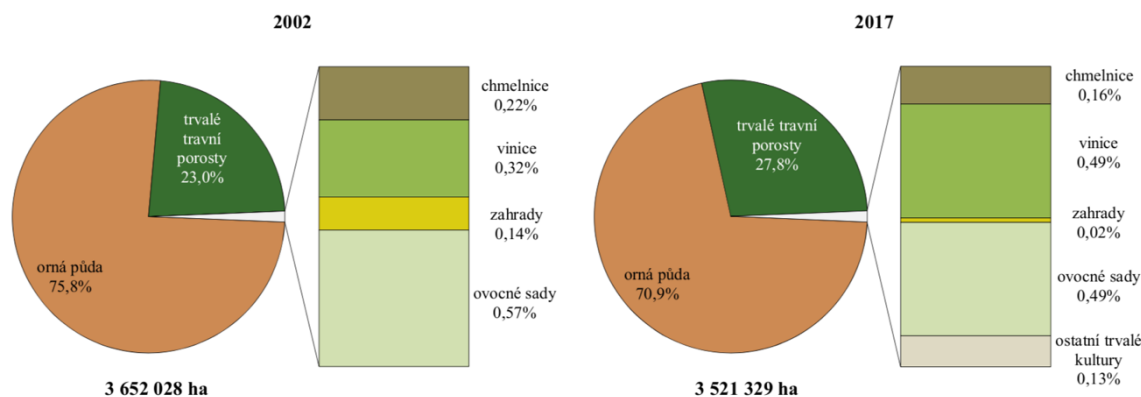
Graf 9 Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v sekci A – zemědělství, lesnictví a rybářství (CZ-NACE) v letech 2000-2017, uvedeno v Kč

Zdroj: Sálusová, ČSÚ, 2018, s. 26

Celková obhospodařovaná zemědělská půda má rozlohu 3 521 329 hektarů, převažuje orná půda 2 497 792 hektarů a trvalé travní porosty o rozloze 978 161 hektarů.

Graf 10 Struktura obhospodařované zemědělské půdy v roce 2002 a v roce 2017, uvedeno v %

Zdroj: Sálusová, ČSÚ, 2018, s. 27

Ministerstvo zemědělství zpracovává zprávu o stavu zemědělství, která se nazývá "Zelená zpráva". Poslední zpráva, která poskytuje komplexní statistické informace a hodnocení faktického stavu a vývoje českého zemědělství a potravinářství, byla zpracována za rok 2016. Zelená zpráva za období let 2017 a 2018 nebyla předložena vládě, její závěry nejsou k dispozici.

Ze statistiky národních účtů České republiky za rok 2016 vyplývá, že se odvětví zemědělství podílelo na tvorbě HPH (hrubá přidaná hodnota) 1,78 %, jedná se o pokles 0,03 p. b. oproti roku 2015. Ze zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2016 vyplývá, že podíl odvětví zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2016 zvýšil na 4,27 %. Přestože se výdaje státního rozpočtu v roce 2016 meziročně snížily o 7,1 %, státní výdaje do odvětví zemědělství se zvýšily o 12,1 %, což představuje 52,1 mld. Kč. (MZE, 2017, s. 25-26)

Tabulka 14 Vybrané ukazatele pozice agrárního sektoru v národním hospodářství v letech 2015-2016, uvedené v procentních bodech

Ukazatel	2015	2016
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,52	2,46
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,81	1,78
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,16	2,19
Podíl zemědělství ²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,83	0,91
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	5,19	5,09
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,35	6,45
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností ³⁾ (%)	22,9	.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	20,0	.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%) ⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,53	2,45
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,18	2,10
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,64	2,59
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%) ⁴⁾	79,6	79,4
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství ⁵⁾	3,59	4,27
- MZe (kap. 329)	3,72	4,51
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,04	1,11

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti po odečtení mezispotřeby; rok 2015 semidefinitivní údaj, rok 2016 předběžný údaj.

3) Údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

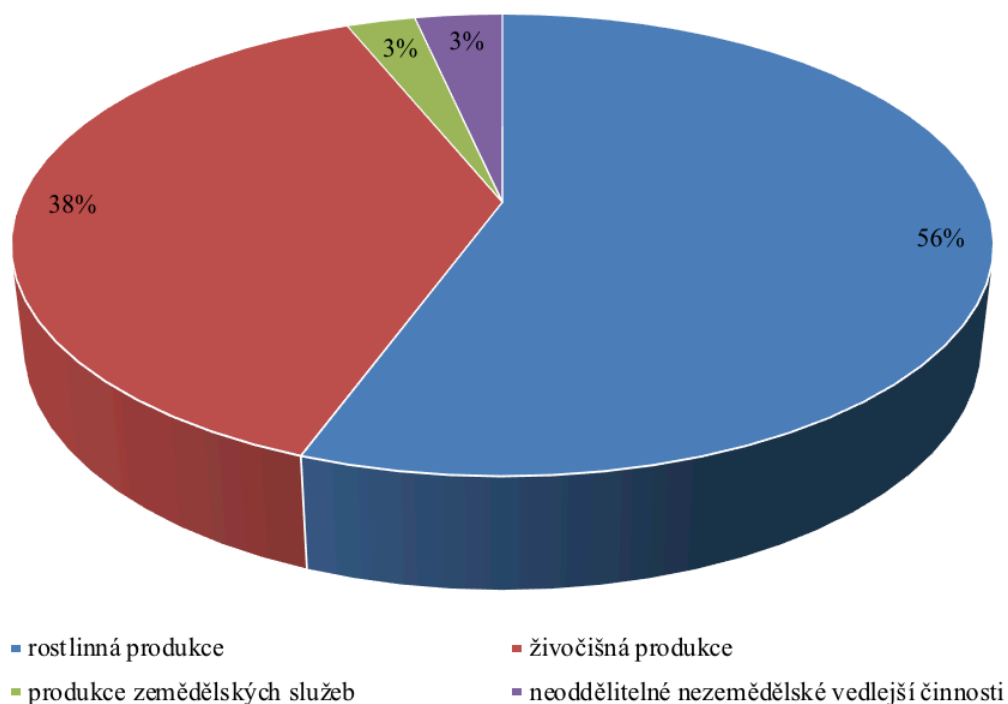
5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Zdroj: MZE, 2017, s. 25, zpracování: V. Vilhelm, pramen: ČSÚ, MF

4.2.2 Výsledky odvětví zemědělství pro rok 2018

Český statistický úřad zveřejnil předběžné výsledky souhrnného zemědělského účtu za rok 2018. Ze souhrnného účtu vyplývá, že v roce 2018 vykazuje odvětví zemědělství zisk ve výši 16,5 mld. Kč. Jedná se o pokles 20 % oproti roku 2017. Produkce zemědělského odvětví, která je uvedena v běžných cenách dosáhla výsledku 135 130,2 mil. Kč, přičemž rostlinná výroba dosáhla výsledku 75 129,7 mil. Kč, živočišná výroba dosáhla výsledku 51 696,30 mil. Kč, neoddělitelné nezemědělské vedlejší činnosti dosáhly výsledku 4 650,10 mil. Kč a produkce zemědělských služeb 3 654 mil. Kč.

Graf 11 Podíl jednotlivých zemědělských výrob na celkovém výsledku zemědělské produkce za rok 2018, uvedeno v %

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ, 2019

V oblasti vyplacených dotačních titulů v odvětví zemědělství došlo k meziročnímu nárůstu ve výši 1,8 %. V roce 2018 byly vyplaceny dotace na výrobu ve výši 32 919,7 mil. Kč. Největší objem představovala jednotná platba na plochu (SAPS) ve výši 11 776,9 mil. Kč a dotační titul Greening, který byl vyplacen v objemu 6 438,0 mil. Kč. (ČSÚ, 2019)

5 Terénní šetření

Na literární rešerši odborné literatury a internetových zdrojů z oblasti společenské odpovědnosti podniků a environmentálního reportingu navázala část charakteristika prostředí zaměřená na zemědělství jako odvětví, které je součástí národního hospodářství České republiky. Informace uvedené v literární rešerši a charakteristice prostředí představují teoretická východiska, na něž navazuje praktická část diplomové práce, která je zaměřena na environmentální reporting zemědělských podniků provozujících svou činnost na území České republiky. Praktická část diplomové práce je zaměřena na kvantitativní i kvalitativní šetření spočívající v provedení obsahové analýzy informací uvedených na webových stránkách zemědělských podniků a polostandardizovaných rozhovorů se zástupci vybraných subjektů na základě sestavených scénářů dotazování.

Základní charakteristika kvantitativního a kvalitativního výzkumu

Kvalitativní výzkum je nenumerické šetření a interpretace sociální reality. Cílem je odkrýt význam informací podkládaný sdělovaným informacím. (Disman, 1993, s. 285)

Reliabilita – opakováním výzkumu za stejných podmínek získáme stejné výsledky.

Validita – výsledky výzkumu odpovídají skutečnosti. (Majerová, 2007)

Tabulka 15 Základní rozdíly mezi kvantitativním a kvalitativním výzkumem

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
Omezený rozsah informace o velice mnoha jedincích.	Mnoho informací o velmi malém počtu jedinců.
Silná redukce počtu pozorovaných proměnných a silná redukce počtu sledovaných vztahů mezi těmito proměnnými.	Silná redukce počtu sledovaných jedinců.
Generalizace na populaci je většinou snadná a validita této generalizace je měřitelná.	Generalizace na populaci je problematická a někdy i nemožná.
DEDUKCE: Teorie – hypotézy – sběr dat – analýza dat – závěry – teorie.	INDUKCE: Sběr dat – předběžné závěry – opakovaný sběr dat až do teoretického nasycení problému – závěry – teorie.

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
Reliabilita ↑ Validita ↓	Reliabilita ↓ Validita ↑
Vzorky velké (sta, tisíce až miliony osob)	Vzorky malé (několik osob až desítky osob)
Popis	Porozumění
Typ zprávy: přesná deskripce	Typ zprávy: story
Ilustrace: grafy, tabulky, dokumentační fotografie	Ilustrace: fotografie, filmový záznam, osobní dokumenty

Zdroj: Majerová, 2007

5.1 Obsahová analýza

„Obsahová analýza je kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu. Obsahová analýza se zabývá samotným obsahem sdělení, formou sdělení, autorem sdělení, adresátem (příjemcem) sdělení.“ Obsahová analýza může být uplatněna jako součást jiných výzkumných technik. Obsahová analýza je definována jako objektivní metoda analýzy sdělení. Operační definice musí být jasné, jednoznačné a podrobné. Nejcitlivější operací v procesu obsahové analýzy je konstrukce kategorií, do kterých bude obsah sdělení kódován. (Disman, 1992, s. 168-169)

Obsahová analýza je výzkumná technika, která slouží k objektivnímu, systematickému a kvantitativnímu popisu manifestního obsahu komunikace. Historie obsahové analýzy spadá do počátku 18. století, kdy ve Švédsku byla vykonána analýza 90 hymnů nazvaných Zpěvy Siónské. Zlomové období pro rozvoj obsahové analýzy představuje období II. světové války, kdy byla obsahová analýza masivně využívána pro monitoring nepřátelské propagandy. Po II. světové válce se v padesátých letech objevily první snahy o zpracování obsahové analýzy textu pomocí využití počítače.

Obsahová analýza je neinvazivní technika, která toleruje i nestrukturovaná data. Strukturovanost dat v obsahové analýze je výhodou, protože umožňuje jejich kódování. Pomocí obsahové analýzy mohou být zachyceny i symbolické hodnoty, protože při obsahové analýze je posuzován kontext zkoumaných dat. Obsahová analýza patří k nejrozšířenějším technikám, Pomocí obsahové analýzy mohou být zpracovány velké

objemy dat. Jednotky obsahové analýzy tvoří slova nebo termíny, témata, osoby, odstavce, náměty, položky, sémantiky.

Obsahová analýza je prováděna v následujících krocích:

- práce s daty,
- redukce dat – data nesmí být manipulována,
- dedukce – určení jasného cíle obsahové analýzy, co je potřeba zjistit,
- operacionální teorie – posouzení stabilních vztahů dat a jejich souvislostí (kontextu),
- analytická konstrukce – data jsou formulována jako nezávisle proměnné a cíl jako závislá proměnná, analytická konstrukce slouží jako most mezi dostupnými daty a nejistým cílem v celé jejich souvislosti,
- validizace dat – výsledek analýzy je potřeba verifikovat.

Obsahová analýza je využívána v psychiatrii, psychologii, historii, antropologii, filosofii, literatuře, lingvistice a mnoha dalších. V obsahové analýze jsou kvalitativní data převáděna na kvantitativní, na která lze uplatnit analytické postupy. (Majerová, 2007)

5.1.1 Základní a výběrový soubor – sběr dat

Základní soubor byl získán z databáze firem Merk společnosti IMPER CZ, s.r.o. Databáze firem Merk je moderní webová aplikace, která je považována za nejaktuálnější a nejobsáhlejší marketingovou databázi firem a živnostníků v České a Slovenské republice. Databáze firem Merk obsahuje ověřené kontakty, informace o obratech a počtu zaměstnanců za posledních 10 let, informace o zisku, přesném obratu, finančních ukazatelích. Databáze firem Merk obsahuje data z účetních závěrek, finanční analýzu, rating, základní ekonomické indikátory EBIT, EBITDA, informace o zadluženosti a mnoho dalších aktuálních informací. Zástupci společnosti IMPER CZ, s.r.o. poskytl zdarma data ze své databáze firem Merk pro účely zpracování praktické části této diplomové práce.

V databázi Merk byly vybrány podniky podle následujících kritérií: zvolená právní forma (fo, z.p., s.p., v.o.s., k.s., a.s., s.r.o., družstva a jejich formy) obrat od 1 Kč, počet zaměstnanců min. 1, rostoucí, stagnující a klesající subjekty, působnost celá Česká republika, požadované informace dostupné webové stránky a telefonní kontakt, všechny

subjekty spadající podle CZ-NACE do sekce A – zemědělství, lesnictví a rybnářství, oddílu 01 – rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti, 02 – lesnictví a těžba dřeva a 03 – rybolov a akvakultura. Podniky splňují základní parametry výběru, kterými jsou: působnost v sekci zemědělství a jeho odvětvích, činnost je vykonávána na území České republiky, podniky vykazují obrat, zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance, mají k dispozici funkční webovou stránku v českém jazyce, které je možné analyzovat.

Tabulka 16 Základní parametry a vybraná kritéria zvolená pro tvorbu základního souboru z aplikace Merk společnosti IMPER CZ, s.r.o.

Základní parametry	Vybrané možnosti
právní forma	fyzická osoba podnikající zemědělský podnikatel státní podnik akciová společnost společnost s ručením omezeným komanditní společnost veřejná obchodní společnost družstvo zemědělské družstvo jiné družstvo
finance	obrat od 1 Kč
zaměstnanci	od 1 zaměstnance
subjekty	rostoucí subjekty stagnující subjekty klesající subjekty
požadované informace	web telefon
lokalita	všechny kraje, celá Česká republika
obor – podle statistické klasifikace ekonomických činností CZ-NACE	sekce A – zemědělství, lesnictví, rybnářství oddíl 01 – rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti, oddíl 02 – lesnictví a těžba dřeva, oddíl 03 – rybolov a akvakultura

Zdroj: vlastní zpracování, IMPER CZ, s.r.o., 2019

Podle zvolených kritérií bylo nalezeno 1 898 podniků. Základní soubor byl rozdělen podle právní formy jednotlivých subjektů. Nejvíce byly v základním souboru zastoupeny společnosti s ručením omezeným, dále fyzické osoby podnikající podle živnostenského oprávnění a akciové společnosti. Nejméně byly zastoupeny veřejné obchodní společnosti, státní podniky a komanditní společnosti. Základní soubor obsahoval rovněž podniky, které mají právní formu družstva (zemědělské družstvo, družstvo a jiné družstvo).

Tabulka 17 Počet subjektů v základním souboru, rozdělení podle právní formy

právní forma	počet subjektů
fyzická osoba podnikající	351
zemědělský podnikatel	194
společnost s ručením omezeným	837
akciová společnost	290
komanditní společnost	2
veřejná obchodní společnost	11
státní podnik	4
družstvo	199
zemědělské družstvo	9
jiné družstvo	1
celkem	1898

Každý subjekt v základním souboru byl podroben analýze, která spočívala v prozkoumání webových stránek a informací v nich obsažených. Informace k subjektům byly vyhledávány nejen na jejich webových stránkách, ale také ve sbírce listin obchodního rejstříku. Pokud subjekt vykazoval na webových stránkách informace o certifikaci ISO 14001, ISO 9001, EMS, FSC, PEFC, politiku řízení jakosti, integrovaný systém řízení, přijetí principů společenské odpovědnosti, etický kodex, environmentální informace uvedené ve výroční zprávě, environmentální informace uvedené ve zprávě o udržitelnosti, byl zahrnut do výběrového souboru, ve kterém byl podroben detailní analýze uvedených informací.

Podniky byly rozřazeny do kategorií, které byly vytvořeny podle skupin klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, ve kterém majoritně působí. Pokud nebylo možné jednoznačně určit skupinu, ve které podnik působí, byl zařazen do skupiny ostatní. Podniky byly dále rozděleny podle počtu zaměstnanců, které odpovídají kategoriím určeným podle velikosti podniku.

Tabulka 18 Velikost podniku podle počtu zaměstnanců

velikost podniku	počet zaměstnanců
mikropodnik	1–10 zaměstnanců
malý podnik	10–49 zaměstnanců
střední podnik	50–249 zaměstnanců
velký podnik	250 a více zaměstnanců

Tabulka 19 Rozdělení podniků do skupin CZ-NACE

SKUPINY CZ-NACE	předmět činnosti
01.1	Pěstování plodin jiných než trvalých
01.2	Pěstování trvalých plodin
01.3	Množení rostlin
01.4	Živočišná výroba
01.5	Smíšené hospodářství
01.6	Podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti
01.7	Lov a odchyt divokých zvířat a související činnosti
02.1	Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví
02.2	Těžba dřeva
02.3	Sběr a získávání volně rostoucích plodů a materiálů, kromě dřeva
02.4	Podpůrné činnosti pro lesnictví
03.1	Rybolov
03.2	Akvakultura

Jakmile byly podniky rozřazeny podle odvětví, ve kterém působí a podle své velikosti, která se odvíjí od počtu zaměstnanců, došlo k obsahové analýze jejich webových stránek. Do tabulky, která slouží jako výchozí datový (výběrový) soubor byly zaneseny následující informace: zda je podnik společensky odpovědný, zda poskytuje souhrnné

informace o společensky odpovědných aktivitách podniku ze všech oblastí (ekonomická, sociální a environmentální) nebo zda poskytuje environmentální informace nefinančního charakteru zvlášť a v jaké podobě. Byl vytvořen výběrový soubor, který obsahoval 81 podniků, které splňovaly uvedená kritéria. Výběrový soubor byl dále analyzován a byly zjišťovány konkrétní environmentální informace, které jsou zveřejněny na webových stránkách podniků. Předmětem zkoumání bylo zjištění, zda podnik informuje o společensky odpovědných aktivitách obecně, nebo má k dispozici samostatný dokument, např. výroční zprávu obsahující environmentální část obsahující požadované informace. Bylo posuzováno, zda podniky přijaly normu z řady ISO 14000, a zda vyvíjí iniciativu v oblasti snižování dopadů jejich činností na životní prostředí.

5.2 Polostandardizované rozhovory

Rozhovory představují v sociálních vědách dotazování různého druhu, kdy tazatel pokládá otázky na základě sestaveného dotazníku, scénáře dotazování až po volné vyprávění respondenta. Otázky tazatele jsou koncipovány tak, aby bylo od respondenta zjištěno široké spektrum informací. Musí dojít k přímé interakci mezi tazatelem a respondentem, které přispějí k zodpovězení otázek a zjištění informací o daném tématu. Polostandardizovaný rozhovor je veden tazatelem na určité téma a respondent je odborník, který se v tématu vyzná. Osobnost respondenta je pro rozhovor nepodstatná, důležité jsou jeho odborné znalosti a postoje k dané problematice. Je nezbytné, aby se tazatel v problematice orientoval, dokázal směřovat respondenta k zodpovězení otázek a získat potřebné a validní informace. Tazatel dále musí umět odpovídat na případné otázky respondenta a udržet smysl a účel rozhovoru. Tazatel je schopen pokládat jednoduché a stručné otázky, má dobré vyjadřovací schopnosti, dokáže udržet pozornost respondenta. Tazatel umí vést rozhovor, je empatický, dokáže pozorně naslouchat, poskytovat respondentovi dostatek času, neskákat mu do řeči a reagovat na podstatné části jeho odpovědí. Tazatel rozvíjí komunikaci a je flexibilní, dokáže reagovat na nenadálé situace, směřuje rozhovor k zjištění potřebných informací, je schopen vyhodnotit kontext všech získaných informací od respondenta, pamatuje si jednotlivé části rozhovoru, dokáže během rozhovoru zachytit a vysvětlit významy respondentových tvrzení a pokládat doplňující otázky, které vedou k jejich rozšíření, aniž by podsouval respondentovi svá vlastní tvrzení. Tazatel dokáže vybalancovat intenzitu svých vstupů do rozhovoru, aby nemluvil příliš

mnoho a respondent nebyl pasivní. Tazatel informuje respondenta o případném nahrávání rozhovoru, o cíli kvalitativní studie, jak bude se získanými informacemi naloženo, kde a komu budou prezentovány, že nebudou zneužity. (Hendl, 2015)

5.2.1 Polostandardizované rozhovory se zástupci zvolených subjektů

Polostandardizované rozhovory byly provedeny se zástupci zvolených subjektů na základě sestavených scénářů dotazování, které jsou uvedeny v přílohách této diplomové práce. Scénáře dotazování byly odpovědným zástupcům zaslány prostřednictvím emailu a touto cestou byly doručeny i jejich odpovědi.

Obrázek 10 Schéma znázorňující zvolené subjekty pro polostandardizované rozhovory, tři základní oblasti dotazování a jejich témata

VLÁDNÍ ORGANIZACE	NEVLÁDNÍ ORGANIZACE	ZEMĚDĚLSKÉ PODNIKY
<p>MINISTERTVO PRŮMYSLU A OBCHODU</p> <p>↓</p> <p>Rada kvality</p>	<p>ODBORNÁ ORGANIZACE</p> <p>↓</p> <p>Asociace společenské odpovědnosti</p> <p>NEZISKOVÁ ORGANIZACE</p> <p>↓</p> <p>CI2, o. p. s.</p>	<p>SOUKROMÁ FIRMA</p> <p>↓</p> <p>AGROFERT, a. s.</p>
CSR	NEFINANČNÍ REPORTING	MEZINÁRODNÍ STANDARDY
<p>povědomí podniků o CSR</p> <p>aktivity směřující k propagaci CSR</p> <p>vyhodnocení zájmů podniků o koncept CSR</p> <p>přínosy CSR, negativa CSR</p> <p>doporučení</p>	<p>motivace podniků pro zpracování nefinančního reportingu</p> <p>přínosy a negativa environmentálního reportingu</p> <p>formy a příjemci environmentálního reportingu</p> <p>doporučení</p>	<p>GRI – využití a jejich znalost</p> <p>využívané standardy pro zpracování reportingu</p>

6 Výsledky a diskuze

6.1 Obsahová analýza

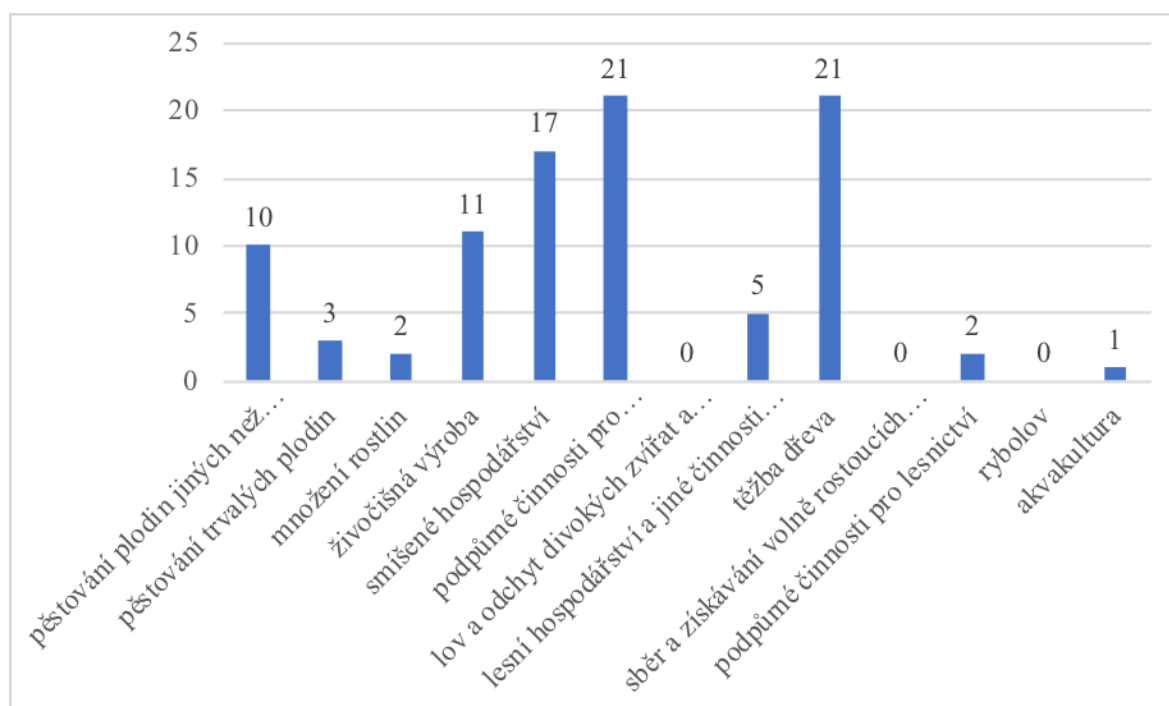
Obsahová analýza byla provedena na základě statistického vyhodnocení dat uvedených v datové matici, která byla získána z výběrového souboru. Výběrový soubor obsahoval 81 podniků, u kterých byla určena skupina CZ-NACE podle majoritní činnosti, jejich velikost a forma podnikání. Každý podnik uvedený ve výběrovém souboru byl podroben obsahové analýze, která spočívala ve vyhledání konkrétních informací a jejich zaznamenání do datové matice. Informace byly vyhledávány na webových stránkách podniku nebo ve sbírce listin obchodního rejstříku. Datová matice byla sestavena tak, aby byly zaznamenány informace potřebné pro vyhodnocení úrovně reportování nefinančních informací z environmentální oblasti. Předmětem zkoumání bylo zjištění, jaké certifikáty podniky přijaly, zda jsou společensky odpovědné, v jaké formě prezentují nefinanční informace, z jaké oblasti jsou nefinanční informace prezentovány a zda mají podniky zavedený environmentální nebo integrovaný systém řízení.

Obsahová analýza přinesla poznatek ve formě stručného a povrchního prezentování informací nefinančního charakteru, které je předepsáno legislativou. Konkrétně se jedná o stručný popis environmentálních činností v rámci výroční zprávy. Povinné náležitosti výroční zprávy vyplývají ze zákona č. 221/2015 Sb. o účetnictví. Výroční zpráva musí obsahovat finanční informace, nefinanční informace a zhodnocení nezávislého auditora. Většina podniků zveřejňuje informace nefinančního charakteru v obecné rovině. Finanční informace vyplývají z účetních výkazů, konkrétně z účetní závěrky, rozvahy podniku, výkazu zisku a ztráty. Nefinanční informace musí podnik formulovat a prezentovat v následujících oblastech: popis činností podniku, aktivity v oblasti výzkumu a vývoje, ochrany životního prostředí, pracovněprávních vztahů, existenci zahraničních organizačních složek, investiční záměry a vývoj podniku do budoucna, další požadované informace podle jiných než účetních předpisů. Podniky, které jsou součástí holdingu vytváří své vlastní výroční zprávy, ale situaci řeší přijetím a zveřejněním konsolidované výroční zprávy holdingu, k jejímž závěrům se připojují a plně se s nimi ztotožňují. Konsolidovaná zpráva holdingu je součástí jejich výkazů a bývá zveřejněna ve sbírce listin v obchodním rejstříku společně s výroční zprávou daného podniku.

6.1.1 Výběrový soubor – statistické vyhodnocení

Výběrový soubor obsahuje 81 podniků, které provozují svou ekonomickou činnost na území České republiky. Z celkové počtu podniků se 21 podniků zaměřuje na podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti. Další významnou skupinou činností CZ-NACE je těžba dřeva, do které spadá 21 podniků. 17 podniků spadá do skupiny smíšeného hospodářství. Podniky spadající do skupiny sběr a získávání volně rostoucích plodů a materiálů kromě dřeva a skupiny rybolovu nejsou ve výběrovém souboru zastoupeny.

Graf 12 Četnost podniků v jednotlivých skupinách CZ-NACE ve výběrovém souboru

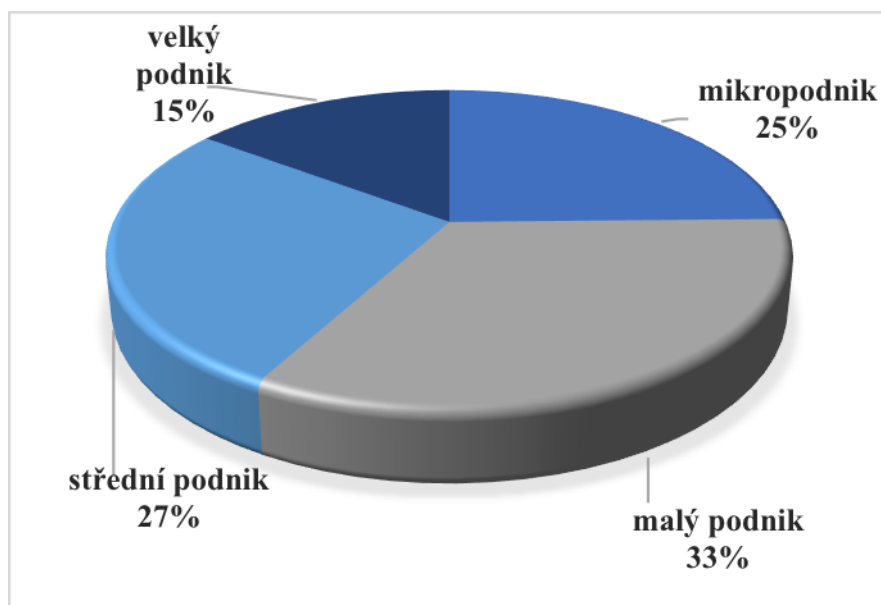
Ve výběrovém souboru byly podniky rozděleny podle počtu zaměstnanců do kategorií mikropodnik, malý podnik, střední podnik a velký podnik.

Tabulka 20 Počet podniků ve výběrovém souboru podle jejich velikosti

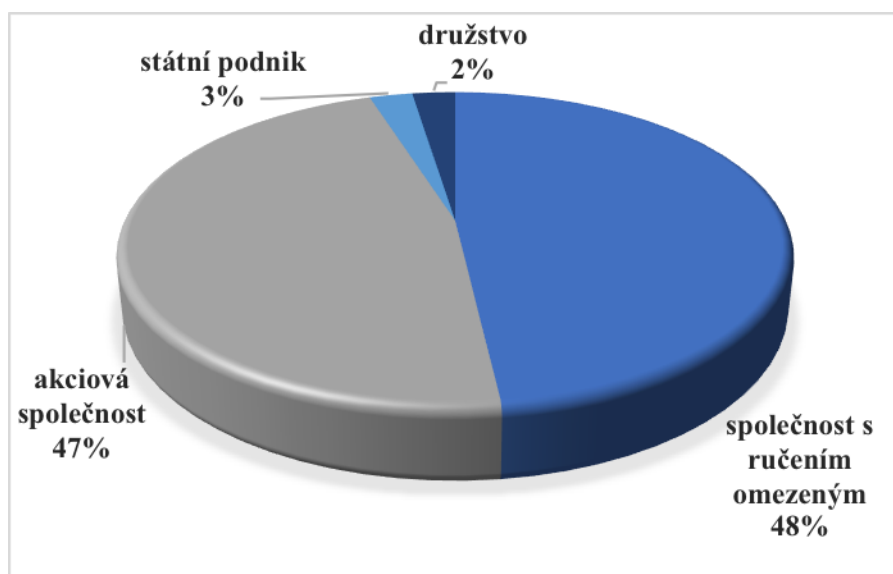
velikost podniku	počet zaměstnanců	počet podniků ve VS
mikropodnik	1–10 zaměstnanců	20
malý podnik	10–49 zaměstnanců	27
střední podnik	50–249 zaměstnanců	22
velký podnik	250 a více zaměstnanců	12

Z grafu 13 znázorňujícího rozložení četností ve výběrovém souboru podle velikosti podniků vyplývá, že nejvíce je ve výběrovém souboru zastoupena kategorie malých podniků a to z 33 %, středních podniků z 27 % a mikropodniků z 25 %. Nejméně je zastoupena kategorie velkých podniků a to z 15 %. Z grafu 14 znázorňujícího četnosti ve výběrovém souboru podle formy podnikání vyplývá, že nejvíce jsou zastoupeny společnosti s ručením omezeným z 48 %, dále jsou ve výběrovém souboru zastoupeny akciové společnosti z 47 %, státní podniky ze 3 % a družstva ze 2 %.

Graf 13 Rozložení četností ve výběrovém souboru podle velikosti podniků

Graf 14 Rozložení četností ve výběrovém souboru podle právní formy podniků

Byly vypracovány kontingenční tabulky, pro statistické vyhodnocení četností zvolených kategorií dat u jednotlivých podniků rozdělených podle jejich velikosti (mikropodnik, malý podnik, střední podnik, velký podnik).

Z kontingenční tabulky vyplývá, že v kategorii mikropodniků (1-9 zaměstnanců) jsou nejvíce zastoupeny podniky, které zajišťují podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti. V kategorii malých podniků (10-49 zaměstnanců) převládají podniky, které spadají do skupiny smíšeného hospodářství a které zajišťují podpůrné činnosti pro lesnictví. V kategorii středních podniků (50-249 zaměstnanců) převládají podniky, které spadají do skupiny živočišné výroby a smíšeného hospodářství. V kategorii velkých podniků (249 a více zaměstnanců) převládají podniky, které spadají do skupiny těžba dřeva.

Tabulka 21 Rozdělení podniků do skupin CZ-NACE podle jejich velikosti

Skupina CZ-NACE	Velikost podniku				Celkem
	1	2	3	4	
Pěstování plodin jiných než trvalých	3	3	3	1	10
Pěstování trvalých plodin	1	2	0	0	3
Množení rostlin	1	0	1	0	2
Živočišná výroba	2	2	6	1	11
Směšené hospodářství	1	9	6	1	17
Podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti	9	5	2	5	21
Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví	1	2	2	0	5
Těžba dřeva	3	8	3	7	21
Podpůrné činnosti pro lesnictví	1	1	0	0	2
Akvakultura	1	0	0	0	1

Tabulka 22 Rozdělení podniků do skupin CZ-NACE podle jejich velikosti v %

Skupina CZ-NACE	Velikost podniku				Celkem
	1	2	3	4	
Pěstování plodin jiných než trvalých	3,23%	3,23%	3,23%	1,08%	10,75%
Pěstování trvalých plodin	1,08%	2,15%	0,00%	0,00%	3,23%
Množení rostlin	1,08%	0,00%	1,08%	0,00%	2,15%
Živočišná výroba	2,15%	2,15%	6,45%	1,08%	11,83%
Směšené hospodářství	1,08%	9,68%	6,45%	1,08%	18,28%
Podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti	9,68%	5,38%	2,15%	5,38%	22,58%
Lesní hospodářství a jiné činnosti v oblasti lesnictví	1,08%	2,15%	2,15%	0,00%	5,38%
Těžba dřeva	3,23%	8,60%	3,23%	7,53%	22,58%
Podpůrné činnosti pro lesnictví	1,08%	1,08%	0,00%	0,00%	2,15%
Akvakultura	1,08%	0,00%	0,00%	0,00%	1,08%

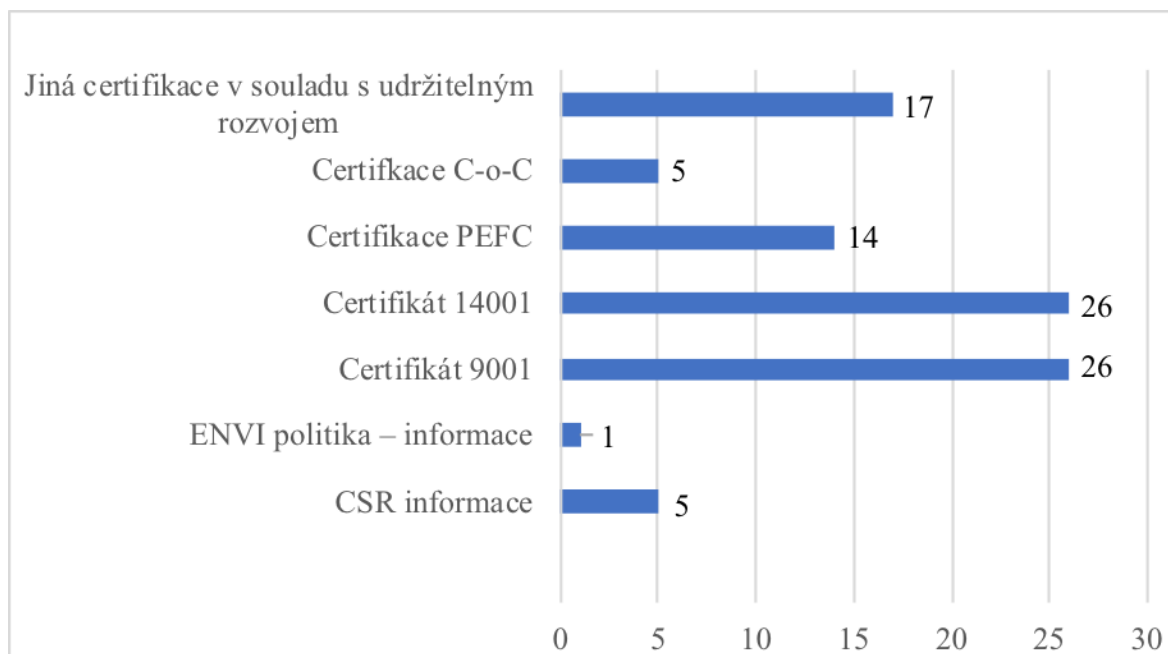
Byly vypracovány kontingenční tabulky pro statistické vyhodnocení četností zdroje a formy publikovaných informací podle velikosti podniku. Jak vyplývá z tabulky 23, mikropodniky prezentují informace formou výroční zprávy, naopak samostatnou environmentální zprávu zpracoval jeden mikropodnik. V kategorii malých podniků převládá forma prezentování informací v podobě výroční zprávy. V této kategorii podniků nebyla zpracována samostatná environmentální zpráva. Malé podniky mají největší četnost zpracovaných zpráv politiky kvality a udržitelného rozvoje. Střední a velké podniky prezentují informace převážně formou výročních zpráv a konsolidovaných výročních zpráv (přijetí a ztotožnění se s výroční zprávou mateřské společnosti).

Tabulka 23 Zdroj a forma publikovaných informací podle velikosti podniku

Zdroj a forma publikovaných informací	Velikost podniku				Celkem
	1	2	3	4	
Zpráva o politice kvality nebo UR	6	9	3	4	22
Samostatná environmentální zpráva	1	0	0	1	2
Etický kodex	3	4	3	5	15
Výroční zpráva	13	17	22	12	64
Konsolidovaná výroční zpráva (s mateřskou společností)	2	6	11	7	26

Zemědělské podniky disponují především certifikáty z řady ISO, konkrétně certifikáty ČSN EN ISO 9001 a ČSN EN ISO 14001. Zemědělské podniky podstupují proces certifikace v jiných oblastech, jako je například certifikace ekologického zemědělství, šetrných pěstebních postupů, přijetí a aplikace technologií šetrných k životnímu prostředí, certifikace společnosti EKO-KOM, a. s. o nastavení odpadového hospodářství směřujícího k redukci emitovaných skleníkových plynů a snížení uhlíkové stopy. Všechny tyto certifikáty jsou v souladu s principy udržitelného rozvoje a spadají do kategorie ostatní. Ve výběrovém souboru jsou zastoupeny podniky z odvětví lesnictví a těžby dřeva, které disponují certifikáty PEFC a C-o-C. Proces certifikace PEFC a C-o-C je založen na udržitelném lesním hospodářství, principu odpovědnosti a environmentálního řízení podniku, nastavení kvality a odpovědnosti napříč dodavatelským řetězcem. V grafu 15 je zachycena četnost CSR informací, environmentálních informací, certifikátů C-o-C, PEFC, ČSN EN ISO 14001, ČSN EN ISO 9001 a certifikátů spadajících do kategorie ostatní. Z grafu vyplývá, že zemědělské podniky disponují zejména ISO certifikáty.

Graf 15 Četnost CSR, ENVI informací, certifikátů ISO, PEFC, C-o-C a jiných

Společensky odpovědné aktivity komunikují převážně mikropodniky. Naproti tomu environmentální informace formou samostatného dokumentu prezentuje pouze jeden podnik spadající do kategorie velkých podniků. Certifikace ISO 9001 a ISO 14001 je zastoupena u všech kategorií podniků, převládá v kategorii mikropodniků. Certifikace PEFC a C-o-C je doménou velkých podniků. Malé podniky a mikropodniky vykazují vlastnictví dalších certifikátů, které jsou v souladu s principy udržitelného rozvoje.

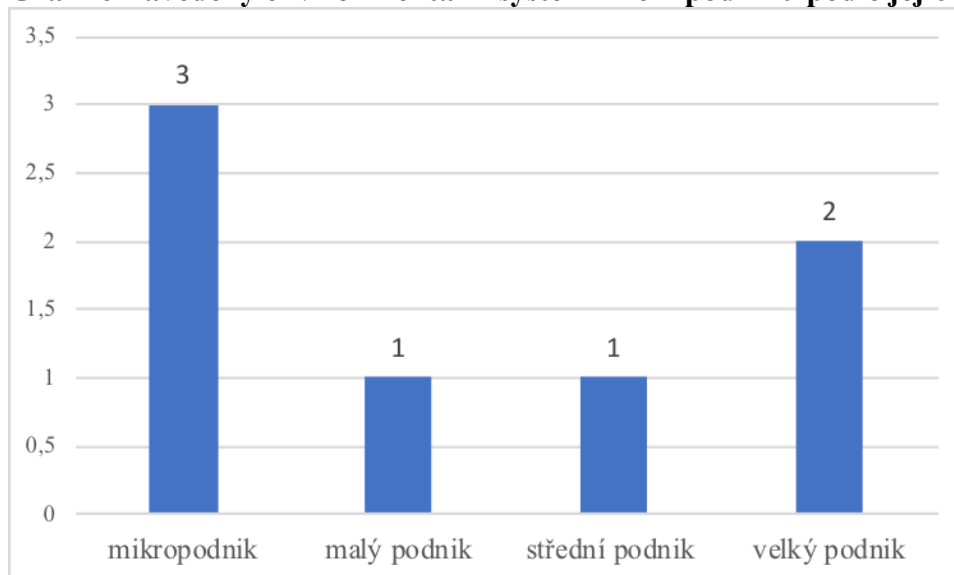
Tabulka 24 Druhy informací a certifikací podle velikosti podniku

CSR informace, ENVI informace, certifikace ISO a jiné	Velikost podniku				Celkem
	1	2	3	4	
CSR informace	2	1	1	1	5
ENVI politika – informace	0	0	0	1	1
Certifikát 9001	8	7	6	5	26
Certifikát 14001	8	6	7	5	26
Certifikace PEFC	3	5	1	5	14
Certifikace C-o-C	0	2	0	3	5
Jiná certifikace v souladu s udržitelným rozvojem	5	7	3	2	17

Environmentální systém řízení podniku – EMS implementují podniky z kategorie mikropodniků a velkých podniků. Zavedení EMS vyplývá z procesu certifikace normou

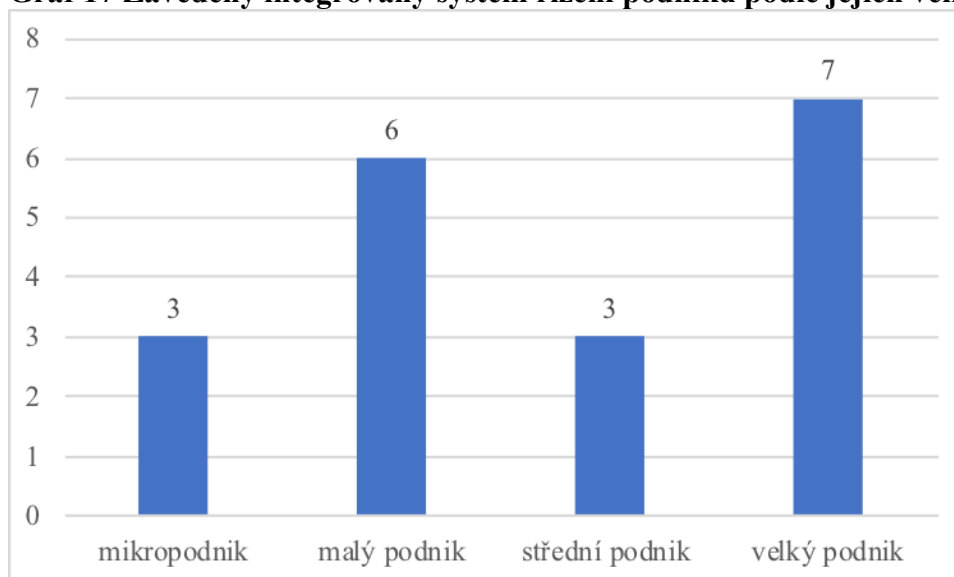
ČSN EN ISO 14001, kdy podniky nastavují environmentální způsob řízení podniku a EMS je dobrovolný nástroj, který mohou implementovat do své strategie řízení.

Graf 16 Zavedený environmentální systém řízení podniku podle jejich velikosti

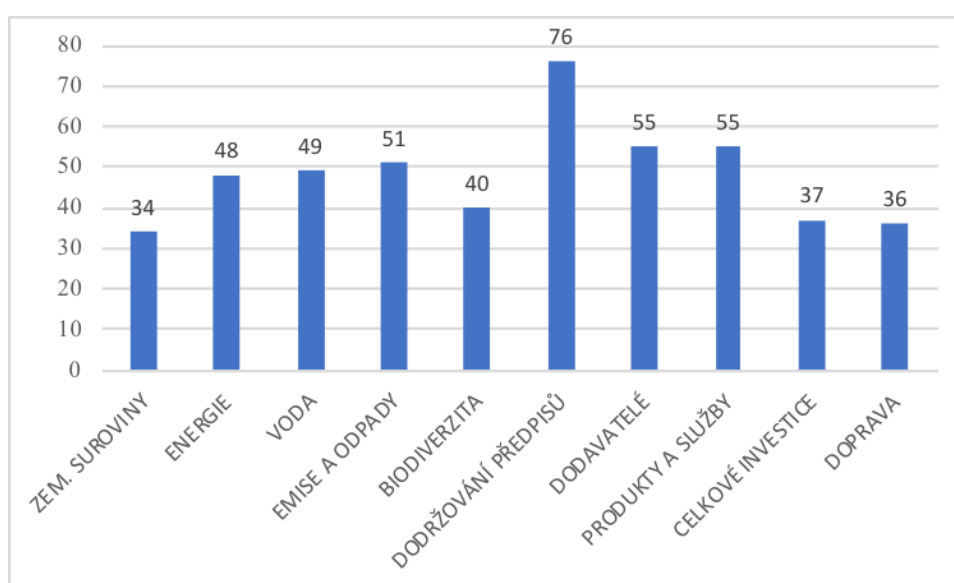
Integrovaný systém řízení vykazují podniky z kategorie velkých a malých podniků. Integrovaný systém řízení je výsledkem přijetí principů udržitelného rozvoje, které vyplývají z procesu certifikace ČSN EN ISO 9001 a PEFC.

Graf 17 Zavedený integrovaný systém řízení podniku podle jejich velikosti

V rámci obsahové analýzy byly zkoumány zvolené oblasti uvedené v nefinančním reportingu. Bylo zjišťováno, co konkrétně podniky vykazují za činnosti v oblasti životního prostředí. Kategorie pro tuto část analýzy vychází z mezinárodní iniciativy GRI, která tyto oblasti zahrnuje jako povinné indikátory pro environmentální reporting. Předmětem zkoumání bylo zjistit, zda podniky o jednotlivých kategoriích podávají informace. Závěry nemohou směřovat k použití konkrétní metodiky, protože žádný podnik nevykazoval iniciativu v použití mezinárodně uznávaných standardů reportování. Podniky ve svých reportech nejvíce uvádí informace o dodržování legislativy a platných předpisů. Povinnost uvádět tyto informace vyplývá ze zákona č. 221/2015 Sb. o účetnictví a je nedílnou součástí výroční zprávy podniku. Podniky se ve svých reportech zaměřují na environmentální dopad svých produktů a služeb a na hodnocení environmentálního dopadu dodavatelského řetězce. Vykazování těchto informací vyplývá z procesu certifikace ISO normami ČSN EN ISO 9001 a 14001 a z procesu certifikace udržitelného lesního hospodářství PEFC a odpovědného dodavatelského řetězce C-o-C. Podniky dále vykazují environmentální informace z oblasti odpadového hospodářství a emitovaných škodlivých látek, kdy vykazování informací vyplývá z přijetí certifikace ekologického zemědělství, certifikace společnosti EKO-KOM, a. s. nebo dalších certifikátů z oblasti přijetí a aplikace technologií a principů zemědělství šetrného k životnímu, ekologického zemědělství a udržitelného rozvoje.

Graf 18 Četnost environmentálních oblastí vykázaných v nefinančním reportu

Byla vytvořena korelační matice viz tabulka 25, ze které byl vypočítán koeficient determinace, který byl pro lepší interpretaci výsledků převeden na procenta viz tabulka 26. Korelační analýza byla provedena v programu excel za použití analytického nástroje korelace. Z výsledků korelační analýzy vyplývá, že všechny závislosti vypočtené mezi kategoriemi jsou přímé, protože vypočtené hodnoty byly kladné. Z vypočítaného koeficientu determinace přepočteného na procenta vyplývá, že nejsilnější přímou závislost vykazují kategorie dodavatelé, produkty a služby. Podniky, které uváděly ve svých nefinančních reportech informace o svých produktech a službách a jejich environmentálních dopadech, tak z téměř 44 % poskytovaly informace o svých dodavatelích a nastavení dodavatelských řetězců. Další poměrně významná závislost byla mezi kategoriemi biodiverzita a voda. Pokud podniky uváděly ve svých nefinančních reportech informace o svých aktivitách v oblasti biodiverzity, pak reportovaly z necelých 42 % o svých aktivitách v oblasti ochrany vod. Slabou přímou závislost mezi sebou vykazovaly například kategorie dodavatelé, emise a odpady. Podniky, které reportovaly o dodavatelích a svých dodavatelských řetězcích, tak z 16 % reportovaly o svém odpadovém hospodářství a emitovaných škodlivých látkách. Naopak závislost není mezi kategoriemi dodržování předpisů, emise a odpady. Pokud podniky vykazují dodržování právních předpisů, pak nereportují o svém odpadovém hospodářství a emitovaných škodlivých látkách. Je to z důvodu, že součástí prohlášení o dodržování legislativních předpisů je dodržování platné legislativy v oblasti ochrany životního prostředí a odpadového hospodářství, ze které vychází zákonné limity, které podniky dodržují.

Tabulka 25 Korelační matice pro znázornění závislosti mezi jednotlivými environmentálními oblastmi, které byly předmětem nefinančního reportingu

Korelační tabulka: R	VODA	EMISE A ODPADY	BIODIVERZITA	DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ	DODAVATELÉ	PRODUKTY A SLUŽBY	CELKOVÉ INVESTICE	DOPRAVA
VODA	1							
EMISE A ODPADY	0,478409135	1						
BIODIVERZITA	0,646671622	0,246205056	1					
DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ	0,212460902	0,01573779	0,150741641	1				
DODAVATELÉ	0,634428315	0,403608772	0,467544637	0,043410038	1			
PRODUKTY A SLUŽBY	0,363961507	0,348847783	0,361759398	0,043410038	0,66013986	1		
CELKOVÉ INVESTICE	0,436872988	0,190085215	0,581399268	0,132225233	0,258882013	0,152707618	1	
DOPRAVA	0,621161683	0,531645614	0,50798502	0,022941573	0,508528661	0,508528661	0,576356428	1

Tabulka 26 Koeficient determinace pro znázornění závislosti mezi jednotlivými environmentálními oblastmi, které byly předmětem nefinančního reportingu v %

Koeficient determinace: (R ²) %	VODA	EMISE A ODPADY	BIODIVERZITA	DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ	DODAVATELÉ	PRODUKTY A SLUŽBY	CELKOVÉ INVESTICE	DOPRAVA
VODA	100,00%							
EMISE A ODPADY	22,89%	100,00%						
BIODIVERZITA	41,82%	6,06%	100,00%					
DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ	4,51%	0,02%	2,27%	100,00%				
DODAVATELÉ	40,25%	16,29%	21,86%	0,19%	100,00%			
PRODUKTY A SLUŽBY	13,25%	12,17%	13,09%	0,19%	43,58%	100,00%		
CELKOVÉ INVESTICE	19,09%	3,61%	33,80%	1,75%	6,70%	2,33%	100,00%	
DOPRAVA	38,58%	28,26%	25,80%	0,05%	25,86%	25,86%	33,22%	100,00%

Byla vytvořena korelační matice viz tabulka 27, ze které byl vypočítán koeficient determinace, který byl pro lepší interpretaci výsledků převeden na procenta viz tabulka 28. Z vypočítaného koeficientu determinace přepočteného na procenta vyplývá, že nejsilnější přímou závislost vykazují kategorie certifikace ISO ČSN EN 14001 a certifikace ISO ČSN ISO 9001. Podniky, které uváděly ve svých nefinančních reportech informace o obdržení certifikátů, tak z téměř 60 % vykazovaly vlastnictví certifikátů ISO 14001 a ISO 9001. Podniky, které vykazovaly environmentální informace, tak z téměř 20 % vykazovaly společensky odpovědné aktivity a informace o přijetí principů společenské odpovědnosti. Další přímé závislosti mezi kategoriemi jsou slabé nebo nebyly prokázány.

Tabulka 27 Korelační matice pro znázornění závislosti mezi jednotlivými informacemi, které byly předmětem nefinančního reportingu

Korelační tabulka: R	CSR info	ENVI informace politika	certifikát 9001	certifikát 14001	PEFC	C-o-C	jiná certifikace v souladu s UR
CSR info	1						
ENVI informace politika	0,435889894	1					
certifikát 9001	0,043410038	0,162610909	1				
certifikát 14001	-0,06647162	0,162610909	0,773426573	1			
PEFC	0,018424659	0,244584195	0,035400909	0,105339291	1		
C-o-C	-0,065789474	-0,028676967	0,043410038	0,043410038	0,289769643	1	
jiná certifikace v souladu s UR	-0,006220908	0,216930458	0,035275259	0,100213804	-0,075231154	-0,132194285	1

Tabulka 28 Koeficient determinace pro znázornění závislosti mezi jednotlivými informacemi, které byly předmětem nefinančního reportingu v %

Koeficient determinace: (R ²) %	CSR info	ENVI informace politika	certifikát 9001	certifikát 14001	PEFC	C-o-C	jiná certifikace v souladu s UR
CSR info	100,00%						
ENVI informace politika	19,00%	100,00%					
certifikát 9001	0,19%	2,64%	100,00%				
certifikát 14001	0,44%	2,64%	59,82%	100,00%			
PEFC	0,03%	5,98%	0,13%	1,11%	100,00%		
C-o-C	0,43%	0,08%	0,19%	0,19%	8,40%	100,00%	
jiná certifikace v souladu s UR	0,00%	4,71%	0,12%	1,00%	0,57%	1,75%	100,00%

Byla zpracována analýza kategoriálních dat pro závislou proměnnou přijetí EMS na nezávisle proměnné velikosti podniku. Rozsah souboru je 81 pozorování, je potřeba testovat nulovou hypotézu H_0 , zda mezi sledovanými znaky existuje závislost. Byl použit χ^2 test.

H_0 : neexistuje závislost mezi sledovanými znaky přijetí EMS a velikost podniku.

Byly vypracovány matice E, T a $(E-T)^2/T$ a z nich byly vypočteny následující hodnoty:

Tabulka 29 Vypočtené hodnoty analýzy kategoriálních dat

Chí kvadrat	0,2975
Hodnota Chí kvadrátu	3,685571155
Počet stupňů volnosti	3
Kritická hodnota	7,814727903

Bylo vypočteno, že χ^2 je roven 0,2975. Kritická hodnota je číslo 7,8147. Protože je vypočtená hodnota testového kritéria nižší, nulovou hypotézu o nezávislosti nezamítáme. Je-li chí kvadrát $0,2975 < 7,8147$ (kritická hodnota), pak nezamítáme H_0 . Hodnota χ^2 testu $3,6856 > 0,05$. H_0 : kategoriální znaky jsou na sobě nezávislé.

Z analýzy kategoriálních dat pro závislou proměnnou přijetí EMS na nezávisle proměnné velikosti podniku vyplývá, že neexistuje závislost mezi sledovanými znaky přijetí EMS a velikost podniku.

Byla zpracována analýza kategoriálních dat pro závislou proměnnou přijetí integrovaného systému řízení podniku, dále jen IMS na nezávisle proměnné velikosti podniku. Rozsah souboru je 81 pozorování, je potřeba testovat nulovou hypotézu H_0 , zda mezi sledovanými znaky existuje závislost. Byl použit χ^2 test.

H_0 : neexistuje závislost mezi sledovanými znaky přijetí IMS a velikost podniku.

Byly vypracovány matice E, T a $(E-T)^2/T$ a z nich byly vypočteny následující hodnoty:

Tabulka 30 Vypočtené hodnoty analýzy kategoriálních dat

Chí kvadrat	0,7487
Hodnota Chí kvadrátu	1,218099906
Počet stupňů volnosti	3
Kritická hodnota	7,814727903

Bylo vypočteno, že χ^2 je roven 0,7487. Kritická hodnota je číslo 7,8147. Protože je vypočtená hodnota testového kritéria nižší, nulovou hypotézu o nezávislosti nezamítáme. Je-li chí kvadrát $1,2181 < 7,8147$ (kritická hodnota), pak nezamítáme H_0 . Hodnota χ^2 testu $1,2181 > 0,05$. H_0 : kategoriální znaky jsou na sobě nezávislé.

Z analýzy kategoriálních dat pro závislou proměnnou přijetí IMS na nezávisle proměnné velikosti podniku vyplývá, že neexistuje závislost mezi sledovanými znaky přijetí IMS a velikost podniku.

6.2 Polostandardizované rozhovory

Polostandardizované rozhovory byly provedeny se zástupci zvolených subjektů na základě sestavených scénářů dotazování, které jsou uvedeny v přílohách této diplomové práce. Scénáře dotazování byly odpovědným zástupcům zaslány prostřednictvím emailu a touto cestou byly doručeny i jejich odpovědi, které byly následně vyhodnoceny. Scénáře dotazování byly koncipovány tak, aby byly prodiskutovány tři základní oblasti CSR: nefinanční reporting a mezinárodní standardy viz obrázek 11.

Obrázek 11 Schéma znázorňující tři základní oblasti dotazování a jejich témata

CSR	NEFINANČNÍ REPORTING	MEZINÁRODNÍ STANDARDY
povědomí podniků o CSR aktivity směřující k propagaci CSR vyhodnocení zájmů podniků o koncept CSR přínosy CSR, negativa CSR doporučení	motivace podniků pro zpracování nefinančního reportingu přínosy a negativa environmentálního reportingu formy a příjemci environmentálního reportingu doporučení	GRI – využití a jejich znalost využívané standardy pro zpracování reportingu

6.2.1 Oblast CSR

Rada kvality České republiky

Rada Kvality České republiky se zaměřuje na propagaci konceptu CSR realizací Národní ceny České republiky za společenskou odpovědnost. Podle odpovědného zástupce Rady kvality České republiky je zájem podniků o účast na Národní ceně České republiky za společenskou odpovědnost velký. Povědomí veřejnosti a firem o Národní ceně České republiky za společenskou odpovědnost je umocněn reklamou a propagací organizací, které ocenění získaly. Do roku 2017 byla účast na Národní ceně České republiky placena, od roku 2018 je účast pro firmy zdarma. Ministerstvo průmyslu a obchodu eviduje skokový nárůst zájmu o účast na Národní ceně České republiky za společenskou odpovědnost a slibuje si od tohoto kroku šíření osvěty a informací o konceptu CSR. Povědomí veřejnosti a organizací o konceptu společenské odpovědnosti je však malá. Odborná sekce společenské odpovědnosti při Radě kvality České republiky zajišťuje

kontinuální činnosti, které přispívají k šíření osvěty o konceptu CSR mezi odbornou a laickou veřejností. Podle odpovědného zástupce Rady kvality může být motivací pro zavedení společensky odpovědných aktivit do strategie podniku získání konkurenční výhody oproti jiným podnikům. Naopak negativa spatřuje v pochopení metodiky a časové náročnosti zpracování a implementace strategie CSR.

Asociace společenské odpovědnosti

Asociace společenské odpovědnosti A-CSR je největší iniciativou v oblasti CSR a SDGs (Cílů udržitelného rozvoje od OSN) v České republice. V asociaci je zastoupeno více než 260 členů. A-CSR představuje největší CSR iniciativu působící na území České republiky. A-CSR vede aktivní dialog se zástupci státních institucí a podílí se na tvorbě metodiky a šíření osvěty v oblasti CSR. Podle odpovědného zástupce A-CSR zajišťuje propagaci konceptu CSR prostřednictvím realizace ocenění za naplňování globálních cílů OSN v České republice neboli ceny SDGs. Jedná se o unikátní a prestižní cenu, zájem o ni je strany veřejnosti poměrně velký. Další aktivity ze strany A-CSR, které směřují k propagaci CSR, je propagace globálních iniciativ v oblasti ecofriendly aktivit, představení a nápomoc při implementaci principů udržitelného rozvoje podle know-how UN Global Compact do lokálních projektů.

CI2, o. p. s.

CI2, o. p. s. je nezisková organizace, která se zaměřuje na udržitelný rozvoj, publikační činnost, vědu a výzkum v oblasti CSR a environmentálního reportingu. Podle odpovědného zástupce CI2, o. p. s. je povědomí firem o konceptu CSR velké. Hodnotí pouze firmy, které s CI2, o. p. s. spolupracují. Jedná se ve většině případů o nadnárodní korporace, které jsou v oblasti CSR a environmentálního reportingu zkušené a informace získávají od mateřské společnosti nebo mezinárodních dceřiných společností, které jsou stejně jako ony součástí mezinárodního holdingu. Podle zástupce CI2, o. p. s. je koncept CSR a nefinanční reporting pro střední a malé tuzemské firmy spíše věcí neznámou, protože jejich zavádění není ustanoveno legislativou. Firmy se tímto nezabývají, protože je to nad rámec legislativních povinností. Samy jsou zatíženy zpracováním povinných výkazů a zpráv.

AGROFERT, a. s.

Koncern AGROFERT, a. s. sdružuje více než 250 společností napříč výrobními odvětvími. Jedná se o mezinárodní holding, kdy převážná část ekonomických činností holdingu je vykonávána na území České republiky, proto se koncern považuje především za českou firmu. Odpovědný zástupce koncernu uvedl, že společenská odpovědnost je v rámci holdingu považována za nástroj, který byl do podnikové strategie zaveden nikoliv z důvodu, že jedná o současný mezinárodní trend, ale z důvodu, že si holding uvědomuje dopady činností svých společností na zaměstnance, jejich rodiny, spřízněné subjekty, dodavatelský řetězec, místní komunity, samosprávu, státní správu atp. Koncern přijal principy CSR a vykazuje finanční i nefinanční ukazatele v samostatném dokumentu nazvaném Zpráva o společenské odpovědnosti, která je přístupná na webových stránkách koncernu. Koncern se podílí na propagaci konceptu CSR a šíření povědomí o reportingu finančních a nefinančních ukazatelů, protože je vzorem pro své dceřiné společnosti a subjekty, které jsou součástí holdingu nebo s holdingem spolupracují.

6.2.2 Oblast nefinančního reportingu

Rada kvality České republiky

Rada kvality se zaměřuje v rámci svých činností na mezinárodně uznávaný model EFQM – Committed to Sustainability, který byl vytvořen UN Global Compact, s touto metodikou je plně synchronizována Národní cena české republiky za společenskou odpovědnost. Metodika Committed to Sustainability je z pohledu odpovědného zástupce Rady kvality rozvedena v další podkapitole. Rada kvality České republiky eviduje a bere v potaz aktivity v oblasti nefinančního reportingu. Sama ale na těchto aktivitách neparticipuje. Činnost Rady kvality České republiky není zaměřena na obecnou propagaci CSR aktivit a nefinančního reportingu. Činnost Rady kvality je striktně zaměřena na hodnocení a zavádění principů mezinárodně uznávaného modelu EFQM – Committed to Sustainability, realizaci Národní ceny České republiky za společenskou odpovědnost a činnost odborné sekce Společenské odpovědnosti organizací a udržitelného rozvoje působící při Radě kvality České republiky. Odborná sekce podporuje a koordinuje koncept CSR a udržitelného rozvoje v České republice.

Asociace společenské odpovědnosti

Podle odpovědného zástupce A-CSR téma nefinančního reportingu podporováno prostřednictvím realizace ocenění za naplňování globálních cílů OSN v České republice neboli ceny SDGs, kdy reporting je zde zastoupen ve speciální kategorii. Podle odpovědného zástupce A-CSR je nefinanční reportování strategickým nástrojem, který mohou podniky využít pro svůj rozvoj a růst, zvýšení výkonnosti ekonomických ukazatelů, zapojení zainteresovaných stran a tvorbu investičních pobídek.

CI 2, o. p. s.

Podle odpovědného zástupce obecně prospěšné společnosti CI2 je přínos společensky odpovědných aktivit podniku patrný především pro zaměstnance a veřejnost, pokud jsou na ně předmětné aktivity zaměřeny. V rámci environmentálního reportingu nespátřují firmy jeho přínos. Firmy se zaměřují na CSR aktivity, které jsou viditelné a na veřejnost dobře komunikovatelné. Nezaměřují se na aktivity, které by šly více do hloubky. Stejný přístup firmy aplikují i na environmentální reporting, kdy jsou komunikovány aktivity, které jsou lépe vidět, ale z hlediska ochrany životního prostředí nerespektují její podstatu. Celospolečenská poptávka může být hlavní motiv pro firmy, aby začaly reportovat své nefinanční ukazatele. Pokud budou aktivity v oblasti nefinančního reportování zajímavé pro cílovou skupinu jejich spotřebitelů, tak bude vykazování těchto aktivit zajímavé také pro firmy. Princip dobrovolnosti firmy v oblasti reportování neuplatňují. Odpovědný zástupce CI2, o. p. s. dále uvedl, že nevidují nárůst nefinančního reportingu v České republice. Evidují a analyzují přístup TOP 50 českých firem k řešení otázek emisí skleníkových plynů. Předmětem analýzy je vyhodnocení kolik firem a jakým způsobem sleduje jimi emitované škodlivé látky do životního prostředí. Jakým způsobem a v jaké formě následně firmy informace prezentují.

AGROFERT, a. s.

Koncern AGROFERT, a. s. reportuje své nefinanční ukazatele od roku 2012. Podrobná Zpráva o společenské odpovědnosti, která je přístupná na webových stránkách koncernu, obsahuje informace ze všech oblastí konceptu CSR (ekonomické, sociální, environmentální oblasti). Zpráva obsahuje jak finanční, tak nefinanční ukazatele.

Environmentální reporting je zde rozdělen podle jednotlivých výrobních odvětví koncernu. Koncern dále zpracovává výroční zprávu, která je konsolidovaná a k jejímuž znění se připojují všechny společnosti, které jsou součástí holdingu. Oba dva dokumenty jsou zveřejněny na internetu a jsou volně přístupné široké veřejnosti.

6.2.3 Oblast mezinárodních standardů

Rada kvality České republiky

Rada kvality se zaměřuje v rámci svých činností na mezinárodně uznávaný model EFQM – Committed to Sustainability, který byl vytvořen UN Global Compact, s touto metodikou je plně synchronizována Národní cena české republiky za společenskou odpovědnost. Metodika Committed to Sustainability je z pohledu odpovědného zástupce Rady kvality rozvedena v další podkapitole. Rada kvality České republiky eviduje a bere v potaz aktivity v oblasti nefinančního reportingu. Sama ale na těchto aktivitách neparticipuje. Činnost Rady kvality České republiky není zaměřena na obecnou propagaci CSR aktivit a nefinančního reportingu. Činnost Rady kvality je striktně zaměřena na hodnocení a zavádění principů mezinárodně uznávaného modelu EFQM – Committed to Sustainability, realizaci Národní ceny České republiky za společenskou odpovědnost a činnost odborné sekce Společenské odpovědnosti organizací a udržitelného rozvoje působící při Radě kvality České republiky. Odborná sekce podporuje a koordinuje koncept CSR a udržitelného rozvoje v České republice.

Rada kvality České republiky vnímá následující přínosy mezinárodně uznávaného modelu EFQM – Committed to Sustainability:

- uchazeč získá mezinárodní ocenění EFQM,
- jedná se o celkový a propracovaný proces hodnocení, kdy metodika hodnotí celý systém (od zavedení strategie až po konkrétní výsledky činností organizací), liší se od ostatních tím, že hodnocení není projektově orientováno a není subjektivní, protože hodnotiteli jsou experti z oblasti CSR, kteří jsou odborně proškolení,
- prolomení tzv. „organizační slepoty“, kdy dochází k hodnocení třetí, nezávislou a erudovanou stranou – hodnotitelem.

Motivace pro podniky, aby využily metodiky EFQM – Committed to Sustainability mohou být podle odpovědného zástupce Rady kvality České republiky následující:

- získají mezinárodně uznávané ocenění, že je společensky odpovědná,
- získají cennou a podrobnou zpětnou vazbu od hodnotitelů, která obsahuje silné stránky organizace,
- v rámci zpětné vazby získají informace, které oblasti je potřeba zlepšit a jakým způsobem,
- proces excelence – nastavení cesty trvalého zlepšování v oblasti CSR a udržitelného rozvoje,
- možnost naučit se pracovat s výsledkovými kritérii, tzn. možnost naučit se používat širokou škálu měřítek a ukazatelů výkonnosti v oblasti CSR a udržitelného rozvoje.

Naopak negativa spatřuje odpovědný zástupce Rady kvality České republiky v pochopení metodiky a časové náročnosti jejího zpracování. Model Committed to Sustainability je v České republice chápán jako model hodnocení společensky odpovědných aktivit, nikoliv jako systém, který by měla firma aplikovat.

CI 2, o. p. s.

Podle odpovědného zástupce CI2, o. p. s. spočívá přínos mezinárodní iniciativy GRI v kompatibilitě s legislativními požadavky Evropské unie. Samotná organizace však s mezinárodními standardy GRI nepracuje. Aktivity CI2, o. p. s. jsou směřovány do oblasti zvyšování povědomí o uhlíkové stopě. Organizace zveřejňuje informace, pořádá odborné semináře a vydává zprávy obsahující informace o uhlíkové stopě a programu Snižujeme CO₂, jehož součástí je značkové schéma pro podniky, které je motivuje ke sledování emisí CHG. Podle odpovědného zástupce CI2, o. p. s. je legislativní prostředí pro environmentální reporting nevyhovující, chybí systematická podpora, centralizace a sjednocení informací a jejich zdrojů. Environmentální reporting může firmám pomoci získat celkový pohled na vlastní CSR aktivity a vybudovat konkurenceschopnou značku dobře vnímanou spotřebiteli. Nevýhodou environmentálního reportingu zůstává administrativní zátěž, časová a metodická náročnost. Faktem zůstává, že bez environmentálního reportingu nelze plánovat aktivity v oblasti udržitelného rozvoje a úsporných opatření.

7 Závěr

Diplomová práce byla zpracována na základě literární rešerše, studia odborné literatury a internetových zdrojů. Cílem diplomové práce bylo vyhodnotit úroveň environmentálního reportingu zemědělských podniků vykonávajících ekonomickou činnost v České republice a navrhnout možnosti zlepšení reportování společenské odpovědnosti v podnikání se zaměřením na environmentální oblast. Dílčím cílem diplomové práce byla analýza poskytovaných informací v rámci nefinančního reportingu v environmentální oblasti u vybraných zemědělských podniků. Dalším dílčím cílem diplomové práce bylo vyhodnotit postoje konkrétního podniku a zainteresovaných vybraných subjektů k CSR, nefinančnímu reportingu a jeho přínosu.

Koncept společenské odpovědnosti se vyvíjí od 50. let 20. století. Koncept prošel vývojem a expanzí do širokého spektra společenských činností. Dnes je společenská odpovědnost podniků podnikatelský koncept, který je přijímán a akceptován podnikatelskými subjekty, vládními a nevládními organizacemi a širokou veřejností.

Jak ve své studii z roku 1991 uvedl Archie B. Carroll „*Sociální odpovědnost se může stát realitou pouze tehdy, pokud bude většina manažerů morálních, nikoliv amorálních nebo nemorálních.*“ Tímto výrokem je řečena podstata principu společenské odpovědnosti a tou je dodržování morálních a etických principů nejen v podnikání, ale v celém spektru společenských činností. Nejen každý podnik, ale i jedinec by měl při výkonu svých činností zvažovat následky a dopady svých činností na zainteresované subjekty, neměl by posuzovat efektivitu těchto činností směřujících ke vlastnímu prospěchu a obohacení, ale posuzovat efektivitu těchto činností směřujících k obohacení systému a společnosti.

Nástrojem pro komunikaci společensky odpovědných aktivit podniků je tvorba nefinančních CSR reportů. Podniky mohou prostřednictvím CSR reportů informovat stakeholdery a širokou veřejnost o svých CSR aktivitách. Tvorbou CSR reportů získávají podniky ucelené informace o míře a nastavení CSR procesů, mohou je tak optimalizovat, nastavovat nové aktivity a redukovat CSR aktivity, které nejsou funkční. Současně mohou podniky optimalizovat náklady vynaložené na CSR aktivity a vyhodnotit míru rentability vynaložených nákladů. Důležitou úlohou CSR reportů je poskytování informací nezbytných pro posouzení investičních záměrů. Mnoho společensky odpovědných investorů vyžaduje CSR reporty a analyzují informace v nich obsažené.

Praktická část diplomové práce byla zaměřena na kvantitativní šetření, které spočívalo ve zpracování obsahové analýzy a na kvalitativní šetření, které spočívalo v realizaci polostandardizovaných rozhovorů podle sestavených scénářů dotazování. Obsahová analýza přinesla poznatek ve formě stručného a povrchního prezentování informací nefinančního charakteru ve výročních zprávách zemědělských podniků, kdy je tato povinnost předepsána legislativou. Podniky, které jsou součástí holdingu vytváří své vlastní výroční zprávy, ale situaci řeší přijetím a zveřejněním konsolidované výroční zprávy holdingu, k jejíž závěrům se připojují a plně se s nimi ztotožňují. Konsolidovaná zpráva holdingu je součástí jejich výkazů a bývá zveřejněna ve sbírce listin v obchodním rejstříku společně s výroční zprávou daného podniku. Nedostatečnou úroveň environmentálního reportingu potvrzuje fakt, že ze základního souboru, který obsahoval 1898 zemědělských podniků, bylo ve výběrovém souboru zastoupeno 81 podniků, které mohly být dále analyzovány, protože reportují alespoň základní informace o dopadech svých činností na životní prostředí nebo své společensky odpovědné aktivity. Zemědělské podniky disponují především certifikáty z řady ISO, konkrétně certifikáty ČSN EN ISO 9001 a ČSN EN ISO 14001. Podniky dále vykazují environmentální informace z oblasti odpadového hospodářství a emitovaných škodlivých látek, kdy vykazování informací vyplývá z přijetí certifikace ekologického zemědělství, certifikace společnosti EKO-KOM, a. s. nebo dalších certifikátů z oblasti přijetí a aplikace technologií a principů zemědělství šetrného k životnímu, ekologického zemědělství a udržitelného lesního hospodářství, principu odpovědnosti a environmentálního řízení podniku, nastavení kvality a odpovědnosti napříč dodavatelským řetězcem. Z polostandardizovaných rozhovorů vyplývá, že zainteresované subjekty vykonávají v rámci své působnosti činnosti směřující k šíření informací o konceptu CSR. Každý ze zainteresovaných subjektů podporuje jinou mezinárodní iniciativu v oblasti CSR a reportingu nefinančních informací. V závěru lze uvést, že subjekty evidují problematiku nefinančního reportingu a jeho nedostačující úroveň v podmínkách České republiky.

Česká republika za světovými ukazateli reportování nefinančních ukazatelů zaostává. Podle průzkumu společnosti KPMG je Česká republika pod celosvětovým průměrem. Do budoucna je nezbytné nastavit a přijmout odpovídající legislativu pro environmentální reporting, systematickou podporu pro podniky, snížit administrativní zátěž a metodickou náročnost zpracování zpráv, centralizovat a sjednotit informace a jejich zdroje.

8 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

1. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7.
2. DYTRT, Zdeněk. *Dobré jméno firmy*. Praha: Alfa Publishing, 2006. 137 s. ISBN 80-86851-45-1.
3. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. 3. vyd. Praha: Portál, 2015. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
4. KAŠPAROVÁ, Klára, KUNZ, Vilém. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. Praha: Grada, 2013. 160 s. ISBN 978-80-247-4480-3.
5. KLÁŠTERKA, Jan a kol. EMAS Systém environmentálního řízení a auditu: Příručka k Programu EMAS. *Planeta: odborný časopis pro životní prostředí*. 2007, 15(1), 16. ISSN 1801-6898.
6. KRČMA, Miroslav a kol. *Komentované vydání ČSN EN ISO 14001:2016: Systémy environmentálního managementu*. Praha: Česká společnost pro jakost, 2016. 125 s. ISBN 978-80-02-02643-3.
7. KULDOVÁ, Lucie. *Společenská odpovědnost firem: Etické podnikání a sociální odpovědnost v praxi*. Plzeň: Kanina, 2010. 193 s. ISBN 978-80-87269-12-1.
8. KUNZ, Vilém. *Společenská odpovědnost firem*. Praha: Grada, 2012. 201 s. ISBN 978-80-247-3983-0.
9. MAJEROVÁ, Věra, MAJER, Emerich. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství: určeno pro posluchače oborů VSRR, PaE*. 2. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. 276 s. ISBN 978-80-213-1671-3.
10. PAVLÍK, Marek, BĚLČÍK, Martin. *Společenská odpovědnost organizace: CSR v praxi a jak sním dál*. Praha: Grada, 2010. 169 s. ISBN 78-80-247-3157-5.
11. POKLUDA, Zdeněk. *Ze Zlína do světa: Příběh Tomáše Bati*. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2004. 62 s. ISBN 80-239-2149-5.

12. SVATOŠ, Miroslav. *Ekonomika agrárního sektoru (vybraná témata)*. 2. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2018. 175 s. ISBN 978-80-213-2807-5.
13. ŠTUDENT, Jiří, HYRŠLOVÁ, Jaroslava, VANĚČEK, Vojtěch. *Udržitelný rozvoj a podnikání – environmentální reporting: Hodnocení udržitelného rozvoje a environmentální účetnictví*. 1. vyd. Praha: CEMC, 2005. 94 s. ISBN 80-85990-09-1.
14. ZADRAŽILOVÁ, Dana. *Společenská odpovědnost podniků: transparentnost a etika v podnikání*. Praha: C. H. Beck, 2010. 167 s. ISBN 978-80-7400-192-95.

Zahraníční zdroje

15. AGLE, B. R., MITCHELL, R. K., WOOD, D. J.. Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *The Academy of Management Review* [online]. 1997, **22**(4), 88 [cit. 2019-02-28]. ISSN 1930-3807. Dostupné z: <http://cmr.ucpress.edu/content/25/3/88>
16. ALEXIS, G. Y. The Global Sullivan Principles: Green Business. In: COHEN, N. (ed.). *Green Business: An A to Z Guide* [online]. Thousand Oaks: Sage publications, 2010, **5** [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/255977628_The_Global_Sullivan_Principles
17. FRIEDMAN, M. Does stakeholder orientation matter: The relationship between stakeholder management models and firm financial performance. *Academy of Management Journal* [online]. 1999, 488–506 [cit. 2018-11-10]. DOI: 10.1016/0007-6813(91)90005-G. ISSN 0001-4273. Dostupné z: <http://umich.edu/~thecore/doc/Friedman.pdf>
18. BONSON, E., BEDNÁROVÁ, M. CSR reporting practices of Eurozone companies: Revista de Contabilidad. *Academy of Management Journal* [online]. 1995, **18**(2), 182–193 [cit. 2019-03-01]. ISSN 1948-0989. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265788670_CSR_reporting_practices_of_Eurozone_companies
19. BROOKS, C., OIKONOMOU, I. The effects of environmental, social and governance disclosures and performance on firm value: A review of the literature in

- accounting and finance. *The British Accounting Review* [online]. 1995, **50**(1), 1–15 [cit. 2019-03-01]. ISSN 0890-8389. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/320881563_The_Effects_of_Environmental_Social_and_Governance_Disclosures_and_Performance_on_Firm_Value_A_Review_of_the_Literature_in_Accounting_and_Finance
20. CARROLL, A. B. Corporate social responsibility evolution of a definitional construct. *Business and Society* [online]. 1999, **38**(3), 268–295 [cit. 2018-11-10]. ISSN 1552-4205.
 21. CARROLL, A. B. The pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons* [online]. 1991, **34**(4), 39–48 [cit. 2018-11-10]. DOI: 10.1016/0007-6813(91)90005-G. ISSN 0007-6813.
 22. CUNHA, D. R., MONEVA, J. M. Environmental Reporting of Global Oil Companies. *International Research Journal of Finance and Economics* [online]. 2016, (17), 156 [cit. 2019-03-19]. ISSN 1450-2887. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/313652136>
 23. FREEMAN, R. E., REED, D. L. Stockholders and Stakeholders: A New Perspective on corporate Governance. *California management review* [online]. 1983, **25**(3), 88 [cit. 2019-02-25]. ISSN 0008-1256. Dostupné z: <http://cmr.ucpress.edu/content/25/3/88>
 24. FREEMAN, R. E. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 292 s. ISBN 978-0-521-15174-0.
 25. FRIEDMAN, M. A. Friedman doctrine: The social responsibility of business is to increase its profits. *The New York Times Magazine* [online]. [cit. 2018-11-10]. ISSN 0028-7822. Dostupné z: <http://umich.edu/~thecore/doc/Friedman.pdf>
 26. GRAY, R., KOUHY, R., LAVER, S. Corporate Social and Environmental Reporting: A review of the literature and a longitudinal study of UK disclosure. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* [online]. 1995, **8**(2), 47–77 [cit. 2019-03-01]. ISSN 1930-3807. Dostupné z: databáze ProQuest 5000
 27. JONES, T. M. Instrumental Stakeholder Theory: A Synthesis of Ethics and Economics. *The Academy of Management Review* [online]. 2011, **20**(2), 404–437

- [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: [https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/ 3121969/mod_resource/content/1/Ficha%207_Jones%20%281995%29.pdf](https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/3121969/mod_resource/content/1/Ficha%207_Jones%20%281995%29.pdf)
28. KAKABADSE, N., ROZUEL, C., LEE-DAVIES, L. Corporate social responsibility and stakeholder approach: A conceptual review. *International Journal of Business Governance and Ethics* [online]. 2005, **1**(4) [cit. 2019-02-25]. ISSN 174-1802X. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/31870723_Corporate_social_responsibility_and_stakeholder_approach_A_conceptual_review
29. KIM, D., CARTER, A. L., MISSER, S. A. AA1000 AccountAbility Principles: (AA1000AP). *Accountability.org* [online]. 2018 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.accountability.org/standards/>
30. QUIN, D. P., T. M. JONES a BLAIR. An agent morality view of business policy. *Academy of Management Journal* [online]. 1991, **20**(1), 72 [cit. 2019-02-25]. ISSN 1948-0989. Dostupné z: <https://journals.aom.org/doi/abs/10.5465/amr.1995.9507312924>
31. SAVAGE, G. T., T. W. NIX, C. J. WHITEHEAD a J. D. BLAIR. Strategies for assessing and managing organizational stakeholders. *Academy of Management Executive* [online]. 1991, **4**(5) [cit. 2019-02-25]. ISSN 1558-9080.

Elektronické zdroje

32. BUSINESS LEADERS FORUM. *Společenská odpovědnost firem* [online]. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.csr-online.cz/co-je-csr/slovník-pojmu/>
33. CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Databáze EMAS. *Emaseu.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://emaseu.cz/emas/databaze-emas>
34. CENIA, česká informační agentura životního prostředí. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 761/2001 ze dne 9. března 2001 o dobrovolné účasti organizací v systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS). *Cenia.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: [http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZSAHSJ/\\$FILE/761_2001.pdf](http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZSAHSJ/$FILE/761_2001.pdf)

35. CENIA, česká informační agentura životního prostředí. *O EMAS* [online]. 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://emaseu.cz/emas/o-emas>
36. CENIA, česká informační agentura životního prostředí. *Resort životního prostředí* [online]. 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: [http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZUTSGE](http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZUTSGE)
37. CSR PORTAL. *Společenská odpovědnost firem v České republice* [online]. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.csrportal.cz/cz/spolecenska-odpovednost-firem/spolecenska-odpovednost-v-ceske-republice/spolecenska-odpovednost-firem-v-ceske-republice>
38. ČEREŠŇÁKOVÁ, Lucie. *Analýza stakeholderů v rámci strategické analýzy podniku* [online]. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Petr Marinič [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ucfoo/verejna_cast_DP.pdf
39. Český statistický úřad. *Souhrnný zemědělský účet, předběžné výsledky za rok 2018* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/souhrnny-zemedelsky-ucet-predbezne-vysledky>
40. ČSN ISO 26000 (010390) A Pokyny pro oblast společenské odpovědnosti. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. Dostupné z: <http://csnonline.agentura-cas.cz/>
41. Enviweb.cz. *Nefinanční reporting v České republice* [online]. 12. 4.2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/111078>
42. Enviweb.cz. *Systém environmentálního managementu - EMS* [online]. 2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/52540>
43. Global Reporting Initiative. *Empowering Sustainable Decisions* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/Pages/default.aspx>
44. Global Reporting Initiative. *Sustainability and Reporting Trends in 2025 – Preparing for the Future –: GRI's Reporting 2025 Project: First Analysis Paper, May 2015* [online]. 2015 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/resource/library/Sustainability-and-Reporting-Trends-in-2025-1.pdf>
45. Global Reporting Initiative. *Sustainability and Reporting Trends in 2025: Preparing for the Future* [online]. 2015, s. 8. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://>

www.globalreporting.org/resourcelibrary/Sustainability-and-Reporting-Trends-in-2025-1.pdf

46. HAVRÁNKOVÁ, Tereza. *Jednotlivé kroky pro zavedení systému EMAS* [online]. Praha: CENIA, česká informační agentura životního prostředí, 2008 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: [http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFZUDZ1G/\\$FILE/jednotlive_kroky_emas.pdf](http://cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFZUDZ1G/$FILE/jednotlive_kroky_emas.pdf)
47. Hospodářská komora České republiky: *Nová evropská směrnice o nefinančním reportingu* [online]. 2016 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/news/nova-evropska-smernice-o-nefinancnim-reportingu/>
48. HRUBÝ, Pavel. Systémy environmentálního managementu – ISO 14001 a EMAS. In: *Vitejtenazemi.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=systemy_environmentalniho_managementu&site=spotreba
49. International Organization for Standardization. *About us* [online]. 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.iso.org/about-us.html>
50. KOUBSKÁ, Klára, HRALOVÁ, Eva. *Společensky odpovědné podnikání jako trend a příležitost: Příručka pro malé a střední podniky* [online]. Praha: CIR, 2006, s. 44 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.cir.cz/prirucka-csr/482649/1985622>
51. KPMG. *Currents of change: The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting* [online]. 2017. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf>
52. KRČMA, Miroslav a kol. *Technické normy: Komentované vydání ČSN EN ISO 14001:2016* [online]. Praha: Česká společnost pro jakost, 2016 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.technickenormy.cz/komentovane-vydani-normy-csn-en-iso-14001-2016/>
53. KUTLÁK, Jiří, TAUŠL PROCHÁZKOVÁ, Petra. Komunikace CSR aktivit: CSR reporting. *Trendy v podnikání* [online]. 2017, 7(2), 63–74 [cit. 2019-03-24]. ISSN 1805-0603. Dostupné z: <https://www.dfek.zcu.cz/tvp/doc/akt/2-2017-clanek-7.pdf>
54. Management Mania. ISO 14001 Systémy environmentálního managementu (Environmental management system). *Managementmania.com* [online]. 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/iso-14001>

55. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Národní akční plán společenské odpovědnosti v české republice* [online]. Praha: MPO ČR, 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/50314/57042/611709/priloha001.pdf>
56. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Newsletter CSR – září 2018* [online]. Praha: MPO ČR, 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/spolecenska-odpovednost-organizaci/2018/9/Newsletter_zari-2018_FINAL.pdf
57. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Směrnice OECD pro nadnárodní podniky: Doporučení pro odpovědné chování podniků v globálním kontextu* [online]. Praha: MPO ČR, 2013 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/MNEGuidelines%C4%8Ce%C5%A1tina.pdf>
58. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Společenská odpovědnost organizací* [online]. Praha: MPO ČR, 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/spolecenska-odpovednost-organizaci/narodni-akcni-plan-spolecenske-odpovednosti-organizaci-v-ceske-republice--148721/>
59. Ministerstvo zemědělství ČR. *Zemědělství* [online]. 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zemedelstvi.html>
60. Ministerstvo zemědělství ČR. *Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2016* [online]. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2017 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/569334/ZZ16_V3.pdf
61. Ministerstvo životního prostředí ČR. *Státní politika životního prostředí ČR* [online]. Praha: MŽP ČR, 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi
62. Ministerstvo životního prostředí ČR. *Udržitelný rozvoj*. [online]. Praha: MŽP ČR, 2018 [cit. 2018-10-29]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj
63. OECD. *OECD Guidelines for Multinational Enterprises: Přehled Směrnice OECD pro nadnárodní podniky* [online]. 2001 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/investment/mne/38111122.pdf>
64. Rada Evropské unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 ze dne 25. listopadu 2009 o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro

- environmentální řízení podniků a audit (EMAS) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 761/2001, rozhodnutí Komise 2001/681/ES a 2006/193/ES. *Esipa.cz* [online]. 2009 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32009R1221>
65. SÁLUSOVÁ, Dana. České zemědělství očima statistiky 1918-2017. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018, 13. duben 2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/78834602/27021918.pdf/df8812aa-f530-4f43-83f7-7d56566ec3e3?version=1.0>
66. SKÁCELÍK, Pavel. *Společenská odpovědnost organizací: Učební text č. 10* [online]. Šumperk: JENA, Jesenické nakladatelství, 2010. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <http://www.spolecenskaodpovednostfirem.cz/uzitecne-odkazy/publikace/>
67. Státní fond životního prostředí ČR. *Operační program Životní prostředí* [online]. 2019 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/>
68. STEINEROVÁ, Magdalena, VÁCLAVÍKOVÁ, Andrea, MERVART, Radomír. Společenská odpovědnost firem: Průvodce nejen pro malé a střední podniky. In: *Business leaders forum* [online]. Praha: TOP Partners, 2008, s. 27 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: https://csr-online.cz/wp-content/uploads/2018/09/BLF_pruvodce_CSR.pdf
69. United Nations. *Mission of the UN Global Compact* [online]. 2019 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission>
70. United Nations. *The Ten Principles of the UN Global Compact* [online]. 2019 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
71. Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. *O úřadu* [online]. 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.unmz.cz/urad/o-uradu>
72. VANĚČEK, Vojtěch. Dobrovolné podnikové zprávy o vztahu k životnímu prostředí, o zdraví a bezpečnosti, a o udržitelném rozvoji. *Planeta: odborný časopis pro životní prostředí* [online]. 2006, 14(1), 20 [cit. 2019-03-14]. ISSN 1213-3393. Dostupné z [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/106A5F9EEBC5C7BEC1257125003FE719/\\$file/planeta1-06-press.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/106A5F9EEBC5C7BEC1257125003FE719/$file/planeta1-06-press.pdf)

73. VANĚČEK, Vojtěch. *Environmentální reporting* [online]. 2000 [cit. 2019-03-15].
Dostupné z: <http://www.registrpovinnosti.com/df23h54/zivotniprostredi/registr-legislativy/environreporting.htm>
74. VAVŘÍNEK, Jiří. *EMS - Systém environmentálního managementu* [online]. Praha: CENIA, česká informační agentura životního prostředí, 2013 [cit. 2019-03-18].
Dostupné z: [http://cena.cz/__C12572160037AA0F.nsf/\\$pid/CPRJ6ZZC6TJ4/\\$FILE/08_EMS_Vavrinek.pdf](http://cena.cz/__C12572160037AA0F.nsf/$pid/CPRJ6ZZC6TJ4/$FILE/08_EMS_Vavrinek.pdf)

9 Přílohy

Scénář dotazování pro kvalitativní analýzu v poradním, iniciačním a koordinačním orgánu vlády České republiky – Radě kvality České republiky

V Ostravě dne 12. března 2019

Vážená/ý paní/e,

jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, konkrétně Provozně-ekonomické fakulty. Nyní zpracovávám závěrečnou diplomovou práci na téma Společenská odpovědnost podniků – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice. Dovoluji si Vás požádat o pomoc při zpracování praktické části mé diplomové práce, která je zaměřena na environmentální oblast konceptu CSR a na environmentální reporting. Protože je strategie v oblasti CSR součástí strategie Rady kvality České republiky a byla v rámci koordinace aktivit CSR ustanovena odborná sekce Společenská odpovědnost organizací, ráda bych do své diplomové práce zahrnula stanovisko odpovědného zástupce Rady kvality České republiky k otázce environmentálního systému řízení a environmentálního reportingu.

Vámi uvedené odpovědi budou interpretovány jako součást kvalitativní analýzy mé diplomové práce a závěrů vedoucích k vyhodnocení úrovně environmentálního reportingu u zemědělských podniků působících na území České republiky. Praktická část mé diplomové práce bude doplněna kvantitativním šetřením, které spočívá v obsahové analýze a vyhodnocení množství a úrovně vykázaných reportů o nefinančních ukazatelích vybraných zemědělských podniků.

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas, který věnujete zpracování odpovědí na mé otázky.

S pozdravem

Lenka Procházková v. r.
studentka PEF ČZÚ v Praze
obor Veřejná správa a regionální rozvoj

1. Jak hodnotíte povědomí podniků o oblasti CSR a nefinančního reportingu v České republice?
2. Rozvíjíte aktivity směřující k propagaci konceptu CSR v České republice? Pokud ano, které? Přispívají aktivity, které realizujete k šíření osvěty a povědomí o CSR?
3. *Do právního řádu České republiky byla implementována směrnice Evropské unie 2014/95/EU o „Zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se diverzity vybranými velkými společnostmi a skupinami“, dále jen směrnice EU. Přestože je směrnice začleněna do právního systému České republiky, nedošlo k nastavení systému požadavků a penalizací v oblasti nefinančního reportingu. Povinnost zpracovávat nefinanční reporting se vztahuje pouze na subjekty veřejného zájmu, a subjekty splňující podmínky dané směrnicí EU (obrat 1,5 miliardy českých korun, minimálně 500 zaměstnanců aj.), oblast působnosti nebyla rozšířena na další soukromé subjekty, pro ty zůstává nefinanční reporting dobrovolnou záležitostí. Výsledkem implementace směrnice je meziroční nárůst zpracovaných nefinančních reportingu, ale Česká republika je v oblasti nefinančního reportingu stále hluboce pod světovým průměrem. Chystají se v rámci propagace CSR a edukace v oblasti reportování aktivity, které povedou k motivaci podniků, aby se dobrovolně zapojily do reportování nefinančních informací? Případně jsou připravována legislativní opatření?*
4. *Na konci roku 2017 provedla společnost KPMG analýzu nefinančního reportingu u celkem 49 zemí světa. Analýza zahrnovala také Českou republiku. Odborníci z členských firem KPMG identifikovali v každé zemi sto největších podniků. Identifikace byla provedena na základě místních důvěryhodných zdrojů a tržního kapitálu. Sto největších podniků příslušných každé zemi bylo identifikováno jako skupina N100. Nefinanční reporting analyzovali prostřednictvím výročních zpráv, CSR reportů, reportů o udržitelnosti a informací uvedených na webových stránkách. Podle analýzy společnosti KPMG z roku 2017 vyplývá, že 51 % podniků ze skupiny N100 v České republice reportuje své nefinanční ukazatele. V letech 2015-2016 to bylo*

43 % podniků ze skupiny N100. I přes nárůst 8 % je tento ukazatel v celosvětovém měřítku nízký. Evidujete ukazatele nárůstu nefinančního reportování v České republice? Jsou ukazatele součástí databáze? Případně jsou prezentovány? Pokud ano, tak komu? Kdo je nyní kompetentním orgánem, který je schopen vyhodnotit úroveň nefinančního reportingu v České republice?

5. Nejvíce využívanou metodikou v oblasti tvorby nefinančního reportingu je v České republice metodika GRI. Standard GRI je plně kompatibilní s požadavky směrnice EU a roční zprávy podniků zpracované podle standardu GRI splňují požadavky na nefinanční reporting. Souhlasíte s tímto tvrzením? Je využívání standardů GRI z vaší strany podporováno? Pokud ano, jak? V případě, že nepodporujete sérii standardů GRI, jaké mezinárodní standardy pro zpracování výroční zprávy podniku o společenské odpovědnosti a reportování nefinančních informací byste konkrétnímu podniku doporučili?
6. Mohli byste uvést, jaké vnímáte přínosy ze zpracovávání mezinárodně uznávaného modelu EFQM – Committed to Sustainability?
7. Jaké důvody mohou podniky motivovat k aplikaci CSR modelu a využití metodiky EFQM – Committed to Sustainability k jeho hodnocení?
8. Jaká negativa naopak vnímáte jako zpětnou vazbu od podniků, proč nechtějí metodiku EFQM – Committed to Sustainability využívat?
9. Jak byste zhodnotili současný zájem podniků o účast na Národní ceně České republiky za společenskou odpovědnost?
10. Jak byste vyhodnotili povědomí veřejnosti o Národní ceně České republiky za společenskou odpovědnost?

Scénář dotazování pro kvalitativní analýzu ve společnosti AGROFERT, a. s.

V Ostravě dne 12. března 2019

Vážená/ý paní/e,

jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, konkrétně Provozně-ekonomické fakulty. Nyní zpracovávám závěrečnou diplomovou práci na téma Společenská odpovědnost podniků – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice. Dovoluji si Vás požádat o pomoc při zpracování praktické části mé diplomové práce, která je zaměřena na environmentální oblast konceptu CSR a environmentální reporting. Jelikož je váš holding AGROFERT, a. s. společensky odpovědným podnikem, ráda bych do své diplomové práce zahrnula stanovisko odpovědného zástupce holdingu k otázce environmentálního systému řízení a environmentálního reportingu.

Vámi uvedené odpovědi budou interpretovány jako součást kvalitativní analýzy mé diplomové práce a závěrů vedoucích k vyhodnocení úrovně environmentálního reportingu u zemědělských podniků působících na území České republiky. Praktická část mé diplomové práce bude doplněna kvantitativním šetřením, které spočívá v obsahové analýze a vyhodnocení množství a úrovně vykázaných reportů o nefinančních ukazatelích vybraných zemědělských podniků.

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas, který věnujete zpracování odpovědí na mé otázky.

Přeji Vám hezký den.

S pozdravem

Lenka Procházková v. r.
studentka PEF ČZÚ v Praze
2. ročník navazující studium
obor Veřejná správa a regionální rozvoj

1. Byl ve vašem podniku zaveden environmentální manažerský systém EMS? Pokud ano, tak byl zaveden systém EMS u celého holdingu, nebo také u jednotlivých podniků a jednotlivých výroby?
2. Environmentální manažerský systém EMS je ověřován podle mezinárodních standardů a certifikací. Které konkrétní využívá holding AGROFERT, a. s.: ISO 14001, ISO 26000 nebo EMAS? Environmentální manažerský systém EMS je ověřován v celém holdingu, nebo i u jednotlivých podniků a jednotlivých výroby?
3. Vykazuje zavedení EMS přínosy pro holding, jednotlivé podniky nebo výroby? Pomocí jakých indikátorů vyhodnocujete přínos pro podnik?
4. Využíváte pro hodnocení snížení dopadu činností holdingu/jednotlivých podniků/jednotlivých výroby na životní prostředí standardů GRI? Pokud ano, využíváte celou sérii standardů GRI nebo pouze vybrané? Pokud pouze vybrané, které konkrétní standardy GRI to jsou? Pokud nevyžíváte standardy GRI, pomocí jaké metodiky sestavujete reporting nefinančních informací?
5. Výroční zprávy podniku o společenské odpovědnosti (udržitelnosti) a reportování nefinančních informací zpracováváte za celý holding nebo tak činí každý podnik samostatně a výroční zpráva holdingu o společenské odpovědnosti je samostatná?
6. Sestavujete samostatný environmentální reporting? Pokud ne, je environmentální reporting součástí výroční zprávy podniku o společenské odpovědnosti (udržitelnosti) holdingu/podniku?
7. Jaké konkrétní informace v environmentální zprávě komunikujete? Jakou formou environmentální informace komunikujete? Jak často environmentální informace komunikujete?
8. Víte, jaké subjekty a jací konkrétní stakeholdeři využívají informace uvedené v environmentálním reportingu?
9. Jaké vnímáte přínosy ze společensky odpovědných aktivit? Jaké vnímáte přínosy ze zpracovávání environmentálního reportingu?
10. Jaká vnímáte negativa v oblasti společenské odpovědnosti? Jaká vnímáte negativa v případě zpracování environmentálního reportingu?

Scénář dotazování pro kvalitativní analýzu v iniciačním orgánu – Asociaci
společenské odpovědnosti

V Ostravě dne 12. března 2019

Vážená/ý paní/e,

jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, konkrétně Provozně-ekonomické fakulty. Nyní zpracovávám závěrečnou diplomovou práci na téma Společenská odpovědnost podniků – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice. Dovoluji si Vás požádat o pomoc při zpracování praktické části mé diplomové práce, která je zaměřena na environmentální oblast konceptu CSR a na environmentální reporting. Protože je Asociace společenské odpovědnosti největší iniciativou společenské odpovědnosti a Cílů udržitelného rozvoje OSN v České republice, ráda bych do své diplomové práce zahrnula stanovisko odpovědného zástupce Asociace společenské odpovědnosti k otázce CSR aktivit a nefinančního reportingu.

Vámi uvedené odpovědi budou interpretovány jako součást kvalitativní analýzy mé diplomové práce a závěrů vedoucích k vyhodnocení úrovně environmentálního reportingu u zemědělských podniků působících na území České republiky. Praktická část mé diplomové práce bude doplněna kvantitativním šetřením, které spočívá v obsahové analýze a vyhodnocení množství a úrovně vykázaných reportů o nefinančních ukazatelích vybraných zemědělských podniků.

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas, který věnujete zpracování odpovědí na mé otázky.

S pozdravem

Lenka Procházková v. r.
studentka PEF ČZÚ v Praze
2. ročník navazující studium
obor Veřejná správa a regionální rozvoj

1. Jak hodnotíte povědomí podniků o oblasti CSR a nefinančního reportingu v České republice?
2. Rozvíjíte aktivity směřující k propagaci konceptu CSR? Pokud ano, které? Přispívají aktivity, které realizujete k šíření osvěty a povědomí o CSR?
3. *Do právního řádu České republiky byla implementována směrnice Evropské unie 2014/95/EU o „Zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se diverzity vybranými velkými společnostmi a skupinami“, dále jen směrnice EU. Přestože je směrnice začleněna do právního systému České republiky, nedošlo k nastavení systému požadavků a penalizací v oblasti nefinančního reportingu. Povinnost zpracovávat nefinanční reporting se vztahuje pouze na subjekty veřejného zájmu, a subjekty splňujících podmínky dané směrnicí EU (obrat 1,5 miliardy českých korun, minimálně 500 zaměstnanců aj.), oblast působnosti nebyla rozšířena na další soukromé subjekty, pro ty zůstává nefinanční reporting dobrovolnou záležitostí. Výsledkem implementace směrnice je meziroční nárůst zpracovaných nefinančních reportingu, ale Česká republika je v oblasti nefinančního reportingu stále hluboce pod světovým průměrem. Chystají se v rámci propagace CSR a edukace v oblasti reportování aktivity, které povedou k motivaci podniků, aby se dobrovolně zapojily do reportování nefinančních informací? Případně jsou připravována legislativní opatření v rámci vašeho dialogu se státem a vytváření politiky CSR a agendy udržitelného rozvoje v České republice?*
4. *Na konci roku 2017 provedla společnost KPMG analýzu nefinančního reportingu u celkem 49 zemí světa. Analýza zahrnovala také Českou republiku. Odborníci z členských firem KPMG identifikovali v každé zemi sto největších podniků. Identifikace byla provedena na základě místních důvěryhodných zdrojů a tržního kapitálu. Sto největších podniků příslušných každé zemi bylo identifikováno jako skupina N100. Nefinanční reporting analyzovali prostřednictvím výročních zpráv, CSR reportů, reportů o udržitelnosti a informací uvedených na webových stránkách. Podle analýzy společnosti KPMG z roku 2017 vyplývá, že 51 % podniků ze skupiny N100 v České*

republice reportuje své nefinanční ukazatele. V letech 2015-2016 to bylo 43 % podniků ze skupiny NI100. I přes nárůst 8 % je tento ukazatel v celosvětovém měřítku nízký. Evidujete ukazatele nárůstu nefinančního reportování v České republice? Jsou ukazatele součástí vaší databáze? Případně jsou prezentovány? Pokud ano, tak komu? Kdo je nyní kompetentním orgánem, který je schopen vyhodnotit úroveň nefinančního reportingu v České republice?

5. *Nejvíce využívanou metodikou v oblasti tvorby nefinančního reportingu je v České republice metodika GRI. Standard GRI je plně kompatibilní s požadavky směrnice EU a roční zprávy podniků zpracované podle standardu GRI splňují požadavky na nefinanční reporting. Souhlasíte s tímto tvrzením? Je využívání standardů GRI z vaší strany podporováno? Pokud ano, jak? V případě, že nepodporujete sérii standardů GRI, jaké mezinárodní standardy pro zpracování výroční zprávy podniku o společenské odpovědnosti a reportování nefinančních informací byste konkrétnímu podniku doporučili?*
6. *Mohli byste uvést, jaké vnímáte přínosy ze společensky odpovědných aktivit a jaké vnímáte přínosy ze zpracovávání environmentálního reportingu z pohledu nevládní organizace?*
7. *Jaké důvody mohou podniky motivovat ke společensky odpovědným aktivitám a zpracovávání nefinančního reportingu?*
8. *Jaká negativa naopak vnímáte jako zpětnou vazbu od podniků, proč nechtějí implementovat CSR aktivity do své strategie?*
9. *Jaká negativa podniky nejčastěji zmiňují jako důvod, proč nechtějí reportovat své nefinanční ukazatele?*
10. *Jak byste zhodnotili současný stav CSR aktivit (tj. legislativa, institucionální rámec, kontaktní centra, poskytování informací, propagace) v České republice?*

Scénář dotazování pro kvalitativní analýzu v neziskové organizaci CI2, o. p. s.

V Ostravě dne 12. března 2019

Vážená/ý paní/e,

jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, konkrétně Provozně-ekonomické fakulty. Nyní zpracovávám závěrečnou diplomovou práci na téma Společenská odpovědnost podniků – environmentální reporting zemědělských podniků v České republice. Dovoluji si Vás požádat o pomoc při zpracování praktické části mé diplomové práce, která je zaměřena na environmentální oblast konceptu CSR a na environmentální reporting. Protože je CI2, o. p. s. nestátní nezisková organizace zaměřená na udržitelný rozvoj, publikační činnost, vědu a výzkum, ráda bych do své diplomové práce zahrnula stanovisko odpovědného zástupce CI2, o. p. s. k otázce environmentální oblasti CSR a environmentálního reportingu.

Vámi uvedené odpovědi budou interpretovány jako součást kvalitativní analýzy mé diplomové práce a závěrů vedoucích k vyhodnocení úrovně environmentálního reportingu u zemědělských podniků působících na území České republiky. Praktická část mé diplomové práce bude doplněna kvantitativním šetřením, které spočívá v obsahové analýze a vyhodnocení množství a úrovně vykázaných reportů o nefinančních ukazatelích vybraných zemědělských podniků.

Děkuji Vám za Vaši ochotu a čas, který věnujete zpracování odpovědí na mé otázky.

Přeji Vám hezký den.

S pozdravem

Lenka Procházková v. r.
studentka PEF ČZÚ v Praze
2. ročník navazující studium
obor Veřejná správa a regionální rozvoj

1. Jak hodnotíte povědomí firem o oblasti CSR a nefinančního reportingu v České republice?
2. Mohli byste uvést, jaké vnímáte přínosy ze společensky odpovědných aktivit a jaké vnímáte přínosy ze zpracovávání environmentálního reportingu z pohledu nevládní neziskové organizace?
3. *Do právního řádu České republiky byla implementována směrnice Evropské unie 2014/95/EU o „Zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se diverzity vybranými velkými společnostmi a skupinami“, dále jen směrnice EU. Přestože je směrnice začleněna do právního systému České republiky, nedošlo k nastavení systému požadavků a penalizací v oblasti nefinančního reportingu. Povinnost zpracovávat nefinanční reporting se vztahuje pouze na subjekty veřejného zájmu, a subjekty splňujících podmínky dané směrnicí EU (obrat 1,5 miliardy českých korun, minimálně 500 zaměstnanců aj.), oblast působnosti nebyla rozšířena na další soukromé subjekty, pro ty zůstává nefinanční reporting dobrovolnou záležitostí. Výsledkem implementace směrnice je meziroční nárůst zpracovaných nefinančních reportingu, ale Česká republika je v oblasti nefinančního reportingu stále hluboce pod světovým průměrem. Jaké důvody mohou podle vás motivovat podniky k dobrovolnému zpracovávání nefinančního reportingu?*
4. *Na konci roku 2017 provedla společnost KPMG analýzu nefinančního reportingu u celkem 49 zemí světa. Analýza zahrnovala také Českou republiku. Odborníci z členských firem KPMG identifikovali v každé zemi sto největších podniků. Identifikace byla provedena na základě místních důvěryhodných zdrojů a tržního kapitálu. Sto největších podniků příslušných každé zemi bylo identifikováno jako skupina N100. Nefinanční reporting analyzovali prostřednictvím výročních zpráv, CSR reportů, reportů o udržitelnosti a informací uvedených na webových stránkách. Podle analýzy společnosti KPMG z roku 2017 vyplývá, že 51 % podniků ze skupiny N100 v České republice reportuje své nefinanční ukazatele. V letech 2015-2016 to bylo 43 % podniků ze skupiny N100. I přes nárůst 8 % je tento ukazatel v celosvětovém měřítku nízký. Evidujete ukazatele nárůstu nefinančního*

reportování v České republice? Jsou ukazatele součástí vaší databáze? Případně jsou prezentovány? Pokud ano, tak komu? Kdo je nyní kompetentním orgánem, který je schopen vyhodnotit úroveň nefinančního reportingu v České republice?

5. *Nejvíce využívanou metodikou v oblasti tvorby nefinančního reportingu je v České republice metodika GRI. Standard GRI je plně kompatibilní s požadavky směrnice EU a roční zprávy podniků zpracované podle standardu GRI splňuje požadavky na nefinanční reporting. Souhlasíte s tímto tvrzením? Je využívání standardů GRI z vaší strany podporováno? Pokud ano, jak? V případě, že nepodporujete sérii standardů GRI, jaké mezinárodní standardy pro zpracování výroční zprávy podniku o společenské odpovědnosti (udržitelnosti) a reportování nefinančních informací byste konkrétnímu podniku doporučili?*
6. Chystají se v rámci edukace v oblasti nefinančního reportování aktivity, které povedou k motivaci podniků, aby se dobrovolně zapojily do reportování environmentálních informací? Pokud ano, jaké to jsou?
7. Jak byste zhodnotili současný stav environmentálního reportingu (tj. legislativa, institucionální rámec, kontaktní centra, poskytování informací, propagace aj.) v České republice?
8. Jaká pozitiva podniky nejčastěji zmiňují, když zpracovávají environmentální reporting?
9. Jaká negativa podniky nejčastěji zmiňují jako důvod, proč nechtějí zpracovávat environmentální reporting?
10. Snažíte se prosadit svá doporučení, která by mohla pomoci zvýšit úroveň environmentálního reportování v České republice? Pokud ano, jaká doporučení to jsou?